

Młody konsument
- rynek towarów oferowanych dzieciom
i młodzieży w świetle kontroli
Inspekcji Handlowej

Warszawa, październik 2010

Opracowanie:
Departament Nadzoru Rynku
Departament Inspekcji Handlowej
UOKiK

I. WSTĘP	5
1. ZADANIA I KOMPETENCJE INSPEKCJI HANDLOWEJ W OBSZARZE RYNKU MŁODEGO KONSUMENTA	6
2. PODSTAWA PRAWNA KONTROLI	6
3. CEL KONTROLI	7
4. ZAKRES PRZEDMIOTOWY KONTROLI	7
5. ZAKRES PODMIOTOWY KONTROLI	8
II. SZCZEGÓŁOWE USTALENIA KONTROLI	9
1. ZABAWKI.....	9
1.1. Bezpieczeństwo.....	12
1.2. Badania.....	19
1.3. Ostrzeżenia i instrukcje.....	21
1.4. Oznakowanie	24
2. ARTYKUŁY I MEBLE DLA MAŁYCH DZIECI.....	25
2.1. Bezpieczeństwo.....	28
2.2. Oznakowanie	29
3. MEBLE UŻYWANE W TRAKCIE NAUKI.....	30
3.1. Bezpieczeństwo.....	31
3.2. Oznakowanie	32
4. ROWERY	33
4.1. Bezpieczeństwo.....	35
4.2. Oznakowanie	36
5. PRODUKTY WŁÓKIENNICZE	37
5.1. Bezpieczeństwo.....	38
5.2. Jakość	42
5.3. Oznakowanie	48
6. OBUWIE	50
6.1. Bezpieczeństwo.....	52
6.2. Oznakowanie	53
7. OPRAWY OŚWIETLENIOWE.....	54
7.1. Bezpieczeństwo (kwestie techniczne, konstrukcja)	57
7.2. Ostrzeżenia, instrukcje i oznakowanie	58
8. KOSMETYKI	58
8.1. Bezpieczeństwo.....	60
8.2. Oznakowanie	61
9. ARTYKUŁY SZKOLNE I PIELĘGNACYJNE DLA DZIECI.....	62
9.1. Bezpieczeństwo.....	63
9.2. Oznakowanie	64
10. POZOSTAŁE USTALENIA KONTROLI	64
10.1. Legalność prowadzonej działalności	64
10.2. Rzetelność oznakowania wyrobów ceną	65
III. WSPÓLNOTOWY SYSTEM SZYBKIEGO POWIADAMIANIA O PRODUKTACH NIEBEZPIECZNYCH RAPEX	65
1. SYSTEM RAPEX	65
2. INFORMACJE O PRODUKTACH STWARZAJĄCYCH ZAGROŻENIE DLA DZIECI.....	66
3. ZGŁOSZENIA DO SYSTEMU RAPEX INNYCH KRAJÓW EUROPEJSKIEGO OBSZARU GOSPODARCZEGO	67
IV. PODSUMOWANIE	69

1. DZIAŁANIA WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ I PREZESA UOKiK W ODNIESIENIU DO STWIERDZONYCH NIEPRAWIDŁOŚCI	69
2. WNIOSKI.....	74
V. PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI DLA KONSUMENTÓW.....	78

I. WSTĘP

Wszystkim zależy, aby dzieciństwo naszych dzieci było szczęśliwe i bezpieczne. Jedną z dróg do osiągnięcia tego celu jest dbanie o to, aby produkty, które trafiają do ich rąk były bezpieczne i właściwej jakości. Istotne jest zatem, aby dorośli potrafili rozpoznawać zagrożenia stwarzane przez najczęściej używane przez dzieci wyroby oraz wiedzieli, gdzie szukać pomocy w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

Młodzi konsumenci są dużą i znaczącą grupą uczestników rynku. Populację dzieci poniżej 14 roku życia w Unii Europejskiej szacuje się na ponad 80 milionów, a w Polsce na ponad 7,6 milionów. Młodzi konsumenci w Unii Europejskiej stanowią blisko 16 proc. całej populacji¹, zatem jest to bardzo duża i atrakcyjna grupa odbiorców wyrobów.

Znaczna część oferowanych na polskim rynku wyrobów pochodzi z innych krajów. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego² wynika, że w 2009 roku sprowadzono na nasz rynek towary o łącznej wartości prawie 146 mld USD. Największą wartość miał import z Niemiec – 22,4 proc. łącznej kwoty, na drugim miejscu znalazły się Chiny – 9,3 proc. Należy jednak mieć na uwadze, że część wyrobów sprowadzonych do Polski od naszego zachodniego sąsiada mogła pochodzić z krajów Dalekiego Wschodu.

Dzieci i młodzież, jako słabsi uczestnicy rynku, wymagają zapewnienia szczególnie wysokiego poziomu ochrony. Dlatego co roku Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w ścisłej współpracy z Inspekcją Handlową sprawdzają, czy dostępne na rynku towary nie stwarzają zagrożenia dla bezpieczeństwa, zdrowia lub życia najmłodszych.

Niniejszy raport przedstawia działania organów administracji państwowej (Inspekcji Handlowej oraz Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów) podjęte w okresie pierwszego półrocza 2010 roku w odniesieniu do kilku rodzajów wyrobów, o podstawowym znaczeniu lub najczęściej używanych przez dzieci i młodzież. Dokument obejmuje działania dotyczące następujących sektorów rynku: zabawki, meble dziecięce, artykuły dla małych dzieci, rowery, kosmetyki, sprzęt elektryczny, obuwie, artykuły szkolne, pielęgnacyjne, produkty włókiennicze.

Kodeks cywilny definiuje pojęcie „konsumenta” bardzo szeroko, jako osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W polskim prawie nie ma natomiast definicji „młodego konsumenta”. Dla celów niniejszego raportu przyjęto, że jest to osoba w przedziale wiekowym od 0 do 18 lat. Wyjątkiem jest tu sektor zabawek, w którym za dziecko (młodego konsumenta) uznaje się osobę w wieku do 14 roku życia.

Raport składa się z czterech części. Część wstępna opisuje zadania i kompetencje Inspekcji Handlowej oraz podstawy prawne i zasady prowadzenia poszczególnych kontroli tematycznych realizowanych przez Inspekcję Handlową. Rozdział II zawiera szczegółowe dane liczbowe dotyczące pochodzenia towarów, działań kontrolnych, także w zakresie legalności i rzetelności prowadzenia działalności gospodarczej przez kontrolowanych

¹ Europe in figures – Eurostat yearbook 2009

² Mały Rocznik Statystyczny Polski 2010

przedsiębiorców oraz opis stwierdzonych nieprawidłowości. W rozdziale III przedstawiono krótką charakterystykę międzynarodowego systemu szybkiej wymiany informacji o produktach niebezpiecznych RAPEX oraz szczegółowe informacje o zgłoszonych do tego systemu niebezpiecznych produktach związanych z tematem niniejszego raportu. Czwarta część raportu stanowi podsumowanie wyników kontroli oraz działań podjętych przez Inspekcję Handlową i Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w odniesieniu do kontrolowanych przedsiębiorców, a także podmiotów gospodarczych wprowadzających zakwestionowane towary do obrotu. W ostatniej części raportu czytelnik znajdzie porady i wskazówki praktyczne, które mogą być pomocne podczas zakupów produktów dla dzieci i młodzieży.

1. Zadania i kompetencje Inspekcji Handlowej w obszarze rynku młodego konsumenta

Inspekcja Handlowa działa od 1950 roku. Jest to wyspecjalizowany organ kontroli, powołany do ochrony interesów i praw konsumentów oraz interesów gospodarczych państwa, działający na podstawie przepisów ustawy z 15 grudnia 2000 roku *o Inspekcji Handlowej* (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1219). Jej zadania szczegółowo określa art. 3 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy.

Działalnością Inspekcji Handlowej kieruje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który jednocześnie wraz z wojewodami działającymi przy pomocy wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej wykonuje zadania Inspekcji.

2. Podstawa prawna kontroli

Podstawy prawne kontroli prowadzonych przez Inspekcję Handlową w obszarze produktów których dotyczy niniejszy raport określają:

- *ustawa o Inspekcji Handlowej,*
- *ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 12 grudnia 2003 roku o ogólnym bezpieczeństwie produktów* (Dz. U. Nr 229, poz. 2275 z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 roku o systemie oceny zgodności* (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 138, poz. 935),
- *ustawa z dnia 30 marca 2001 roku o kosmetykach* (Dz. U. Nr 42, poz. 473 z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 11 stycznia 2001 roku o substancjach i preparatach chemicznych* (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 152, poz. 1222 z późn. zm.),
- *rozporządzenie nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowania ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) – załącznik XVII.*

Inspekcja Handlowa sprawdzała także przestrzeganie przez przedsiębiorców wymagań dotyczących oznakowania, określonych w:

- ustawie z dnia 7 października 1999 roku *o języku polskim* (Dz. U. Nr 90, poz. 999 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 5 lipca 2001 roku *o cenach* (Dz. U. Nr 97, poz. 1050 z późn. zm.).

3. Cel kontroli

Celem kontroli była ocena wybranych produktów nieżywnościowych, których użytkownikami są niepełnoletni konsumenci – dzieci i młodzież. Kontrole – w zależności od grupy produktów – dotyczyły bezpieczeństwa, jakości, spełniania zasadniczych i innych wymagań, a także oznakowania.

Ponadto w toku kontroli sprawdzano prawidłowość wprowadzenia produktów na rynek oraz legalność i rzetelność działania kontrolowanych przedsiębiorców.

4. Zakres przedmiotowy kontroli

Zdecydowana większość kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową w omawianym okresie, stanowiła realizację Planu kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2010. Objęły one ogółem **4 429 partii** wyrobów oraz **2 131 rodzajów wyrobów**³. Kontrolom poddano zarówno produkty krajowe, jak też wyroby wytworzone w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz pochodzące z importu.

Szczegółowy zakres przedmiotowy kontroli przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Skontrolowane grupy produktów

Grupa produktów	Rodzaje produktów	Zakres kontroli	Podstawa prawna
zabawki	zabawki wypchane miękkie, lalki, dla niemowląt, materiały artystyczne i rzemieślnicze, książki o wartości zabawowej, kostiumy, przebrania i maski, rozwijające umiejętności, do utrzymywania masy ciała dziecka, instrumenty muzyczne, pociskowe, do pociągania i popychania, aktywizujące, tematyczne	zasadnicze i inne wymagania (w tym m.in. oznakowanie CE, ostrzeżenia i instrukcje)	ustawa o systemie oceny zgodności
meble używane w trakcie nauki	biurka, stoły, krzesła, stoliki pod komputer, regały, meblościanki, szafy itp.	bezpieczeństwo i prawidłowość oznakowania	ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów
meble i artykuły dla małych dzieci	wózki dziecięce, kojce, łóżka, kołyski, chodziki, krzeselka wysokie dla dzieci, nosidełka, bujaki dziecięce, smoczki do	bezpieczeństwo i prawidłowość oznakowania	ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów

³ Dotyczy zabawek i opraw oświetleniowych

	uspokajania oraz wyroby do mocowania smoczka itp.		
rowery	rowery dziecięce, wycieczkowe i górskie	bezpieczeństwo i prawidłowość oznakowania	ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów
produkty włókiennicze	konfekcja: np. bluzki, spodnie, spódnice, sukienki, T-shirty; bielizna osobista: np. body niemowlęce, podkoszulki, szlafroki, figi	bezpieczeństwo, jakość i prawidłowość oznakowania	ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów
obuwie	różnego rodzaju buty, w tym sportowe	bezpieczeństwo i prawidłowość oznakowania	ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów
sprzęt elektryczny	oprawy oświetleniowe dla dzieci	zasadnicze i inne wymagania (w tym m.in. oznakowanie CE, ostrzeżenia i instrukcje)	ustawa o systemie oceny zgodności
kosmetyki	płyny do kąpieli, szampony, kremy, mydła	prawidłowość oznakowania	ustawa o kosmetykach
artykuły szkolne	długopisy, ołówki, kredki, notesy, nożyczki, plastelina	sprawdzenie pod względem poziomu zawartości kadmu i prawidłowość oznakowania	ustawa o substancjach i preparatach chemicznych, rozporządzenie (WE) nr 1907/2006
artykuły pielęgnacyjne dla dzieci	smoczki uspakajające, smoczki do karmienia, łyżeczki, kubeczki, szczoteczki, gryzaki	sprawdzenie pod względem zawartości ftalanów i prawidłowość oznakowania	ustawa o substancjach i preparatach chemicznych, rozporządzenie (WE) nr 1907/2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ujętych w rocznym Planie kontroli Inspekcji Handlowej na 2010 rok oraz danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

5. Zakres podmiotowy kontroli

Typując przedsiębiorców do kontroli, stosowano jedną lub kilka niżej przedstawionych metod wyboru:

- selekcja losowa w oparciu o dane o przedsiębiorcach będące w posiadaniu wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej uwzględniająca specyfikę rynku regionalnego,
- dobór na podstawie informacji o nieprawidłowościach ujawnionych w toku poprzednich kontroli,

- dobór oparty o skargi konsumentów, zgłoszenia innych przedsiębiorców oraz sygnały z mediów,
- dobór na podstawie zgłoszeń z systemu RAPEX⁴.

Inspekcja Handlowa skontrolowała ogółem **1 411** przedsiębiorców, w tym:

- **790** placówek sprzedaży detalicznej, w tym sklepy wielkopowierzchniowe,
- **342** hurtownie,
- **195** producentów/pierwszych dystrybutorów⁵/upoważnionych przedstawicieli,
- **84** importerów.

II. SZCZEGÓŁOWE USTALENIA KONTROLI

1. Zabawki

Zabawki są przedmiotem planowych kontroli Inspekcji Handlowej corocznie⁶, ponieważ jest ona jedynym organem kontrolującym na rynku zgodność zabawek z wymaganiami zasadniczymi opisanymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 listopada 2003 roku *w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek* (zwane dalej: rozporządzenie *w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek* – Dz. U. Nr 210, poz. 2045 z późn. zm.), wdrażającym do polskiego porządku prawnego dyrektywę Rady Europejskiej 88/378/EWG z dnia 3 maja 1988 roku *o harmonizacji prawa Państw Członkowskich dotyczących bezpieczeństwa zabawek*, zmienioną dyrektywą Rady Europejskiej 93/68/EWG z dnia 22 lipca 1993 roku.

Planowe kontrole zabawek, których głównym celem była ich ocena pod kątem spełniania zasadniczych i innych wymagań określonych w obowiązujących przepisach prawa, Inspekcja Handlowa przeprowadziła na terenie całego kraju.

Kontrolą objęto w szczególności zabawki następujących kategorii:

- lalki i zabawki miękkie wypchane (*lalki, „pluszaki”, figurki*),
- zabawki dla niemowląt do oglądania, chwytania lub ściskania (*grzechotki, zabawki do kąpielii, gryzaki, karuzelki zawieszane nad łóżeczkiem, gumowe piszczki*),
- materiały artystyczne i rzemieślnicze oraz podobne artykuły (*stemple, farby do malowania palcami, plastelina, ciastolina, pisaki*),
- książki o wartości zabawowej (*różnego rodzaju książeczki dla dzieci*),
- kostiumy, maski i przebrania (*stroje wróżek, rycerzy i inne, różdżki, miecze*),

⁴ *Rapid alert system for non-food consumer products* – wspólnotowy system szybkiej wymiany informacji o niebezpiecznych niezwywnościowych produktach konsumenckich. System dostępny w jęz. ang. pod adresem: http://ec.europa.eu/consumers/dyna/rapex/rapex_archives_en.cfm (więcej patrz rozdział III niniejszego raportu).

⁵ Pierwszy dystrybutor to przedsiębiorca, który wprowadził na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyrób zakupiony w innym kraju Unii Europejskiej (obróć wewnątrzspółnotowy).

⁶ W grudniu 2009 roku opublikowano na stronie Urzędu „Raport – Rynek zabawek w świetle wyników kontroli Inspekcji Handlowej” (2009) (<http://www.uokik.gov.pl/download.php?plik=7866>). Zawarto w nim wyniki kontroli zabawek przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową w pierwszych trzech kwartałach ubiegłego roku. Znajdują się tam również praktyczne porady dla konsumentów nt. rozpoznawania zagrożeń i zasad oceniania bezpieczeństwa zabawek.

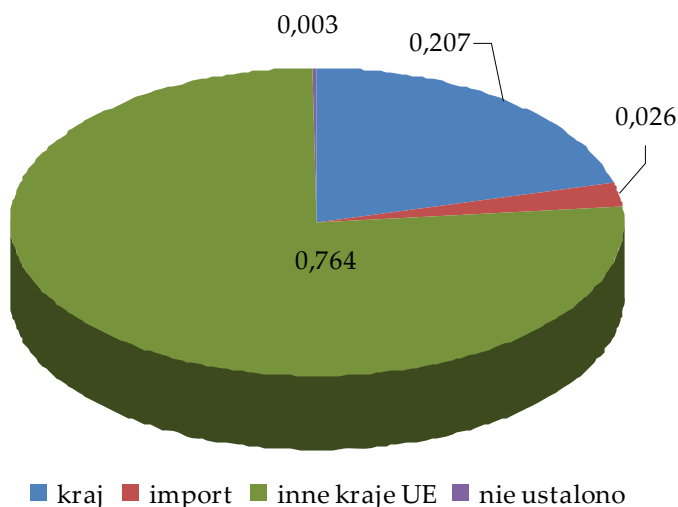
- zabawki rozwijające umiejętności (*klocki/piramidy do piętrzenia, zestawy do robienia biżuterii*),
- zabawki przedstawiające różne sceny i gotowe modele (*zestawy wojskowe, budowlane, modele aut, proste zestawy pojazdów z ludzikami*),
- zabawki imitujące kosmetyki (*kosmetyki dla lalek, kosmetyki dla dzieci*),
- zabawki przeznaczone do utrzymywania masy ciała dziecka (*rowery, hulajnogi, konie na biegunach*),
- instrumenty muzyczne (*bębenki, tamburyny, gitary, organki, ksylofony*),
- zabawki pociskowe (*pistolety na kulki albo strzałki, łuki*),
- zabawki do pociągania oraz popychania (*zwierzątka na kółkach, autka*),
- zabawki tematyczne (*telefony, odkurzacze, pralki, zestawy naczyń, kuchenki, kasy, wózki dla lalek*),
- zabawki aktywizujące do użytkowania rodzinnego w warunkach domowych (*huśtawki, zjeżdżalnie*).

Skontrolowano łącznie 323 przedsiębiorców, w tym:

- 131 hurtowni,
- 102 sklepy detaliczne (w tym 17 sklepów wielkopowierzchniowych),
- 42 producentów,
- 41 importerów,
- 6 pierwszych dystrybutorów,
- 1 upoważnionego przedstawiciela.

Kontrolą objęto łącznie 2 007 zabawek stwierdzając różnego rodzaju nieprawidłowości w 651 wyrobach (32,4 proc. skontrolowanych). Poniższy wykres przedstawia procentowy rozkład skontrolowanych zabawek ze względu na ich pochodzenie. Jak widać trzy czwarte skontrolowanych zabawek pochodziło z importu (1 534 zabawki), zaś jedna piąta była produkcji polskiej (415 zabawek).

Wykres 1. Pochodzenie skontrolowanych zabawek

Źródło: Opracowanie UOKiK na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

Przepisy rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek* określają zasadnicze wymagania dotyczące projektowania i wytwarzania zabawek oraz procedurę oceny zgodności, sposób oznakowania zabawek, a także wzór znaku CE.

Zgodnie z § 5 ust. 1 tego rozporządzenia, zabawki uznaje się za zgodne z zasadniczymi wymaganiami, gdy spełniają wymagania właściwych norm zharmonizowanych⁷. Z uwagi na to, podczas kontroli uwzględniano wymagania następujących polskich norm, zharmonizowanych z dyrektywą 88/378/EWG dotyczącą bezpieczeństwa zabawek:

- EN 71-1:2005+A8:2009 (PN-EN 71-1+A8:2009) *Bezpieczeństwo zabawek. Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne,*
- EN 71-5:1993 oraz zmiana A1:2006 (PN-EN 71-5:1998 oraz zmiana A1:2007) *Bezpieczeństwo zabawek – Część 5: Zabawki (zestawy chemiczne) nieprzeznaczone do wykonywania doświadczeń chemicznych,*
- EN 71-7:2002 (PN-EN 71-7:2005) *Bezpieczeństwo zabawek – Część 7: Farby do malowania palcami – Wymagania i metody badań,*
- EN 71-8:2003 (PN – EN 71-8:2005) ze zmianą A1 *Bezpieczeństwo zabawek. Część 8: Huśtawki, zjeżdżalnie i podobne zabawki aktywizujące przeznaczone do użytku domowego,*
- EN 62115:2005 (PN-EN 62115:2005) *Zabawki elektryczne – Bezpieczeństwo użytkowania.*

W celu sprawdzenia prawidłowości klasyfikacji zabawek korzystano z dokumentu pomocniczego zawierającego wytyczne do klasyfikacji zabawek „PKN-CEN/CR 14379:2007 Klasyfikacja zabawek – Wytyczne”, opracowanego przez Europejski Komitet Normalizacyjny CEN – (European Committee for Standardization), uprawniony do opracowywania europejskich norm zharmonizowanych. Posiłowano się również wytycznymi Komisji Europejskiej w zakresie stosowania dyrektywy 88/378/EWG dotyczącej bezpieczeństwa zabawek.

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował sprawdzenie:

- prawidłowości oznakowania znakiem CE,
- zamieszczenia informacji dotyczących danych przedsiębiorcy wprowadzającego towar do obrotu na terytorium RP (nazwa i adres producenta, jego upoważnionego przedstawiciela lub importera),
- prawidłowości dołączonych do wyrobu ostrzeżeń, instrukcji oraz informacji,
- prawidłowości konstrukcji i wykonania zabawek oraz zastosowanych materiałów.

Oprócz badań organoleptycznych, które przeprowadzali w toku kontroli inspektorzy Inspekcji Handlowej, próbki zabawek poddano także badaniom laboratoryjnym. Zostały one przeprowadzone w Specjalistycznym Laboratorium Badania Zabawek w Lublinie (badania w zakresie właściwości fizycznych i mechanicznych, palności oraz migracji pierwiastków)

---

⁷ Należy przez to rozumieć normy europejskie opracowane i zatwierdzone przez europejskie organizacje normalizacyjne na podstawie mandatu udzielonego przez Komisję Europejską, których numery i tytuły są publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej serii C (art. 5 pkt 14 ustawy *o systemie oceny zgodności*).

oraz Specjalistycznym Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej w Łodzi (badania w zakresie zawartości ftalanów⁸).

Ponadto sprawdzono, czy:

- zabawki włókiennicze (np. pluszaki) spełniają wymagania w zakresie informacji o sposobie konserwacji określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 roku *w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych* (Dz. U. Nr 81, poz. 743 z późn. zm.),
- zabawki elektryczne spełniają wymagania określone w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku *o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym* (Dz. U. Nr 180, poz. 1495 z późn. zm.)⁹,
- zabawki elektryczne spełniają wymagania określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2009 roku *o bateriach i akumulatorach* (Dz. U. Nr 79, poz. 666)¹⁰.

1.1. Bezpieczeństwo

W zakresie spełniania zasadniczych i innych wymagań określonych w rozporządzeniu *w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek* w I półroczu 2010 roku skontrolowano łącznie 2 007 zabawek, w tym:

- 1 534 zabawki pochodzące z importu (76,4 proc. skontrolowanych),
- 415 zabawek wyprodukowane w Polsce (20,7 proc. skontrolowanych),
- 52 zabawki pochodzące z innych państw członkowskich Unii Europejskiej (2,6 proc. skontrolowanych),
- 6 zabawek, których pochodzenia nie ustalono (0,3 proc. skontrolowanych).

Różnego rodzaju niezgodności stwierdzono w 651 zabawkach (32,4 proc. skontrolowanych).

---

⁸ Ftalany to substancje chemiczne (plastyfikatory) dodawane do wyrobów wykonanych z tworzyw sztucznych, szczególnie z PVC, w celu ich zmiękczenia. Są one groźne dla zdrowia ludzi, ponieważ mogą powodować uszkodzenia wątroby i nerek, a także mają negatywny wpływ na rozrodczość. Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 lipca 2004 roku *w sprawie ograniczeń, zakazów lub warunków produkcji, obrotu lub stosowania substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz zawierających je produktów* (Dz. U. Nr 168, poz. 1762 z późn. zm.), zakazane jest stosowanie ftalanów w stężeniu większym niż 0,1 proc. w stosunku do masy materiału z dodatkiem plastyfikatorów, w zabawkach i artykułach pielęgnacyjnych dla dzieci. Z dniem 2 czerwca 2010 roku rozporządzenie to straciło moc. Wymagania w tym zakresie nie uległy zmianie, jednak obecnie są one określone w załączniku XVII do rozporządzenia (WE) 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku *w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)*.

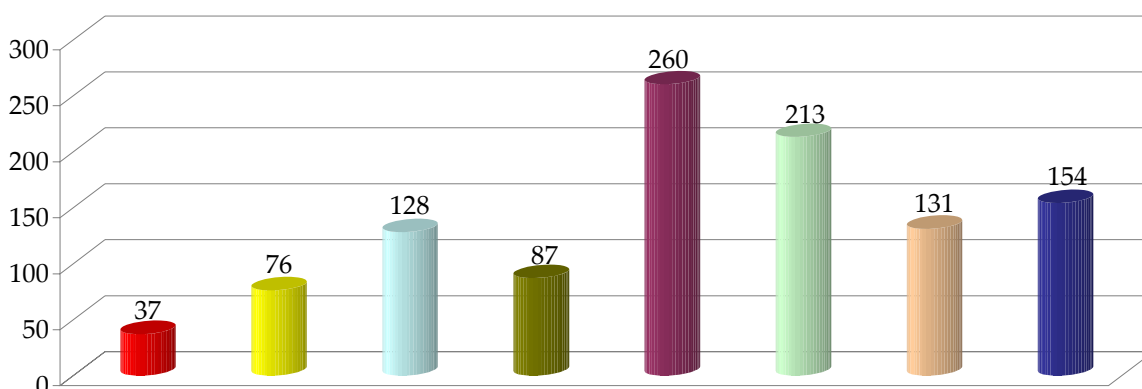
⁹ Przepisom ustawy podlegają wyłącznie zabawki, w których spełnienie ich podstawowej funkcji jest zależne od dopływu prądu elektrycznego, np. samochód na baterie. Jeżeli zabawka spełnia swoją bezpośrednią funkcję pomimo braku dopływu prądu elektrycznego, wówczas nie jest sprzętem w rozumieniu ustawy, np. pluszowy miś, który wydaje dźwięki po włączeniu dopływu prądu; podstawowa funkcja misia, tj. przytulanie, trzymanie w rękach przez dziecko, zostaje zachowana bez dopływu prądu.

¹⁰ Do dystrybuowanych zabawek, w których są zamontowane baterie lub akumulatory, powinna być dołączona instrukcja, sporządzona w języku polskim, zawierająca informację dotyczącą:

- sposobu bezpiecznego usunięcia baterii lub akumulatorów z zabawki,
- rodzaju zamontowanych baterii lub akumulatorów.

Poniższy wykres przedstawia dane dotyczące nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej. Widać, że najczęściej przedsiębiorcy błędnie oznaczali zabawki ostrzeżeniem „nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat” (260 przypadków) oraz ostrzegali konsumentów przed nieistniejącymi ryzykami (213 przypadków). Trzecie co do częstotliwości występowania były niezgodności z zasadniczymi wymaganiami dotyczące konstrukcji, wykonania zabawki lub zastosowanych materiałów (154 przypadki).

Wykres 2. Stwierdzone nieprawidłowości w skontrolowanych zabawkach

- Brak lub nieprawidłowe CE
- Brak informacji o prododucencie/importerze
- Brak informacji o zachowaniu opakowania
- Niezasadne informacje o nadzorze osoby dorosłej
- Niezasadne ostrzeżenie "0-3"
- Podanie nieistniejącego ryzyka
- Niezgodność z zasadniczymi wymaganiami - ostrzeżenia, instrukcje
- Niezgodność z zasadniczymi wymaganiami - konstrukcja, wykonanie, materiały

Źródło: Opracowanie UOKiK na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

Tabela 2. Ogólne wyniki kontroli zabawek w poszczególnych kategoriach

L.p.	Kategoria zabawek	Liczba zabawek skontrolowanych	Liczba zabawek zakwestionowanych
1	zabawki wypchane miękkie	389	158
2	lalki	201	63
3	figurki	35	13

4	zabawki dla niemowląt do oglądania, chwytania lub ściskania	310	65
5	zabawki rozwijające umiejętności	123	34
6	zabawki konstrukcyjne i układanki	79	31
7	kostiumy, maski i przebrania	45	19
8	książki o wartości zabawowej	38	2
9	zabawki tematyczne	171	51
10	zabawki do pociągania i popychania, wspomagające naukę chodzenia	70	44
11	materiały artystyczne i rzemieślnicze oraz podobne artykuły	51	20
12	zabawki imitujące kosmetyki	39	8
13	zestawy gier	38	9
14	zabawki przedstawiające różne sceny i gotowe modele	40	12
15	zabawki do zabaw sportowych i piłki	19	12
16	zabawki aktywizujące do użytkowania w warunkach domowych	30	17
17	zabawki instrumenty muzyczne	132	34
18	pojazdy napędzane mechanicznie/elektrycznie	29	11
19	zabawki pociskowe	69	22
20	balony	4	2
21	sprzęt audiowizualny	8	1
22	zabawki do zabaw w wodzie	5	0
23	zabawki do zabawy w piasku i w wodzie	12	7

24	zabawki do utrzymywania masy ciała dziecka	60	15
25	zabawki, do których dziecko może wejść	1	0
26	zabawki funkcjonalne	9	1
	Razem	2 007	651

Źródło: Opracowanie UOKiK na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

W tabeli nr 3 przedstawiono wyniki kontroli poszczególnych kategorii zabawek w podziale na zabawki produkcji krajowej, importowane oraz pochodzące z innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Znak „-” oznacza, że podczas kontroli nie stwierdzono występowania tego typu zabawek, zaś „0”, że skontrolowano tego typu zabawki, jednak nie zakwestionowano ich. W przypadku 6 zabawek pochodzenia nie ustalono.

Tabela 3. Wyniki kontroli zabawek ze względu na pochodzenie

L.p.	Kategoria zabawek	Kraj		Import		Inne kraje UE	
		Liczba skontrolowanych zabawek	Liczba zabawek zakwestionowanych	Liczba skontrolowanych zabawek	Liczba zabawek zakwestionowanych	Liczba skontrolowanych zabawek	Liczba zabawek zakwestionowanych
1	zabawki wypchane miękkie	88	52	295	106	10	1
2	lalki	23	5	176	57	2	1
3	figurki	-	-	35	13	-	-
4	zabawki dla niemowląt do oglądania, chwytania lub ściskania	50	2	245	62	6	1
5	zabawki rozwijające umiejętności	26	10	91	23	5	1
6	zabawki konstrukcyjne i układanki	34	16	36	10	9	4
7	kostiumy, maski i przebrania	14	12	31	7	-	-
8	książki o wartości zabawowej	4	0	34	2	-	-
9	zabawki tematyczne	14	3	155	47	2	1

10	zabawki do pociągania i popychania, wspomagające naukę chodzenia	25	17	44	27	1	0
11	materiały artystyczne i rzemieślnicze oraz podobne artykuły	2	0	46	19	3	1
12	zabawki imitujące kosmetyki	-	-	38	8	1	0
13	zestawy gier	30	6	7	2	1	1
14	zabawki przedstawiające różne sceny i gotowe modele	13	3	25	9	-	-
15	zabawki do zabaw sportowych i piłki	6	2	10	8	3	2
16	zabawki aktywizujące do użytkowania w warunkach domowych	17	5	10	10	3	2
17	zabawki instrumenty muzyczne	28	4	104	30	-	-
18	pojazdy napędzane mechanicznie/elektrycznie	-	-	29	11	-	-
19	zabawki pociskowe	1	1	68	21	-	-
20	balony	3	2	1	0	-	-
21	sprzęt audiowizualny	-	-	8	1	-	-
22	zabawki do zabaw w wodzie	3	0	-	-	2	0
23	zabawki do zabawy w piasku i w wodzie	6	5	4	1	2	1
24	zabawki do utrzymywania masy ciała dziecka	26	1	32	14	2	0
25	zabawki, do których dziecko może wejść	-	-	1	0	-	-
26	zabawki funkcjonalne	2	0	8	1	-	-
27	zestawy do eksperymentowania	-	-	1	0	-	-
	Razem	415	146	1534	489	52	16

Źródło: Opracowanie UOKiK na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

Oceny zabawek w zakresie zgodności z zasadniczymi wymaganiami dokonano w oparciu o wyniki badań organoleptycznych i laboratoryjnych oraz wyniki kontroli prawidłowości dołączonych instrukcji i ostrzeżeń.

Tabela 4. Wyniki kontroli w zakresie zgodności z zasadniczymi wymaganiami w poszczególnych kategoriach zabawek

L.p.	Kategoria zabawek	Liczba zabawek skontrolowanych	Niezgodności (konstrukcja, wykonanie, materiały) - liczba zabawek	Niezgodności (instrukcje, ostrzeżenia) - liczba zabawek
1	zabawki wypchane miękkie	389	41	8
2	lalki	201	15	17
3	figurki	35	2	7
4	zabawki dla niemowląt do oglądania, chwytania i/lub ściskania	310	14	14
5	zabawki rozwijające umiejętności	123	8	2
6	zabawki konstrukcyjne i układanki	79	6	1
7	kostiumy, maski i przebrania	45	1	1
8	książki o wartości zabawowej	38	0	0
9	zabawki tematyczne	171	15	18
10	zabawki do pociągania i popychania, wspomagające naukę chodzenia	70	22	5
11	materiały artystyczne i rzemieślnicze oraz podobne artykuły	51	0	0
12	zabawki imitujące kosmetyki	39	1	0
13	zestawy gier	38	0	0

14	zabawki przedstawiające różne sceny i gotowe modele	40	1	1
15	zabawki do zabaw sportowych i piłki	19	2	1
16	zabawki aktywizujące do użytkowania w warunkach domowych	30	3	11
17	zabawki instrumenty muzyczne	132	6	12
18	pojazdy napędzane mechanicznie/elektrycznie	29	2	7
19	zabawki pociskowe	69	9	14
20	balony	4	2	2
21	sprzęt audiowizualny	8	0	1
22	zabawki do zabaw w wodzie	5	0	0
23	zabawki do zabawy w piasku i w wodzie	12	1	0
24	zabawki do utrzymywania masy ciała dziecka	60	3	9
25	zabawki, do których dziecko może wejść	1	0	0
26	zabawki funkcjonalne	9	0	0
	Razem	2 007	154	131

Źródło: Opracowanie UOKiK na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

Niezgodności z zasadniczymi wymaganiami w zakresie konstrukcji, wykonania oraz materiałów zastosowanych do produkcji zabawek stwierdzono w 154 zabawkach (7,7 proc. skontrolowanych), w tym w 110 zabawkach w wyniku badań laboratoryjnych oraz 44 zabawkach w wyniku badań organoleptycznych wykonanych w toku kontroli. W tym zakresie zbadano łącznie 599 zabawek. Powyższe oznaczają, że w co czwartej zabawce (25,7 proc. zbadanych organoleptycznie oraz laboratoryjnie) stwierdzono występowanie niezgodności z zasadniczymi wymaganiami w zakresie konstrukcji, wykonania i zastosowanych materiałów.

1.2. Badania

A. Badania organoleptyczne

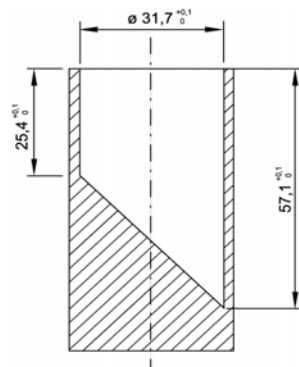
Badaniom organoleptycznym poddano w toku kontroli łącznie 340 zabawek, w tym:

- 80 wyprodukowanych w Polsce,
- 251 pochodzących z importu,
- 9 pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Niezgodności w zakresie konstrukcji i wykonania stwierdzono w 44 zabawkach (12,9 proc. zbadanych organoleptycznie). Niezgodności z zasadniczymi i innymi wymaganiami, stwierdzone podczas badań organoleptycznych polegały na:

- wystającym z wnętrza miękkiej wypchanej zabawki drucie, mogącym stwarzać ryzyko uszkodzenia ciała dziecka,
- zbyt długiej linie w zabawce do pociągania, stwarzającej ryzyko zadzierzgnięcia i uduszenia dziecka,
- występowaniu małych elementów w zabawkach do pociągania, układankach, gwizdku, organkach i piszczkach dla niemowląt, stwarzających ryzyko udławienia bądź uduszenia dziecka,
- występowaniu ostrych zadziórów na elementach zabawek do pociągania, stwarzających ryzyko zranienia dziecka,
- łatwym dostępie do baterii w zabawce telefonie dla dzieci poniżej 3 lat, co w przypadku np. połknięcia stwarza zagrożenie uszkodzenia wewnętrznych organów dziecka,
- zaniżonej długości strzałek w zabawce pociskowej, stwarzającej ryzyko uduszenia.

Podczas badań organoleptycznych oraz laboratoryjnych w zakresie występowania małych elementów, inspektorzy oraz pracownicy laboratorium używali tzw. cylindra do badania małych części. Stosowany jest on także przy badaniach małych elementów, które mogą odłączyć się od produktów przeznaczonych dla dzieci, np. obuwia czy ubrań. Za stwarzający ryzyko połknięcia uznaje się taki element, który mieści się całkowicie, w żaden sposób nieściśnięty, wewnątrz cylindra. Poniżej pokazano rysunek techniczny przedstawiający taki cylinder.

Rysunek 1 – cylinder do badania małych części (wymiar w mm)

Źródło: pkt 8.2. rys. 15 normy EN 71-1:2005+A8:2009

B. Badania laboratoryjne

Badania laboratoryjne zabawek zostały przeprowadzone w laboratoriach Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- w Specjalistycznym Laboratorium Badania Zabawek w Lublinie,
- w Specjalistycznym Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej w Łodzi (szczegółowy opis badań laboratoryjnych i ich wyników zawarto w załączniku nr 1 do niniejszego raportu).

Zbadano łącznie 259 próbek zabawek, z czego w 110 próbkach stwierdzono niezgodności (42,5 proc. zbadanych laboratoryjnie).

Laboratorium w Lublinie przeprowadziło badania 190 próbek zabawek pod kątem zgodności z normami zharmonizowanymi¹¹, stwierdzając niezgodności z zasadniczymi wymaganiami w zakresie właściwości mechanicznych i fizycznych (konstrukcji, wykonania, użytych materiałów) w 93 próbkach zabawek (48,9 proc. zbadanych).

Laboratorium zbadało również 69 próbek pod kątem zgodności z pozostałymi normami zharmonizowanymi¹².

Najczęściej występujące niezgodności w zakresie konstrukcji zabawek, ich wykonania oraz zastosowanych materiałów, stanowiące zagrożenie utraty zdrowia dzieci:

- małe elementy mieszczące się całkowicie w cylindrze do badania małych części, które stwarzają ryzyko połknięcia, a nawet udławienia bądź uduszenia dziecka – w zabawkach przeznaczonych dla dzieci w wieku poniżej 3 lat, takich jak: zabawki do pociągania i popychania, lalki, zabawki miękkie wypchane (pluszaki),
- dostępne piłeczki, które stwarzają ryzyko uduszenia dziecka w przypadku połknięcia – w zabawkach do pociągania, przeznaczonych dla dzieci w wieku poniżej 3 lat,
- za długie linki zawierające dodatkowe części, mogące tworzyć zaciągające się pętle (dopuszczalna długość 220 mm) – ryzyko zadziergnięcia i uduszenia oraz za cienka linka (ryzyko zranienia) – w przeznaczonych dla dzieci w wieku poniżej 3 lat zabawkach miękkich wypchanych, zabawkach do pociągania i popychania,
- zbyt mała grubość folii opakowania (dopuszczalna grubość 0,038 mm), co stwarza ryzyko uduszenia dziecka – w zabawkach do pociągania oraz w zabawkach „pluszakach”,
- łatwy dostęp do baterii guzikowych, których połknięcie grozi zatruciem chemicznym, a także poparzeniem wewnętrznych organów dziecka – w zabawkach „baterijnych”,

¹¹ EN 71-1:2005+A8:2009 Bezpieczeństwo zabawek. Właściwości mechaniczne i fizyczne.

¹² EN 71-2:2006+A1:2007 Bezpieczeństwo zabawek – Palność – zbadano 25 próbek,

EN 71-3:1994 Bezpieczeństwo zabawek- Migracja określonych pierwiastków – zbadano 28 próbek,

EN 71-8:2003 Bezpieczeństwo zabawek – Huśtawki, zjeżdżalnie i podobne zabawki aktywizujące przeznaczone do użytku domowego oraz EN 62115:2005 Zabawki elektryczne. Bezpieczeństwo użytkowania – zbadano 16 próbek.

- zaniżona średnica koła hulajnóg (minimalna średnica powinna wynosić co najmniej 120 mm) oraz końcówek uchwytów kierownicy (minimalna średnica powinna wynosić 40 mm), co stwarza ryzyko zranienia dziecka,
- konstrukcja huśtawek, stwarzająca ryzyko uwięźnięcia głowy lub szyi (otwory umożliwiające dziecku prześlizgnięcie głową lub nogami),
- brak blokady zabezpieczającej wózek dla lalek przed złożeniem się na dziecko (zagrożenie zranieniem).

Laboratorium w Łodzi przeprowadziło badania zabawek pod kątem występowania niedozwolonych ftalanów. Zgodnie z przepisami *rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 lipca 2004 roku w sprawie ograniczeń, zakazów lub warunków produkcji, obrotu lub stosowania substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz zawierających je produktów* (Dz. U. Nr 168, poz. 1762 z późn. zm.)¹³ zakazane jest stosowanie jako substancji lub składników preparatów w stężeniu większym niż 0,1 proc. w stosunku do masy materiału z dodatkiem plastyfikatorów następujących ftalanów:

- ftalanu di-izononylu (DINP), ftalanu di-izodecyłu (DIDP), ftalanu di-n-oktylu (DNOP) – w zabawkach, które mogą być przez dzieci brane do ust,
- ftalanu di(2-etyloheksyłu) (DEHP), ftalanu dibutyłu (DBP), ftalanu benzylo butyłu (BBP) – we wszystkich zabawkach.

W laboratorium zbadano 69 zabawek, w większości pochodzących z importu, głównie z Chin. Występowanie niedozwolonych ftalanów stwierdzono w 17 zabawkach (24,6 proc. zbadanych). W zabawkach dla niemowląt (figurkach oraz lalkach) stwierdzono ftalany: DINP w stężeniach do 45 proc. oraz DEHP w stężeniach do 37 proc. Występowanie ww. ftalanów w stężeniach wyższych niż dopuszczalne jest niebezpieczne dla dzieci z uwagi na ich negatywny wpływ na gospodarkę hormonalną organizmu ludzkiego, w szczególności na rozrodczość.

1.3. Ostrzeżenia i instrukcje

Wymagania w zakresie ostrzeżeń oraz instrukcji, które powinny być dołączone do zabawek, zostały określone – w zależności od rodzaju zabawki - w § 21, § 27, § 33 ust. 1 pkt 2-5 *rozporządzenia w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek* oraz w normach:

- EN 71-1:2005+A8:2009 *Bezpieczeństwo zabawek. Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne,*
- EN 62115:2005 *Zabawki elektryczne. Bezpieczeństwo użytkowania.*

Nieprawidłowości w zakresie wymaganych ostrzeżeń oraz instrukcji stwierdzono łącznie w 131 zabawkach (6,5 proc. skontrolowanych). Nieprawidłowości występowały głównie w importowanych zabawkach pochodzących z Chin.

¹³ Z dniem 2 czerwca 2010 roku rozporządzenie straciło moc. Wymagania w tym zakresie nie uległy zmianie, z tym że obecnie są one określone w załączniku XVII do *rozporządzenia (WE) 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH).*

Stwierdzono brak następujących ostrzeżeń:

- *Ostrzeżenie! Aby uniknąć możliwości wyrządzenia krzywdy przez zaplątanie się, zabawkę należy usunąć, gdy dziecko zacznie podnosić się na rękach i kolanach - w zabawkach do zawieszania w poprzek łóżeczka lub wózka,*
- *Ostrzeżenie! Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 10 miesięcy, ze względu na długie włosy – w zabawkach zawierających pojedyncze włókna o długości powyżej 50 mm,*
- *Ostrzeżenie! Dzieci w wieku poniżej 8 lat mogą udławić się lub udusić nienadmuchanymi lub pękniętymi balonami. Wymagany nadzór osób dorosłych. Trzymać nienadmuchane balony z dala od dzieci. Natychmiast wyrzucać pęknięte balony - w zabawkach balonach,*
- *Ostrzeżenie! To jest zabawka. Nie stanowi ochrony – w zabawkach kaskach.*

Ponadto w instrukcjach dla huśtawek stwierdzono brak informacji dotyczących prawidłowego zamontowania zabawki oraz sposobu konserwacji.

Należy podkreślić, że stwierdzono także niedopuszczalne ostrzeżenia wskazujące, że zabawka może być niebezpieczna dla dzieci, np. na lalkach oraz instrumentach muzycznych – *Uwaga! Zabawka może posiadać ostre krawędzie i wykończenia.*

Kontrola w zakresie instrukcji, jakie powinny być dołączane do niektórych zabawek, wykazała, że najczęściej nieprawidłowości w tym zakresie dotyczy zabawek elektrycznych z wymiennymi bateriami. Nieprawidłowości polegały na:

- braku części informacji, jakie powinna zawierać instrukcja, zależnie od rodzaju baterii, które powinny być używane zgodnie z zaleceniami producenta,
- umieszczeniu informacji, które nie mają związku z zalecanymi bateriami, np. umieszczeniu informacji dotyczących baterii przeznaczonych do ładowania w przypadku używania wyłącznie baterii nieprzeznaczonych do ładowania; umieszczeniu informacji, żeby nie mieszać różnych typów baterii lub nowych i używanych w przypadku zabawek zasilanych jedną baterią,
- dołączeniu instrukcji dot. baterii do zabawek, których działanie nie jest zależne od dopływu prądu elektrycznego,
- dołączeniu instrukcji wyłącznie w wersji obcojęzycznej,
- braku instrukcji.

Zgodnie z przepisami określonymi w § 33 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 5 rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek* w przypadku, gdy zabawka przeznaczona dla dzieci w wieku powyżej 3 lat jest niebezpieczna dla dzieci w wieku poniżej 3 lat, producent powinien umieścić ostrzeżenie o treści *nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat*.

Ostrzeżenie może zostać podane w formie znaku graficznego: . Razem z ostrzeżeniem powinna być umieszczona krótka informacja o szczególnym ryzyku związanym z tym ograniczeniem.

Najbardziej niepokojącym zjawiskiem jest umieszczanie tego ostrzeżenia na zabawkach, które są ewidentnie przeznaczone dla dzieci w wieku poniżej 3 lat, w związku

z czym muszą być dla tych dzieci bezpieczne. Niezasadnie umieszczone ostrzeżenie stwierdzono w 260 zabawkach (12,9 proc. ogółem skontrolowanych), wśród których występowały zabawki przeznaczone wyłącznie dla dzieci poniżej 3 lat, tj.:

- dla niemowląt – 31 zabawek,
- do pociągania lub popychania – 33 zabawki,
- miękkie wypchane – 109 zabawek.

Pozostałe zabawki, na których niezasadnie umieszczono to ostrzeżenie, należały do następujących kategorii: figurki, kosmetyki, instrumenty muzyczne, konstrukcyjne i układanki, lalki, materiały artystyczne i rzemieślnicze, rozwijające umiejętności, do zabaw sportowych, tematyczne. Cechy, funkcje oraz sposób wykonania tych zabawek wskazywały na ich przeznaczenie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat.

Ponadto w 213 zabawkach (10,6 proc. ogółem skontrolowanych) stwierdzono ostrzeżenia ze wskazaniem nieistniejącego ryzyka. Najczęściej wskazywano, że zabawka zawiera małe elementy, stanowiące ryzyko udławienia lub uduszenia, których faktycznie te zabawki nie zawierały.

Podkreślić należy, że zamieszczenie ostrzeżenia na zabawkach, które de facto są przeznaczone dla dzieci w wieku poniżej 3 lat, nie zwalnia producenta z obowiązku spełnienia przez jego zabawkę wymagań dla zabawek dla dzieci poniżej 3 lat.

Ostrzeżenie graficzne może być stosowane wyłącznie w zabawkach, które ze względów bezpieczeństwa są nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat. Zabawki przeznaczone dla dzieci w wieku poniżej 3 lat nie mogą zawierać małych elementów, małych piłek, ostrych zakończeń itp. **Stosowanie tego ostrzeżenia nie powinno być mylone z zaleceniami dotyczącymi użytkowania.** Zaleceniem użytkowania może być np. wskazanie przez producenta przedziału wiekowego, dla którego zabawka jest zalecana, ze względu na etap rozwoju psychomotorycznego dziecka.

Ponadto stwierdzono umieszczanie na zabawkach informacji i ostrzeżeń sprzecznych lub pozbawionych sensu, np.:

- *Nieodpowiednie dla dzieci poniżej 3 lat oraz zabawka dla dzieci powyżej 12 miesięcy – w przypadku lalki, zabawki „zabawny owad” oraz kolorowego żółwia do ciągnięcia, importowanych z Chin,*
- *Nieodpowiednie dla dzieci poniżej 10 miesięcy z uwagi na małe elementy – w przypadku zabawki pluszowej, importowanej z Chin,*
- *Nieodpowiednie dla dzieci poniżej 3 lat ze względu na zdolności i rozwój dziecka – w przypadku zestawu piłeczek z Chin,*
- *Nieodpowiednie dla dzieci poniżej 3 lat ze względu na ryzyko połknięcia małych elementów oraz dzieci poniżej 3 lat powinny być nadzorowane przez dorosłych – w przypadku farb do malowania z Chin,*
- *Zabawka jest przeznaczona do używania przez dzieci pod nadzorem osoby dorosłej ze względu na istnienie małych elementów, które dzieci mogą połknąć - w przypadku zabawek: „koło do pociągania: oraz „skoczki do pociągania” produkcji polskiej,*
- *Grzechotka przeznaczona dla dzieci od dnia narodzin. Nie nadaje się dla dzieci młodszych.*

W przypadku zabawek, które mogą być używane wyłącznie pod nadzorem osoby dorosłej, na produkcie, jego opakowaniu, etykiecie lub na dołączonej do zabawki ulotce, powinna być umieszczona wyraźna informacja na ten temat (§ 22 rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek*). Niezasadnie umieszczoną informację o konieczności nadzoru osób dorosłych stwierdzono w przypadku 87 zabawek, tj. 4,3 proc. ogółem skontrolowanych (lalki, grzechotki, autka, układanki, figurki, instrumenty muzyczne, niektóre zabawki tematyczne, importowane z Chin). Zabawki te nie stwarzały żadnego ryzyka dla dzieci z uwagi na bardzo prostą konstrukcję oraz łatwy sposób użytkowania, nie wymagały zatem nadzoru osób dorosłych. Natomiast brak takich informacji, w przypadku gdy powinny one być zamieszczone, stwierdzono w przypadku 4 zabawek, co stanowi 0,2 proc. skontrolowanych (farby do malowania, nożyczki, dinozaury do malowania).

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 roku *o bateriach i akumulatorach* (Dz. U. Nr 79, poz. 666), do dystrybuowanych zabawek, w których są zamontowane baterie lub akumulatory, powinna być dołączona instrukcja, sporządzona w języku polskim, zawierająca informacje dotyczące:

- sposobu bezpiecznego usunięcia baterii lub akumulatorów z zabawki,
- rodzaju zamontowanych baterii lub akumulatorów.

W tym zakresie skontrolowano 124 zabawki, stwierdzając brak lub niepełną informację w 20 zabawkach (16,1 proc. skontrolowanych).

1.4. Oznakowanie

Zgodnie z wymaganiami określonymi w § 32 ust. 1 rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek*, na zabawce albo jej opakowaniu umieszcza się w sposób widoczny, czytelny i trwały oznakowanie CE oraz informację zawierającą: nazwę i adres producenta lub importera na terytorium Wspólnoty Europejskiej. W przypadku umieszczenia informacji o producencie lub importerze na opakowaniu lub etykiecie, zgodnie z przepisami § 32 ust. 4 tego rozporządzenia, nabywca powinien być poinformowany o celowości zachowania opakowania bądź etykiety.

W wyniku kontroli stwierdzono:

- brak lub nieprawidłowe oznakowanie CE w 37 zabawkach (1,8 proc. ogółem skontrolowanych),
- brak informacji zawierającej dane (nazwę i adres) producenta lub importera w 76 zabawkach (3,8 proc. ogółem skontrolowanych),
- brak informacji o celowości zachowania opakowania lub etykiety z uwagi na umieszczone dane producenta lub importera lub innych w 128 zabawkach (6,4 proc. ogółem skontrolowanych).

Nieprawidłowe oznakowanie CE polegało na zaniżonej wysokości liter lub nieprawidłowym kształcie znaku.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia *w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych*, do zabawek powinna być dołączona informacja o sposobie konserwacji (§ 6 rozporządzenia, tabela B lp. 2).

Informacja o sposobie konserwacji może być podana w formie symboli graficznych, określonych w normie *PN-EN ISO 3758:2006 Tekstylna – Znaki informacyjne o sposobie konserwacji w postaci symboli graficznych*.

Zabawki powinny być prane ręcznie lub w przypadku zabawek zawierających wewnątrz elementy, które mogą ulec zniszczeniu podczas prania – czyszczone powierzchniowo przy użyciu, np. gąbki i środków piorących.

Oprócz sposobu prania, oznakowanie sposobu konserwacji zabawki powinno zawierać informacje dotyczące zakazu: prasowania, bielenia, suszenia w suszarce bębnowej oraz czyszczenia chemicznego. Skontrolowano 511 zabawek włókienniczych, stwierdzając:

- brak sposobu konserwacji w 103 zabawkach (20,1 proc. skontrolowanych),
- nieprawidłowo podany sposób konserwacji w 99 zabawkach (19,4 proc. skontrolowanych).

2. Artykuły i meble dla małych dzieci

Z uwagi na grupę odbiorców szczególnie narażonych na zagrożenia spowodowane wadami produktów, artykuły i meble przeznaczone dla małych dzieci są jednym ze stałych, corocznych tematów kontroli realizowanych przez Inspekcję Handlową. Jak dotąd, w toku każdej kontroli tej grupy produktów były ujawniane wyroby, których wady konstrukcyjne mogą stwarzać ryzyko dla zdrowia lub życia najmłodszych konsumentów.

Kontrolę bezpieczeństwa artykułów i mebli dla małych dzieci przeprowadziły wszystkie inspektoraty Inspekcji Handlowej w II kwartale 2010 roku. Skontrolowano szeroki asortyment produktów:

- wózki - różnego typu, przeznaczone do przewozu jednego lub więcej dzieci: spacerowe, uniwersalne itd.,
- łóżeczka/kołyski - meble do leżenia dla niemowląt, aż do chwili gdy potrafią one usiąść, uklęknąć lub podciągać się, o maksymalnej długości wewnętrznej 900 mm, które mogą kołysać się, jeżeli są wyposażone w odpowiedni korpus i ramę,
- łóżka - o długości wewnętrznej 900 mm- 1400 mm, również w wersji składanej,
- kojce mieszkaniowe - konstrukcje z wydzielonym miejscem do przebywania w nich dzieci w krótkich okresach, stwarzające im przestrzeń do zabawy, mające też formę składaną; przeznaczone dla dzieci o masie ciała do 15 kg,
- chodziki - urządzenia, w których umieszcza się dziecko w pozycji siedzącej lub stojącej, zapewniające mu podparcie; przeznaczone dla dzieci, które potrafią samodzielnie siedzieć i użytkowane do momentu, gdy nauczą się samodzielnie chodzić; obowiązkowo wyposażone w pasek krokowy, zapobiegający ześlizgnięciu się dziecka z siedzenia,
- wysokie krzeselka do karmienia - krzeselka, za pomocą których dziecko ma ułatwiony dostęp do stołu jadalnego; przeznaczone dla dzieci w wieku 6 miesięcy - 36 miesięcy, które są zdolne do samodzielnego utrzymywania się w pozycji siedzącej,
- nosidełka - nosidełka noszone na plecach, wyposażone w ramę nośną, przeznaczone dla dzieci, które mogą siedzieć bez pomocy (w przybliżeniu

w 6 miesiącu życia), lub nosidełka miękkie bez ramy, służące do przenoszenia dziecka, którego masa wynosi co najmniej 3,5 kg, w pozycji pionowej z przodu tułowia opiekuna,

- bujaki - wyroby przeznaczone do podwieszania dzieci w pozycji pionowej, tak aby palce ich stóp mogły dotykać podłoża, umożliwiając wprowadzanie bujaka w ruch, przeznaczone dla dzieci, które mogą samodzielnie utrzymać głowę i ważyć do 12 kg (nie wlicza się do tej kategorii wyrobów, w których dziecko można położyć, takich jak pionowo podwieszane kosze i nosidła),
- szelki do podtrzymywania - wyrób zaprojektowany do zakładania na górną część tułowia dziecka celem przytrzymywania go, przeznaczony dla dzieci w wieku do lat 4, przymocowywany również do innych artykułów służących do opieki nad dziećmi; szelki mogą mieć postać zespołu pasków obejmujących górną część tułowia, zespołu ubioru zakładanego na tułów lub dowolnej kombinacji tych typów oraz mogą być wyposażone w odłączalne lejce,
- barierki bezpieczeństwa - urządzenia do użytku domowego, zamocowywane w poprzek przejść wewnątrz mieszkania, ograniczające dostęp dzieci do innych pomieszczeń, przeznaczone dla dzieci do 24 miesięcy życia,
- smoczki do uspokajania - służące do zaspokajania potrzeby ssania u dzieci, nie związanej z odżywianiem,
- wyroby do mocowania smoczków – przedmioty umożliwiające przymocowanie do ubranka dziecka smoczka oraz innych elementów, składające się z: przypinacza do ubranka, łącznika (paska), przypinacza do smoczka, elementu/elementów dodatkowych.

Sprawdzeniem objęto 167 podmiotów:

- 127 placówek sprzedaży detalicznej, w tym jeden sklep wielkopowierzchniowy.
- 17 producentów,
- 13 hurtowni,
- 6 dystrybutorów,
- 4 importerów.

Łącznie skontrolowano 833 partie produktów:

- 438 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 276 partii pochodzących z importu,
- 117 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej,
- 2 partie o nieznanym pochodzeniu.

Inspektorzy Inspekcji Handlowej oceniali bezpieczeństwo produktów na podstawie wyników badań organoleptycznych.

W przypadku tej grupy produktów nie ma szczegółowych przepisów Wspólnoty Europejskiej regulujących bezpieczeństwo. W związku z tym, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów, inspektorzy Inspekcji Handlowej dokonali oceny kontrolowanych produktów z uwzględnieniem wymagań określonych w nieobligatoryjnych normach¹⁴.

¹⁴ PN-EN 1888:2004 Artykuły dla dzieci. Wózki dziecięce. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,

Normy te wskazują, jakie cechy fizyczne i rozwiązania konstrukcyjne powinny posiadać meble i artykuły dla małych dzieci, aby nie stwarzały dla nich zagrożenia. Określają m.in. jakie powinny być odległości pomiędzy elementami, które mogą stanowić miejsce zakleszczenia palców, jakie powinny być zabezpieczenia, gwarantujące, że dziecko nie wypadnie na podłoże lub jakie elementy mogą być przyczyną urazu i w związku z tym nie należy ich stosować w konstrukcji. Określają także, jakie informacje i ostrzeżenia powinny znajdować się bezpośrednio na produktach i dołączonych do nich instrukcjach, aby zagwarantować bezpieczne użytkowanie wyrobów.

Ze względu na niespełnianie wymagań bezpieczeństwa i nieprawidłowości w oznakowaniu zakwestionowano łącznie 167 partii (20 proc.), w tym:

- 96 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 56 partii pochodzących z importu,
- 15 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Część produktów była kwestionowana z uwagi na więcej niż jedną nieprawidłowość.

Tabela 5. Porównanie liczby partii zbadanych i zakwestionowanych z uwzględnieniem rodzajów produktów

Rodzaj produktu	Liczba skontrolowanych partii	Liczba zakwestionowanych partii
barierki bezpieczeństwa	13	0
chodziki	25	8
kojce	18	6
leżaki-bujaki	17	6
łóżeczka	118	27

PN-EN 716-1:2010 Meble. Łóżka dziecięce i łóżka dziecięce składane mieszkaniowe. Część 1: Wymagania bezpieczeństwa,
 PN-EN 1130-1:2001 Łóżeczka i kołyski mieszkaniowe. Wymagania bezpieczeństwa,
 PN-EN 12227-1:2002 Kojce mieszkaniowe. Część 1: Wymagania bezpieczeństwa,
 PN-EN 1273:2006 Artykuły dla dzieci. Chodziki. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
 PN-EN 14988-1:2007 Wysokie krzeselka dziecięce. Część 1: Wymagania bezpieczeństwa,
 PN-EN 13209-1:2006 Artykuły dla dzieci. Nosidełka plecakowe dla dzieci. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań. Część 1: Nosidełka plecakowe z ramą,
 PN-EN 13209-2:2006/Ap1:2008 Artykuły dla dzieci. Nosidełka dla dzieci. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań. Część 2: Nosidełko miękkie,
 PN-EN 13210:2006 Artykuły dla dzieci. Szelki, lejce i podobne artykuły dla dzieci. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
 PN-EN 14036:2005 Artykuły dla dzieci. Bujaki dziecięce. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
 PN-EN 1930:2002 Artykuły dla dzieci. Bariery bezpieczeństwa. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
 PN-EN 1400-1:2004 Artykuły dla dzieci. Smoczki do uspokajania dla niemowląt i małych dzieci. Część 1: Ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa oraz informacji o wyrobie,
 PN-EN 12586:2009 Artykuły dla dzieci. Wyrób do mocowania smoczka. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań.

łóżeczka-kołyski	5	3
nosidełka	60	7
smoczki do uspokajania	125	4
szelki	37	10
wózki	229	63
wyroby do mocowania smoczka	63	7
wysokie krzeselka do karmienia	123	26
Ogółem	833	167

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

2.1. Bezpieczeństwo

W celu dokonania oceny bezpieczeństwa wszystkie kontrolowane partie artykułów i mebli dla małych dzieci poddano w toku kontroli badaniom organoleptycznym.

Z uwagi na występowanie wad konstrukcyjnych lub brak części składowych produktu, zakwestionowano 8 partii (1 proc. przebadanych):

- 6 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 2 partie pochodzące z importu.

Do laboratorium Instytutu Technologii Drewna w Poznaniu przekazano jedną próbkę wysokiego krzeselka do karmienia kombi Barok. Badania laboratoryjne potwierdziły niespełnianie przez ten produkt wymagań bezpieczeństwa.

Tabela 6. Przykłady stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa - badania organoleptyczne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Nieprawidłowości
1.	chodzik dla dzieci art. 8120041/TS-23, kod EAN 6607081200417	import	ostre krawędzie na elementach konstrukcyjnych (zagrożenie zranienia) oraz łatwo odklejające się naklejki papierowe laminowane tworzywem sztucznym (ryzyko połamania i w efekcie np. uduszenia)
2.	krzeselko kombi BAROK	Polska	1) brak trwałego połączenia siedziska z podłożem - mebel niestateczny przy obciążeniu do tyłu; 2) brak uprząży zintegrowanej (zagrożenie upadku na podłoże); 3) ostre krawędzie w miejscu regulacji oparcia; 4) ryzyko zranienia lub złamania

3.	krzeselko KOMFORT DREWEX	Polska	brak uprząży zintegrowanej (zagrożenie upadku na podłoże)
4.	krzeselko wielofunkcyjne Agnieszka III kolor sosna	Polska	występowanie w strefie dostępu – w bocznych płaszczyznach podłokietników – otworów (zagrożenie zaklinowania palców dziecka, co może prowadzić do zranienia lub złamania)
5.	łóżeczko dziecięce	Polska	1) niestaranne wykonanie łóżeczka - pęknięcie drewna w miejscu łączenia stelaża z jednym ze szczebli wchodzących w skład płaszczyzny nośnej materaca (zagrożenie upadku na podłoże wskutek załamania dna łóżeczka); 2) pęknięcia drewna na jednym ze szczytów łóżeczka (ryzyko zranień)
6.	wózek dziecięcy RALLY	import	brak hamulca postojowego (z przodu), którego mechanizm może być obsługiwany przez osobę znajdującą się przy uchwycie po jego przełożeniu (zagrożenie niekontrolowanego przemieszczenia się wózka)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

2.2. Oznakowanie

Prawidłowość oznakowania sprawdzono we wszystkich partiach skontrolowanych produktów.

Zakwestionowano 165 partii (19,8 proc. ogółem skontrolowanych) z uwagi na:

- brak ostrzeżeń lub informacji mających wpływ na bezpieczne użytkowanie produktu bezpośrednio na wyrobie lub w instrukcji,
- rozbieżne informacje odnośnie wieku dziecka bezpośrednio na produkcie i w instrukcji użytkowania produktu,
- brak ostrzeżenia na opakowaniu foliowym produktu o konieczności trzymania go z daleka od dziecka,
- brak lub niepełne informacje odnośnie przedsiębiorcy wprowadzającego towar na terytorium RP (brak nazwy i adresu, lub imienia i nazwiska lub formy prawnej) oraz brak danych umożliwiających identyfikację produktu,
- rozbieżne dane przedsiębiorcy wprowadzającego towar na terytorium RP zawarte bezpośrednio na produkcie i w instrukcji użytkowania produktu,
- brak instrukcji użytkowania,
- brak instrukcji użytkowania w języku polskim,
- brak ostrzeżeń na produkcie w języku polskim,
- bezpodstawne oznakowanie produktu znakiem CE.

Inspektorzy ujawnili, że 149 partii produktów (90,3 proc. zakwestionowanych) nie posiadało niektórych lub wszystkich istotnych informacji i ostrzeżeń, gwarantujących ich bezpieczne użytkowanie.

Z uwagi na naruszenie postanowień art. 20 ustawy o *swobodzie działalności gospodarczej*, polegające na braku danych lub umieszczeniu niepełnych danych przedsiębiorcy wprowadzającego towar na rynek RP lub braku danych umożliwiających identyfikację wyrobu, zakwestionowano 27 partii produktów (16,4 proc. zakwestionowanych). W 9 przypadkach (5,5 proc. zakwestionowanych partii) stwierdzono brak polskojęzycznych instrukcji użytkowania lub ostrzeżeń, co naruszało postanowienia art. 7 i 7a ustawy o *języku polskim*.

3. Meble używane w trakcie nauki

Na rynku znajduje się bogata oferta mebli wykorzystywanych przez dzieci i młodzież podczas nauki w domu, wyprodukowanych zarówno w kraju, jak i za granicą. Właściwe wyprofilowanie mebli, ich wygoda i bezpieczeństwo nie tylko sprzyjają koncentracji, ale mają też wpływ na zdrowie użytkowników. Mając to na uwadze, a także uwzględniając ilość czasu, jaki dzieci spędzają ucząc się, pisząc i czytając, Inspekcja Handlowa prowadzi okresowe kontrole mebli tego typu.

Przedmiotem kolejnej kontroli tych produktów, przeprowadzonej w I kwartale 2010 roku były meble stosowane przez młodych konsumentów podczas nauki w warunkach domowych takie jak: biurka, stoły, krzesła, fotele obrotowe, stoliki pod komputer, a także biblioteczki, meblościanki, regały, szafki do przechowywania, witryny, komody, szafy, zestawy mebli.

Kontrolą objęto 210 podmiotów:

- 160 placówek detalicznych, w tym 46 sklepów wielkopowierzchniowych,
- 47 producentów,
- 2 hurtownie,
- 1 importera.

Łącznie skontrolowano 793 partie produktów:

- 735 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 43 partie pochodzące z importu,
- 15 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Oceny bezpieczeństwa mebli do nauki inspektorzy Inspekcji Handlowej dokonywali w drodze badań organoleptycznych, które prowadzili bezpośrednio w miejscu kontroli.

W przypadku tej grupy produktów nie ustanowiono szczegółowych przepisów Wspólnoty Europejskiej dotyczących bezpieczeństwa. W związku z tym, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o *ogólnym bezpieczeństwie produktów*, w trakcie kontroli inspektorzy Inspekcji Handlowej przy ocenie bezpieczeństwa mebli do nauki posłużyli się kryteriami

zawartymi w normach¹⁵.

Normy wskazują, w jaki sposób powinny być zaprojektowane meble, aby zmniejszyć do minimum ryzyko urazów fizycznych. Istotnym jest, aby w żadnej z przewidywanych sytuacji użytkowych, wynikających z funkcji mebla i sposobu jego użytkowania, zastosowane rozwiązania nie zagrażały zdrowiu bądź życiu dziecka, np. aby nie było miejsc zakleszczeń czy przycięć, ostrych krawędzi czy zadziórów itd., by mebel był stabilny. Normy zawierają także wskazania, jakie informacje powinny być dołączone do mebli, aby umożliwić konsumentom prawidłowe, bezpieczne i pełne korzystanie z nich.

Ze względu na niespełnienie ogólnych wymagań bezpieczeństwa, niewłaściwe oznakowanie i wady jakościowe¹⁶ zakwestionowano 134 partie (16,9 proc. skontrolowanych):

- 117 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 15 partii pochodzących z importu,
- 2 partie pochodzące z innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Część produktów była kwestionowana ze względu na więcej niż jedną nieprawidłowość.

3.1. Bezpieczeństwo

A. Badania organoleptyczne

Wszystkie skontrolowane produkty w toku kontroli zostały zbadane przez inspektorów organoleptycznie. W wyniku oceny konstrukcji i sposobu wykonania mebli, z uwagi na niespełnienie ogólnych wymagań bezpieczeństwa zakwestionowano 6 partii mebli (0,8 proc. skontrolowanych). Wszystkie kwestionowane produkty zostały wytworzone przez krajowych producentów.

---

¹⁵ PN-F-06018-01:1989 *Meble mieszkaniowe dla dzieci. Podstawowe wymiary funkcjonalne - Postanowienia ogólne*,
PN-F-06018-02:1989 *Meble mieszkaniowe dla dzieci. Stoły, biurka i krzesła dla dzieci w wieku szkolnym - Podstawowe wymiary funkcjonalne*,
PN-F-06008:1991 *Meble dla dzieci. Wymagania i badania*,
PN-F-06001-3:1994 *Meble mieszkaniowe. Postanowienia ogólne*,
PN-F-06001-3:1994 *Meble mieszkaniowe. Badania*,
PN-EN 13761:2004 *Meble biurowe. Krzesła dla gości*,
PN-EN 527-1:2004 *Meble biurowe. Stoły robocze i biurka. Część 1: Wymiary*,
PN-EN 1335-1:2004 *Meble biurowe. Krzesło biurowe do pracy. Część 1: Wymiary - Oznaczanie wymiarów*,
PN-EN 14073-2:2006 *Meble do przechowywania. Część 2: Wymagania bezpieczeństwa*,
PN-EN 14749:2007 *Domowe i kuchenne segmenty do przechowywania oraz blaty. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa i metody badań*,
PN-EN 1335-2:2009 *Meble biurowe. Krzesło biurowe do pracy. Część 2: Wymagania bezpieczeństwa*.

¹⁶ Dwa produkty zakwestionowano z uwagi na wady jakościowe. W jednym przypadku w lewym boku nadstawki biurka stwierdzono wadliwie nawiercone otwory na prowadniki zawiasów puszkowych, zatłkane zaślepkami. Wadliwe elementy wymieniono na dobre jakościowo.

W drugim przypadku półka na klawiaturę stanowiąca część biurka po maksymalnym wysunięciu uniemożliwiała użytkownikowi funkcjonalne korzystanie z biurka, z uwagi na zbyt małą szerokość wysuniętej półki. Okazało się, że półka na klawiaturę została niewłaściwie zamontowana. Kontrolującym okazano prawidłowo zmontowany wyrób, do którego funkcjonalności nie wniesiono zastrzeżeń.

Tabela 7. Przykłady stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa - badania organoleptyczne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Stwierdzona nieprawidłowość
1.	biurko "FILIP"400008780L	Polska	brak dostatecznych zabezpieczeń półki na klawiaturę przed wypadnięciem (zagrożenie urazu fizycznego wskutek uderzenia)
2.	biurko „MINI”	Polska	brak zabezpieczeń szuflad przed ich wypadaniem (zagrożenie urazu fizycznego wskutek uderzenia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

3.2. Oznakowanie

Prawidłowość oznakowania sprawdzono we wszystkich partiach mebli objętych kontrolą.

Inspektorzy stwierdzili uchybienia w oznaczeniu 131 partii (16,5 proc. skontrolowanych), tj.:

- 114 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 15 partii pochodzących z importu,
- 2 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Ujawniono następujące nieprawidłowości w oznakowaniu:

- brak instrukcji, w tym ostrzeżeń dotyczących bezpiecznego użytkowania, np.:
  - zaleceń odnośnie mocowania półki wiszącej do ściany,
  - ostrzeżenia o konieczności zabezpieczenia przed przewróceniem części nadstawnej,
  - instrukcji instalowania mebla do ściany,
  - informacji o doborze typu kółek samonastawnych w zależności od podłoża,
  - instrukcji obsługi mechanizmów regulujących,
  - informacji o maksymalnym obciążeniu półek,
- brak informacji o zakresie funkcji i sposobie obsługi,
- brak instrukcji montażu (w przypadku mebli demontowanych),
- brak informacji o sposobie konserwacji,
- brak podstawowych wymiarów użytkowych,
- rozbieżne informacje odnośnie norm na etykietach produktu i w deklaracji zgodności mebla,
- brak lub niepełne informacje dotyczące przedsiębiorcy, który wprowadził produkt na terytorium Polski oraz brak danych umożliwiających identyfikację produktu,

- brak informacji dotyczących użytkowania w języku polskim,
- całkowity brak oznaczeń handlowych.

Najwięcej nieprawidłowości dotyczyło braku istotnych informacji i ostrzeżeń dotyczących cech danego produktu i jego bezpiecznego użytkowania. Stwierdzono je w odniesieniu do 76,3 proc. zakwestionowanych produktów (100 partii).

W przypadku 49 partii (37,4 proc. zakwestionowanych) uchybienia dotyczyły naruszenia art. 20 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, tj.: całkowitego braku danych lub umieszczenia niepełnych danych (brak imienia i nazwiska, brak formy prawnej) przedsiębiorcy wprowadzającego towar na terytorium RP oraz braku danych umożliwiających identyfikację produktu (1 partia). Brak jakichkolwiek oznaczeń stwierdzono w przypadku 3 partii produktów (2,3 proc. zakwestionowanych). W przypadku jednego produktu stwierdzono naruszenie art. 7 i 7a ustawy o języku polskim z powodu zastosowania wyłącznie obcojęzycznych informacji o użytkowaniu wyrobu.

4. Rowery

Kontrole Inspekcji Handlowej często ujawniają, że na rynku znajdują się rowery posiadające wady konstrukcyjne, mogące stwarzać zagrożenie dla młodych użytkowników.

Ogólnokrajową kontrolę bezpieczeństwa rowerów i bagażników rowerowych Inspekcja Handlowa przeprowadziła w II kwartale 2010 roku.

Sprawdzeniem objęto 84 podmioty, w tym:

- 58 placówek sprzedaży detalicznej, w tym 2 sklepy wielkopowierzchniowe,
- 12 producentów,
- 8 hurtowni,
- 3 importerów,
- 3 dystrybutorów.

W ramach przedmiotowej kontroli ocenie poddano 422 partie produktów:

- 282 partie wyprodukowane w Polsce,
- 88 partii pochodzących z importu,
- 48 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej,
- 4 partie o nieznanym pochodzeniu.

Bezpieczeństwo rowerów i bagażników inspektorzy oceniali w drodze badań organoleptycznych wykonywanych w toku kontroli.

Rowery klasyfikowane jako sprzęt sportowy oraz bagażniki stanowiące element ich wyposażenia, podlegają przepisom ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Zgodnie z art. 6 ust. 3 ww. ustawy, oceny bezpieczeństwa można dokonać w oparciu o wymagania nieobligatoryjnych norm¹⁷.

¹⁷ PN-EN 14765:2007+A1:2008 Rowery dziecięce. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
PN-EN 14764:2007 Rowery miejskie i wycieczkowe. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
PN-EN 14766:2007 Rowery górskie. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
PN-EN 14781:2007 Rowery wyścigowe. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań,
PN-EN 14872:2007 Rowery. Wyposażenie dodatkowe do rowerów. Bagażniki.

Normy „rowerowe” łączy wiele wymagań wspólnych. Różnice dotyczą specyficznych cech konkretnych rodzajów rowerów, np. tylko typowo dziecięce i miejskie rowery posiadają hamulce uruchamiane stopami.

Normy określają wymagania bezpieczeństwa i eksploatacyjne podczas projektowania, montażu rowerów i ich podzespołów oraz bagażników. Wskazują m.in. jakie odległości powinny być zachowane pomiędzy elementami mogącymi stanowić miejsce przycięcia czy zakleszczeń odzieży albo części ciała, jakie elementy powinny lub nie powinny znaleźć się w konstrukcji, aby nie spowodowały zranień lub innych urazów fizycznych. Ponadto normy regulują, jakie odpowiednie informacje, komunikaty i ostrzeżenia powinny być dołączone, aby zagwarantować bezpieczne i satysfakcjonujące korzystanie z wyrobów.

W ramach omawianej kontroli zakwestionowano łącznie, ze względu na niespełnienie wymagań bezpieczeństwa i uchybienia w oznakowaniu, 119 partii rowerów i bagażników (28,2 proc. skontrolowanych):

- 69 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 38 partii pochodzących z importu,
- 8 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej,
- 4 partie o nieustalonym pochodzeniu.

Część produktów była kwestionowana z uwagi na więcej niż jedną nieprawidłowość.

Tabela 8. Wyniki kontroli rowerów i części rowerowych

	Liczba partii zbadanych	Liczba partii zakwestionowanych
ogółem	422	119
rowery ¹⁸	325	77

¹⁸ Rowery rekreacyjne użytkowane przez dorosłych, ale również przez dzieci starsze i młodzież, dla których wymagania określają normy:

PN-EN 14764:2007 Rowery miejskie i wycieczkowe. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań (rowery z siodełkiem o wysokości równej lub większej niż 635 mm, przeznaczone do użytkowania na drogach publicznych),

PN-EN 14766:2007 Rowery górskie. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań (rowery, których wysokość ustawienia siodełka wynosi 635 mm lub więcej, wyposażone we wzmocnioną ramę, opony o szerokim przekroju i głębokiej rzeźbie bieżnika oraz przekładnię napędu o szerokim zakresie przełożeń, zaprojektowane do użytkowania w trudnym terenie, na drogach publicznych i drogach dla rowerów),

PN-EN 14781:2007 Rowery wyścigowe. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań (rowery, których siodełko można nastawić na maksymalną wysokość wynoszącą, co najmniej 635 mm, wyposażone w zespół sterowania z wieloma położeniami chwytów, umożliwiającą aerodynamiczną postawę rowerzysty, wielobiegową przekładnię napędu i opony o szerokości nie większej niż 28 mm, których maksymalna masa w stanie całkowicie zmontowanym wynosi 12 kg, przeznaczone do szybkiej jazdy amatorskiej na drogach publicznych).

rowery typowo dziecięce ¹⁹	63	19
bagażniki ²⁰	34	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

4.1. Bezpieczeństwo

A. Badania organoleptyczne

Organoleptycznie sprawdzono wszystkie poddane kontroli partie produktów.

Ze względu na niespełnienie wymagań bezpieczeństwa z powodu występowania wad konstrukcyjnych zakwestionowano 4 partie (0,9 proc. skontrolowanych):

- 3 partie pochodzące z importu,
- 1 partię wyprodukowaną w Polsce.

Tabela 9. Przykłady stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa - badania organoleptyczne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Stwierdzona nieprawidłowość
1.	pojemnik bagażowy zdejmowany w postaci koszyka do zawieszenia przy kierownicy roweru	import	brak elementów służących do zamocowania kosza do roweru w sposób zapewniający bezpieczeństwo (zagrożenie odłączenia się kosza w trakcie jazdy i spowodowanie urazu fizycznego)
2.	rower dwukołowy dziecięcy "DAISY"- 16"	import	brak pełnej osłony łańcucha (zagrożenie wkręcenia się ubrania w łańcuch i w efekcie upadku)

¹⁹ Rowery dla dzieci, do których odnosi się norma PN-EN 14765:2007+A1:2008 *Rowery dziecięce. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań* (rowery, których wysokość siodełka wynosi od 435 mm do 635 mm i posiadają napęd na tylne koło, dla rowerzysty o typowej wadze 30 kg). Rowery z siodełkami o wysokości niższej niż 435 mm są klasyfikowane jako zabawki, do których bezpieczeństwa odnosi się norma PN-EN 71.

²⁰ Bagażniki, zgodnie z wymaganiami normy PN-EN 14872:2007 *Rowery. Wyposażenie dodatkowe do rowerów. Bagażniki* (urządzenia montowane nad tylnym kołem lub z boku tego koła roweru lub nad przednim kołem lub z boku tego koła, służące wyłącznie do przewożenia bagażu (z przodu lub z tyłu) lub dzieci w fotelikach dziecięcych (z tyłu). Rozróżnia się:

- bagażniki tylne: zwykłe bagażniki tylne - mocowane do ramy roweru blisko osi tylnej koła; bagażniki drążkowe mocowane do ramy – przed lub nad tylnym kołem, który można dodatkowo mocować do wspornika siodełka; bagażniki drążkowe mocowane do wspornika siodełka – bez dodatkowego mocowania do ramy roweru,
- bagażniki przednie: bagażniki z płytą nośną nad kołem przednim; bagażniki przednie o małym obciążeniu (na 2 torby) – „płytę nośną” stanowią dwa drążki, do których przymocowuje się torby, po jednym z obu stron koła; pojemniki mocowane z przodu – np. koszyk montowany nad przednim kołem roweru).

3.	rower dziecięcy Sandy - 16"	import	1) brak pełnej osłony łańcucha; 2) niewystarczający prześwit między pedałem a błotnikiem koła przedniego (zagrożenie upadku na podłoże wskutek wkręcenia się odzieży w łańcuch lub zahaczenia pedałem lub stopą o błotnik w momencie skrętu)
4.	rower dziecięcy Mexller MX3	Polska	brak pełnej osłony łańcucha (zagrożenie upadku na podłoże wskutek wkręcenia się odzieży w łańcuch)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

4.2. Oznakowanie

We wszystkich skontrolowanych partiach rowerów i bagażników sprawdzono prawidłowość oznakowania.

Wszystkie 119 zakwestionowane partie produktów (28,2 proc. skontrolowanych) posiadały uchybienia w oznakowaniu.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak instrukcji bezpiecznego użytkowania,
- brak niektórych informacji lub ostrzeżeń, np.
  - informacji o sposobie montażu, nastawianiu i usunięciu kółek pomocniczych,
  - ostrzeżenia o zagrożeniach występujących podczas jazdy z kółkami pomocniczymi,
  - informacji o dopuszczalnej masie całkowitej rowerzysty oraz o masie całkowitej (rower + rowerzysta + bagaż),
  - informacji o rodzaju terenu dla którego rower został zaprojektowany, z ostrzeżeniem o niebezpieczeństwie w przypadku niewłaściwego użytkowania,
  - ostrzeżenia o zużywaniu się części składowych roweru i konieczności wymiany części zużytych,
- numer niewłaściwej normy,
- instrukcja obsługi dotycząca innego produktu niż poddany kontroli,
- brak lub niepełne informacje dotyczące przedsiębiorcy wprowadzającego towar na terytorium RP oraz danych umożliwiających identyfikację produktu (brak nazwy),
- wyłącznie obcojęzyczne ostrzeżenia.

Inspektorzy ujawnili, że aż 116 partii (97,5 proc. zakwestionowanych wyrobów) nie zostało zaopatrzonych we wszystkie istotne informacje i ostrzeżenia, gwarantujące ich bezpieczne użytkowanie.

Z kolei w przypadku 30,3 proc. produktów (36 zakwestionowanych partii) stwierdzono naruszenie art. 20 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, polegające na braku lub umieszczeniu niepełnych danych przedsiębiorcy wprowadzającego towar do

obrotu na teren Polski lub braku danych umożliwiających identyfikację wyrobu. W dwóch przypadkach (1,7 proc. zakwestionowanych) ostrzeżenia były podane wyłącznie w językach obcych, co stanowi naruszenie art. 7 i 7a ustawy o *języku polskim*.

5. Produkty włókiennicze

Pomimo tego, że produkty włókiennicze corocznie są przedmiotem kontroli Inspekcji Handlowej, inspektorzy nadal stwierdzają szereg nieprawidłowości, szczególnie w ich oznakowaniu.

Kontrole produktów włókienniczych zostały przeprowadzone przez wszystkie inspektoraty Inspekcji Handlowej w dwóch pierwszych kwartałach 2010 roku. W I kwartale zrealizowano kontrolę wyrobów konfekcyjnych przeznaczonych dla dzieci, w II kwartale sprawdzeniem objęto bieliznę osobistą, w tym dziecięcą. Zakres kontroli obejmował bezpieczeństwo, prawidłowość oznakowania i jakość wskazanych powyżej grup tekstyliów²¹.

W ramach przedmiotowej kontroli poddano sprawdzeniu 194 podmioty:

- 82 placówki sprzedaży detalicznej,
- 53 producentów,
- 44 hurtownie,
- 12 importerów,
- 3 dystrybutorów.

Ogółem skontrolowano 1 480 partii wyrobów konfekcyjnych i bielizny dla dzieci, w tym:

- 832 partie wyprodukowane w Polsce,
- 551 partii pochodzących z importu,
- 97 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Bezpieczeństwo sprawdzono w przypadku 1 042 partii, a jakość – 1 051 partii.

W sumie zakwestionowano 493 partie (33,3 proc. wszystkich skontrolowanych):

- 221 partii pochodzących z importu,
- 201 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 71 partii z pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej,

w tym 26 partii z uwagi na niespełnianie wymagań bezpieczeństwa i 31 ze względu na złą jakość.

Bezpieczeństwo oraz jakość odzieży dla dzieci i młodzieży była sprawdzana organoleptycznie, a część produktów została także przebadana laboratoryjnie.

Regulacje dotyczące produktów włókienniczych zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 roku *w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych* (Dz. U. Nr 81, poz. 743 z późn. zm.).

---

²¹ W czerwcu 2010 roku na stronie Urzędu został opublikowany „Raport – produkty włókiennicze w świetle kontroli Inspekcji Handlowej”. Zawarte zostały w nim wyniki kontroli z zakresu bezpieczeństwa, prawidłowości oznakowania i jakości przeprowadzonych w 2009 roku.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem, produktem włókienniczym jest surowiec, półprodukt na każdym etapie przetworzenia lub produkt składający się z włókien tekstylnych, niezależnie od sposobu ich mieszania i łączenia, również produkt, w którym co najmniej 80 proc. masy stanowią składniki włókiennicze, np. pokrycia mebli, parasoli, pokryć podłogowych, materaców, rękawic.

Rozporządzenie normuje kwestie bezpieczeństwa produktów włókienniczych pod kątem zawartości niebezpiecznych substancji. Reguluje również obowiązki przedsiębiorców w zakresie informowania konsumentów o składzie surowcowym oraz sposobie konserwacji produktów włókienniczych. Załącznik nr 1 do rozporządzenia zawiera wykaz włókien tekstylnych mogących stanowić skład surowcowy tekstyliów i ujednotacza ich nazewnictwo. Nazwy włókien tekstylnych powinny być zgodne z nazwami zawartymi w ww. załączniku i umieszczone na etykietach oraz wszywkach produktów włókienniczych.

Zasady znakowania graficznego produktów włókienniczych w zakresie konserwacji: prania w wodzie (mechanicznego i ręcznego), czyszczenia chemicznego, sposobów suszenia (w pozycji pionowej, poziomej lub w suszarce) oraz prasowania określa z kolei nieobligatoryjna norma PN-EN ISO 3758:2006 *Tekstylii. System oznaczania sposobu konserwacji z zastosowaniem symboli*. Oznaczenia podają zawsze najwyższą granicę dozwolonych czynności konserwacyjnych. W przypadku produktów z mieszanek włókien, konserwacja musi być dostosowana do najwrażliwszego składnika mieszanki. Stosowanie tych symboli nie jest obowiązkowe.

O ile kwestie bezpieczeństwa produktów pod kątem obecności szkodliwych dla użytkowników substancji chemicznych reguluje powyższe rozporządzenie, to w obowiązującym stanie prawnym nie istnieją przepisy nakładające na przedsiębiorców obowiązek deklarowania jakości produktów włókienniczych ani spełniania przez produkty włókiennicze określonych wymagań jakościowych. Przedsiębiorcy mogą dobrowolnie podawać informacje na temat właściwości produkowanych przez nich produktów w powyższym zakresie.

5.1. Bezpieczeństwo

W zakresie bezpieczeństwa skontrolowano 1 042 partie konfekcji i bielizny osobistej dla dzieci:

- 628 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 365 partii pochodzących z importu,
- 49 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 40 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych, bezpieczeństwo wyrobów tekstylnych wiąże się z zachowaniem przez produkt składu związków chemicznych i dozwolonego poziomu ich emisji.

Produkt włókienniczy nie spełnia wymagań bezpieczeństwa, jeżeli do jego wytworzenia zastosowano jedną z substancji wymienionych w załączniku nr 11 do rozporządzenia (m.in. kadm, ołów i nikiel) lub przekroczony został dopuszczalny poziom

stężeń substancji wymienionych w załącznikach nr 8–10 do rozporządzenia (m.in. wymienionych powyżej formaldehydu i amin aromatycznych)²².

Użycie w produkcji i obróbce tekstyliów związków chemicznych może mieć negatywny wpływ na organizm ludzki. Mogą one mieć m.in. działanie rakotwórcze czy mutagenne. Najistotniejsze skutki zdrowotne szkodliwego oddziaływania formaldehydu na organizm ludzki to: bezpośrednia, odruchowa reakcja dróg oddechowych na drażniące działanie związku, zapalne i odczynowe reakcje nabłonka dróg oddechowych w wyniku narażenia trwającego przez dłuższy okres w odpowiednio dużych stężeniach, kontaktowe dermatozy i egzemy skóry dłoni, rąk, twarzy (również powiek) i szyi. Objawy mogą pojawiać się zarówno natychmiast (np. w formie swędzącej pokrzywki), po kilku dniach jak i dopiero po kilkunastu latach ekspozycji. Formaldehydowi przypisuje się również działanie rakotwórcze.

Ołów metaliczny i jego związki wykazują natomiast działanie toksyczne. Duże dawki tej substancji mogą spowodować ostre zatrucia, a nawet doprowadzić do śmierci. Mniejsze nie wywołują widocznych objawów chorobowych, lecz prowadzą do zaburzeń w rozwoju umysłowym i psychoruchowym, zwłaszcza dzieci. Klasycznym przykładem oddziaływania przewlekłego na układ nerwowy jest encefalopatia ołowicza (trwałe uszkodzenie mózgu), której objawami są: niepokój, nadpobudliwość, zaburzenia w koncentracji uwagi, bóle głowy, stany otępienia, osłabiona zdolność do uczenia się. Związki ołowiu działają również szkodliwie na rozrodczość.

W ramach kontroli bezpieczeństwa produktów włókienniczych dla dzieci sprawdza się również przy garderobie dziecięcej zastosowanie różnego rodzaju sznurków, takich jak troczki, wstążki, ramiączka czy paski, w tym elementów ozdobnych, np. kokard, sznurów dekoracyjnych. Wymagania w tym zakresie określa nieobligatoryjna norma PN-EN 14682:2009 *Bezpieczeństwo odzieży dziecięcej - Sznurki i sznurki ściągające w odzieży dziecięcej – Specyfikacja*. Reguluje ona szczegółowo, w jakich częściach ubioru dziecięcego można stosować elementy ściągające oraz jakie maksymalne długości, zabezpieczenia itp. powinny one posiadać, aby zminimalizować zagrożenia związane z zaczepieniem sznurkami o wystające części lub ich zablokowaniem pomiędzy różnymi elementami. Norma określa także, jakie długości lub obwody powinny mieć pętle, patki, ozdoby, sznurki funkcyjne i dekoracyjne przy produktach włókienniczych dla dzieci. Norma określa zasady stosowania sznurków w odzieży dla dzieci do lat 14²³, różnicując je w zależności od grupy wiekowej.

Kolejną istotną kwestią mającą wpływ na bezpieczeństwo małych użytkowników jest sposób przymocowania niewielkich elementów ozdobnych, takich jak: pompony, naszywki, koraliki czy cekiny w produktach tekstylnych przeznaczonych dla dzieci do lat 3. Ozdoby powinny być umocowane (przyszyte lub doklejone) w sposób trwały, aby zapobiec ich odpadnięciu czy oderwaniu poprzez pociągnięcie ręką bądź zahaczenie o jakikolwiek

²² Wymieniono związki chemiczne, których dotyczą badania laboratoryjne wykonywane na grupach produktów włókienniczych kontrolowanych przez Inspekcję Handlową. Lista szkodliwych substancji, do których odnosi się rozporządzenie jest obszerniejsza.

²³ Zgodnie z normą wyróżnia się następujące grupy: dzieci małe – dzieci w wieku od urodzenia do 7 roku życia, o maksymalnym wzroście 134 cm włącznie, dzieci starsze i młodzież – osoby w wieku od 7 lat do 14 roku życia, z uwzględnieniem chłopców o wzroście 134 cm – 182 cm i dziewcząt o wzroście 134 cm-176 cm.

przedmiot. Niewłaściwe zamocowanie może skutkować tym, że element ozdobny dostanie się do ust dziecka i zostanie przez nie połknięty, w konsekwencji będąc przyczyną zadławienia lub w ekstremalnej sytuacji uduszenia. Inspektorzy, aby ocenić czy odłączona ozdoba zagraża życiu lub zdrowiu dziecka używają cylindra do badania małych części (szczegółowy opis i rysunek urządzenia znajdują się na str. 19 niniejszego raportu w rozdziale „Zabawki”).

Ogółem zakwestionowano w wyniku badań organoleptycznych i badań laboratoryjnych 26 partii produktów (2,5 proc. zbadanych w zakresie bezpieczeństwa):

- 15 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 11 partii pochodzących z importu,
- 1 partię pochodzącą z innego państw członkowskiego Unii Europejskiej.

A. Badania organoleptyczne

Organoleptycznie w zakresie bezpieczeństwa zbadano 797 partii konfekcji i bielizny dla dzieci:

- 495 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 271 partii importowanych,
- 31 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Inspektorzy sprawdzali zastosowanie różnego rodzaju sznurków, a w przypadku produktów włókienniczych dla dzieci do lat 3 również sposób przymocowania różnego typu elementów ozdobnych.

Zakwestionowano 14 partii wyrobów konfekcyjnych dla dzieci (1,8 proc. zbadanych w tym zakresie):

- 11 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 3 partie pochodzące z importu,

z uwagi na zastosowanie sznurków ściągających przy kapturach (8 partii bluz) lub w obrębie pasa (1 partia bluz), opadające poniżej krawędzi nogawek pętle przy przetyczkach (2 partie spodni dresowych) oraz ze względu na odpadające ozdoby (4 partie bezrękawników).

Tabela 10. Przykłady stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa - badania organoleptyczne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Stwierdzona nieprawidłowość
1.	bezrękawnik "Wirginia"	Polska	opadające, słabo umocowane ozdoby (zagrożenie podduszenia się lub uduszenia w skutek połknięcia)
2.	bluza z kapturem, rozmiar 110 cm	import	sznurek ściągający przy kapturze (zagrożenie podduszenia się lub uduszenia w skutek zaciśnięcia)

3.	komplet niemowlęcy rozmiar 68 cm	Polska	sznurek ściąający przy kapturze / sznurki w obrębie pasa (zagrożenie podduszenia się lub uduszenia w skutek zaciśnięcia)
4.	spodnie dresowe model 9JM02 i model 9JM03	Polska	pętle przy przetyczkach w dolnych częściach nogawek gumek zwiślały poniżej dolnej krawędzi (zagrożenie zahaczenia, np. o wystające elementy, a w efekcie upadku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

B. Badania laboratoryjne

Badania produktów włókienniczych dla potrzeb Inspekcji Handlowej przeprowadza Specjalistyczne Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej w Łodzi. Inspektorzy Inspekcji Handlowej przekazali próbki 216 produktów (20,7 proc. partii skontrolowanych w zakresie bezpieczeństwa), w tym:

- 125 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 82 partie pochodzące z importu,
- 7 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Szczegółowy opis badań laboratoryjnych i ich wyników zawarto w załączniku nr 2 do niniejszego raportu.

Próbki zbadano w zakresie zawartości dopuszczalnego poziomu wolnego lub uwalniającego się formaldehydu (188 próbek), dopuszczalnej zawartości amin aromatycznych (25 próbek) oraz na obecność zabronionych przepisami pierwiastków chemicznych: ołowiu (46 próbek), kadmu (44 próbek) oraz niklu (1 próbka).

W przypadku części próbek sprawdzano więcej niż jeden parametr.

W wyniku badań laboratoryjnych zakwestionowano 12 partii produktów (5,6 proc. zbadanych w tym zakresie):

- 7 partii pochodzących z importu,
- 4 partie wyprodukowane w Polsce,
- 1 partię pochodzącą z innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Badania wykazały, że 6 zakwestionowanych próbek produktów posiadało zawyżony poziom formaldehydu, w 6 pozostałych wykryto zabroniony ołów.

Tabela 11. Przykłady stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa - badania laboratoryjne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Stwierdzona nieprawidłowość – wynik badań laboratoryjnych	Dopuszczalna wartość
1.	bluzka chłopięca Spider-Man	pozostałe kraje UE	wykryto ołów - 24590 mg/kg (w nadruku czerwonym); 5246 mg/kg (w nadruku żółtym); 72±19 mg/kg (w nadruku niebieskim); 57±15 mg/kg (w nadruku czarnym)	nie może być stosowany
2.	koszulka w paski rozmiar 80, 86 cm	Polska	wykryto formaldehyd - 45±10 mg/kg (w dzianinie koloru zielonego z czarnym nadrukiem); 83,84±10 mg/kg (w dzianinie koloru zielonego z białym drukiem)	20 mg/kg
3..	sukienka niemowlęca model DRESS 84019	Polska	wykryto ołów - 321±84 mg/kg (w nadruku)	nie może być stosowany
4.	T-shirt dziecięcy	import	wykryto ołów - 554 mg/kg (w nadruku czarnym); 2598 mg/kg (w nadruku czerwonym); 5844 mg/kg (w nadruku żółtym)	nie może być stosowany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

5.2. Jakość

Inspekcja Handlowa badaniem jakości produktów włókienniczych przeznaczonych dla dzieci ogółem objęła wyroby z 1 051 partii, w tym:

- 611 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 380 partii pochodzących z importu,
- 60 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Oceniając jakość wyrobów przeprowadzono badania organoleptyczne oraz laboratoryjne, w toku których zwrócono szczególną uwagę na zgodność składu surowcowego z deklaracją producenta.

Badania organoleptyczne polegały na sprawdzeniu wyglądu ogólnego wyrobu oraz prawidłowości zaklasyfikowania go do określonej jakości, na podstawie stwierdzonych błędów dzianiny/tkaniny oraz wad konfekcjonowania. Badanie to polegało na ocenie zewnętrznych cech wyrobu oraz dokonaniu sprawdzenia zgodności deklarowanego wymiaru wyrobu z rzeczywistością.

W trakcie kontroli posilkowano się nieobligatoryjnymi polskimi normami²⁴.

Ponadto sprawdzano przez pomiar, czy rzeczywiste wymiary badanych wyrobów są pasowne na sylwetkę o wielkości deklarowanej na etykiecie.

Jakość kontrolowanych wyrobów konfekcyjnych oceniano również w zakresie zgodności z wymaganiami deklarowanymi przez przedsiębiorców w będących w ich posiadaniu szczegółowych charakterystykach jakościowych towaru – (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy *o cenach*) lub deklaracji zgodności z określoną normą lub innym dokumentem normatywnym w rozumieniu odrębnych przepisów.

Należy zaznaczyć, że w obowiązującym stanie prawnym nie istnieją żadne przepisy nakładające na przedsiębiorców obowiązek deklarowania jakości produktów włókienniczych w zakresie wskaźników użytkowych. Przedsiębiorcy mogą dobrowolnie podawać informacje na temat właściwości produkowanych przez nich produktów w powyższym zakresie. Dlatego też próbki bielizny osobistej dla dzieci pobierano do badań laboratoryjnych na wskaźniki użytkowe, także w przypadkach, gdy przedsiębiorcy nie deklarowali określonej jakości w tym zakresie (46 partii). Badania te zostały przeprowadzone biorąc pod uwagę wymagania nieobligatoryjnych polskich norm i miały na celu sprawdzenie, jaką jakość ma bielizna osobista oferowana na polskim rynku. W wyniku tych badań zastrzeżenia, co do jakości wniesiono do 18 partii wyrobów (39 proc. poddanych ocenie).

W związku z powyższym dane liczbowe w zakresie jakości dotyczące kwestionowanych produktów włókienniczych dla dzieci, głównie bielizny osobistej, zawarte w dalszej części raportu, nie zawierają liczby wyrobów zbadanych laboratoryjnie na zgodność z wymaganiami normy, dla których nie było deklaracji producenta, a były niezgodne z wymaganiami norm. W tym przypadku wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej informowali przedsiębiorców o wynikach badań laboratoryjnych i niewłaściwej jakości tych wyrobów, natomiast nie mieli podstaw do ich kwestionowania.

W ramach prowadzonej kontroli, oprócz badań organoleptycznych wykonywanych w toku kontroli przez inspektorów, przeprowadzono również badania laboratoryjne wyrobów (szczegółowy opis wykonanych badań i ich wyników zawarto w załączniku nr 3 do niniejszego raportu). Specjalistyczne Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej UOKiK w Łodzi przeprowadziło badania w zakresie:

- składu surowcowego,
- wskaźników użytkowych,
- wymiarowania.

---

²⁴ PN-85/P-84507 *Wyroby konfekcyjne – Stopnie jakości*,
PN-72/P-06723 *Wyroby dziewiarskie – Stopnie jakości*,
PN-75/P-84001 *Dzianiny i wyroby dziane – Błędy*,
PN-93/P-84003 *Dzianiny. Opis błędów. Terminologia*,
PN-93/P-06709 *Tkaniny. Opis błędów. Terminologia*,
PN-92/P-84750 *Wyroby konfekcyjne z płaskich produktów włókienniczych – wyznaczanie wymiarów*.

Skład surowcowy jest podstawowym parametrem charakteryzującym produkty włókiennicze, znajdujące się w obrocie handlowym. Konieczność oznakowania wynika z zapisów rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych, zgodnie z którym producent ma obowiązek podać, z jakich rodzajów włókien dany wyrób został wykonany. Informacja ta jest istotna z uwagi na stosowanie odpowiedniej konserwacji wyrobu, gdyż poszczególne rodzaje włókien mają różne właściwości w tym zakresie. Z drugiej strony, rzetelna informacja o składzie surowcowym daje konsumentowi możliwość świadomego wyboru, czy chce kupić i użytkować wyrób wytworzony z włókna naturalnego, sztucznego czy syntetycznego.

Wskaźniki użytkowe to grupa parametrów pozwalających określić stopień przydatności produktów włókienniczych do spełnienia funkcji wynikających z warunków użytkowania. Pozwalają one stwierdzić, czy po zastosowaniu odpowiedniej obróbki lub pod wpływem działania określonych warunków, właściwości wyrobu oraz jego wygląd pozostaną niezmienione.

W nieobligatoryjnej polskiej normie *PN-P-84752:2004 Tekstylnia. Dzianiny i wyroby dziane. Wartości wskaźników odporności wybarwień*, zostały określone wskaźniki użytkowe oraz wartości dopuszczalne, które charakteryzują jego właściwości z podziałem na poszczególne asortymenty. Dla konsumentów podstawowe znaczenie mają poniższe wskaźniki użytkowe:

- zmiana wymiarów po praniu (kurczliwość),
- odporność wybarwień na pranie,
- odporność wybarwień na pot alkaliczny i kwaśny,
- odporność wybarwień na wodę,
- odporność wybarwień na tarcie suche i mokre,
- odporność wybarwień na prasowanie,
- odporność wybarwień na rozpuszczalniki organiczne,
- odporność wybarwień na wodę morską.

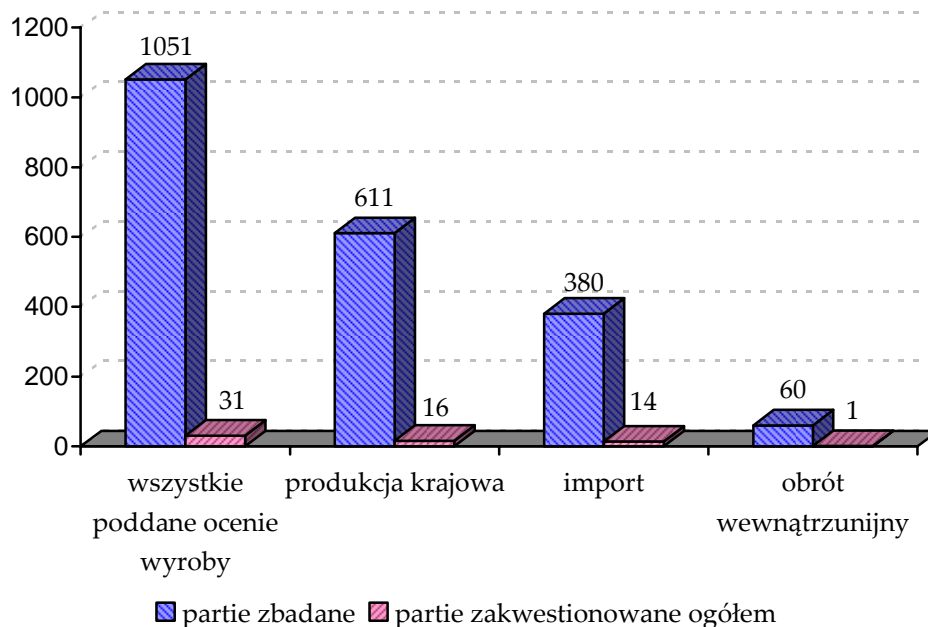
Zmiana wymiarów po praniu określa, czy produkt włókienniczy na skutek prania zgodnie ze sposobem konserwacji, nie zmienił swoich wymiarów. Wskaźniki odporności wybarwień określają w jakim stopniu zastosowane badawcze warunki (roztwór potu, tarcie, pranie w odpowiedniej temperaturze) wpływają na zmianę właściwości wyrobu i jego wygląd. Wymiarowanie polega na dokonywaniu pomiarów pobranych do badań próbek produktów włókienniczych i sprawdzeniu, czy deklarowana wielkość (rozmiar) wyrobów jest zgodna z wielkością rzeczywistą.

Inspektorzy przeprowadzili ocenę organoleptyczną produktów włókienniczych posiłkując się nieobligatoryjnymi polskimi normami.

Łącznie, w wyniku badań organoleptycznych i laboratoryjnych, zakwestionowano jakość 31 partii (2,9 proc. skontrolowanych), w tym:

- 16 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 14 partii pochodzących z importu,
- 1 partię pochodzącą z innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Wykres 3. Zestawienie wyników kontroli w zakresie jakości produktów włókienniczych przeznaczonych dla dzieci

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie informacji przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

Tabela 12. Wyniki badań jakości produktów włókienniczych przeznaczonych dla dzieci poddanych kontroli w I i II kwartale 2010 roku (badania organoleptyczne i laboratoryjne)

Rodzaj produktu włókienniczego	Liczba partii zbadanych	Liczba partii zakwestionowanych
wyroby konfekcyjne dla dzieci	684	23
bielizna osobista dla dzieci	367	8
Razem	1 051	31

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie informacji przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

A. Badania organoleptyczne

Organoleptycznie przebadano 899 partii konfekcji i bielizny dla dzieci:

- 517 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 225 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej,
- 157 partii pochodzących z importu.

Badania te polegały na sprawdzeniu przez inspektorów Inspekcji Handlowej w miejscu kontroli wyglądu ogólnego wyrobu oraz prawidłowości zaklasyfikowania go do

określonej jakości na podstawie stwierdzonych błędów dzianiny/tkaniny oraz wad konfekcjonowania.

417 partii skontrolowano pod względem zgodności deklarowanego na etykiecie wymiaru wyrobu z rzeczywistym.

W wyniku przeprowadzonej oceny zakwestionowano 2 partie wyrobów dla dzieci (0,2 proc. skontrolowanych w tym zakresie): koszulkę ze względu na wadę jakościową polegającą na wysnuwaniu się pojedynczych włókien puchu doszytego do aplikacji oraz spodnie dziewczęce z powodu widocznych wad jakościowych (dziura na nogawce i błędy szycia). Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymiarowania.

B. Badania laboratoryjne

Do Specjalistycznego Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej w Łodzi inspektorzy Inspekcji Handlowej przekazali próbki ze 154 partii konfekcji i bielizny dla dzieci (14,7 proc. wszystkich skontrolowanych):

- 88 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 55 partii pochodzących z importu,
- 11 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Laboratorium przeprowadziło badania w zakresie:

- składu surowcowego (154 partii),
- wskaźników użytkowych (37 partii),
- wymiarowania (64 partie).

W wyniku badań laboratoryjnych zakwestionowano jakość 29 partii produktów (18,8 proc. skontrolowanych):

- 14 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 14 partii pochodzących z importu,
- 1 partii pochodzącej z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

a) skład surowcowy

Badaniem laboratoryjnym składu surowcowego objęto wszystkie 154 partie, z czego zakwestionowano wyroby z 17 partii (11 proc. zbadanych w tym zakresie).

Tabela 13. Zestawienie przykładów nieprawidłowości ujawnionych w zakresie składu surowcowego

L.p.	Nazwa produktu	Kraj pochodzenia	Skład surowcowy deklarowany ²⁵	Wynik badań laboratoryjnych
1	Komplet (bluza + spodnie)	import	bawełna 80 proc. poliester: 20 proc.	bluza: bawełna 55,5 proc., poliester 44,2 proc., elastan 0,3 proc. spodnie: bawełna 43,0

²⁵ Informacje zamieszczone na etykiecie, opakowaniu lub wszzywce wyrobu.

				proc., poliester 57,0 proc.
2.	Sukienka	Polska	bawełna 13 proc. poliester 87 proc.	poliester 71,6 proc. wiskoza 11,5 proc. poliamid 9,7 proc. bawełna 5,2 proc. elastan 2,0 proc.
3.	Bluzka dziewczęca	Polska	wiskoza 95 proc. elastan 5 proc.	bawełna 47,4 proc. poliester 22,8 proc. wiskoza 24 proc. elastan 5,8 proc.
4.	Podkoszułek bez rękawów	Polska	bawełna 100 proc.	poliester 64,8 proc. bawełna 35,2 proc.

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie informacji przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

b) wskaźniki użytkowe

Inspektorzy pobrali próbki z 37 partii wyrobów włókienniczych dla dzieci, dla których producent składał deklaracje własne w zakresie wskaźników użytkowych lub w odniesieniu do wymagań polskich norm. W wyniku tych badań zakwestionowano 11 partii produktów (29,7 proc. zbadanych w tym zakresie):

- koszulki niemowlęce, w których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych zmian wymiarów po praniu dla dwóch miejsc pomiarowych długości oraz przekroczenie wartości dopuszczalnego wskaźnika użytkowego odporności wybarwień na pranie domowe i komunalne,
- getry dziecięce, z uwagi na przekroczenie dopuszczalnych wartości odporności wybarwień na wodę, pot alkaiczny i kwaśny,
- podkoszulki dziewczęce, ze względu na przekroczenie wartości wskaźnika użytkowego zmiany wymiarów po praniu dla wszystkich miejsc pomiarowych długości i szerokości, w stosunku do wartości deklarowanej,
- koszulkę niemowlęcą, z uwagi na zmianę wymiarów po praniu dla trzech miejsc pomiarowych długości i trzech miejsc pomiarowych szerokości, przekraczającą wartości dopuszczalne,
- body niemowlęce, z uwagi na przekroczenie wartości wskaźnika zmiany wymiarów po praniu i suszeniu dla wszystkich miejsc pomiarowych długości w stosunku do wartości dopuszczalnej w zadeklarowanej normie.

Tylko w jednym przypadku zakwestionowano wielkość badanej partii bielizny osobistej (podkoszulka dziecięcego) z uwagi na niezgodność wielkości rzeczywistej

w stosunku do deklarowanej przez producenta. Producent deklarował obwód klatki piersiowej 52 cm, natomiast badania laboratoryjne wykazały 44-45 cm.

Ponadto, w celu sprawdzenia ogólnej jakości bielizny osobistej dla dzieci oferowanej na rynku polskim, pobrano do badań laboratoryjnych 46 partii wyrobów, dla których przedsiębiorcy nie przedstawili deklaracji, co do ich jakości w zakresie wskaźników użytkowych. W celu dokonania oceny jakości tych wyrobów, wyniki odniesiono do wymagań zawartych w nieobligatoryjnych polskich normach. Ze wszystkich poddanych ocenie wyrobów, 18 partii wyrobów (39 proc.) nie spełniało wymogów tych norm.

W większości ww. wyrobów stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnej dotyczącej zmiany wymiarów po praniu i suszeniu, określonej w normie *PN-P-84004:2003*. W pojedynczych przypadkach stwierdzono również przekroczenie, określonej w nieobligatoryjnej Polskiej Normie *PN-P-84752:2004*, dopuszczalnej wartości dotyczącej odporności wybarwień na tarcie mokre i suche, odporności wybarwień na pranie oraz odporności wybarwień na pot kwaśny i alkaliczny.

5.3. Oznakowanie

Prawidłowość oznakowania skontrolowano w przypadku 1 437 partii konfekcji i bielizny osobistej dla dzieci:

- 815 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 529 partii pochodzących z importu,
- 93 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zakwestionowano 451 partii (31,4 proc. zbadanych w tym zakresie), w tym:

- 208 partii pochodzących z importu,
- 174 partie wyprodukowane w Polsce,
- 69 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

W zakresie oznakowania stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak określenia składu surowcowego,
- brak lub niepełne dane dotyczące przedsiębiorcy wprowadzającego towar na terytorium RP,
- brak danych umożliwiających identyfikację produktu,
- niewłaściwe nazewnictwo włókien wymienionych w składzie surowcowym, niezgodne z nazwami określonymi w Rady Ministrów *w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych*, np. cotton, elastano, baumwoel, algado, elastodiene, polyamid, spandex, włókno elastyczne, akryl, wool, bavlna, elastico, elastin impurities, bavlna/cotton, bawera, cotone, baweera, elastano, bawerra, elasthan, PE, PU, włókno elastomerowe,
- rozbieżne informacje o składzie surowcowym na etykiecie jednostkowej i wszywce informacyjnej, np.:
  - na etykiecie widniało „100% bawełna”, na wszywce natomiast „80% cotton, 20% polyester,
  - na etykiecie uwidoczniono „bawełna 100%”, na wszywce było „bawełna 96%, włókno elastomerowe 4%”,

- na etykiecie widniało „poliester 100%”, a na wszywce „bawełna 96%, włókno elastomerowe 4%”,
- sprzeczne informacje o sposobie konserwacji (dotyczące sposobu prania, prasowania) na wszywkach i na etykietach, np.:
  - na etykiecie widniało: „prać mechanicznie wyrób w temp. 40°C”, „prasować w temp. 150°C”, „nie czyścić chemicznie” oraz „suszyć w pozycji pionowej – rozwiesić na wieszaku”, natomiast symbole graficzne na wszywce informowały, że wyrób należy „prać ręcznie w temp. max. 30°C”, „czyścić chemicznie”, „nie prasować” oraz „suszyć tylko w pozycji poziomej”,
  - na etykiecie temperaturę dolnej płyty żelazka określono na „110°C”, natomiast na wszywce na „150°C”,
  - „temperatura prania 30°C” i „temperatura prasowania 110°C” - zalecenie na wszywce, natomiast na etykiecie „temperatura prania 40°C” na etykiecie oraz „temperatura prasowania 150°C”,
  - na wszywce widniały symbole zakazujące prasowania i prania chemicznego, na etykiecie podano zalecaną temperaturę prania i możliwość czyszczenia chemicznego,
- brak podania wielkości wyrobu,
- rozbieżności dotyczące rozmiaru pomiędzy oznaczeniem na wszywce i etykiecie,
- niewłaściwe symbole określające sposoby konserwacji na wszywce w odniesieniu do opisów na etykietach:
  - wskazano na etykiecie, że można prać w pralce i wirować, podczas gdy symbol na wszywce oznaczał, że wyrób można suszyć w suszarce bębnowej,
  - na etykiecie podano, że nie należy prać w pralce, podczas gdy symbol na wszywce dotyczył czyszczenia chemicznego,
- informacje wyłącznie w językach obcych albo niektóre oznaczenia bez polskiej wersji językowej, np. cechy i właściwości produktu, „no., size, prodotton importato imported goods”, obcojęzyczna tabela rozmiarów, obcojęzyczne nazwy włókien tekstylnych, np. cotton, bavlna.

Najwięcej nieprawidłowości, bo 52,5 proc. wśród kwestionowanych partii (237 partii), dotyczyło naruszenia art. 20 ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, polegającego na braku danych przedsiębiorcy wprowadzającego produkty na terytorium RP (brak firmy i adresu) lub umieszczeniu niepełnych danych (brak imienia i nazwiska, formy prawnej) oraz braku danych umożliwiających identyfikację wyrobu (brak nazwy produktu, kodu EAN).

W przypadku 148 partii (32,8 proc. zakwestionowanych) stwierdzono w opisie składu surowcowego niewłaściwe nazwy włókien tekstylnych, nie ujętych w załączniku nr 1 do rozporządzenia *w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych*. Z kolei 7 partii nie posiadało informacji (oznaczeń) dotyczących procentowego składu surowcowego. Ponadto zakwestionowano 50 partii (11,1 proc.) wyrobów ze względu na zastosowanie oznakowania tylko w języku obcym.

6. Obuwie

Z uwagi na powszechność stosowania tej grupy produktów przez konsumentów, obuwie należy do produktów, które są często kontrolowane przez Inspekcję Handlową. Pomimo tego, nadal do UOKiK oraz do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej wpływa wiele skarg na te wyroby.

W I kwartale 2010 roku wszystkie wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej przeprowadziły kontrolę bezpieczeństwa obuwia. Badano m.in. obuwie dziecięce, pod względem zawartości substancji o nazwie biocyd fumaran dimetylu (skrót DMF od ang. dimethyl fumarate) oraz oznakowania.

W ramach przedmiotowej kontroli sprawdzaniem objęto 59 podmiotów:

- 29 placówek sprzedaży detalicznej (w tym 1 sklep wielkopowierzchniowy),
- 17 hurtowni,
- 8 importerów,
- 4 producentów,
- 1 dystrybutora.

Skontrolowano łącznie 496 partii obuwia:

- 372 partie pochodzące z importu,
- 90 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 34 partie pochodzące z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Bezpieczeństwo obuwia dla dzieci do lat 3 inspektorzy Inspekcji Handlowej oceniali w toku badań organoleptycznych prowadzonych w miejscu kontroli. Część kontrolowanych produktów przekazali także do badań laboratoryjnych (szczegółowy opis wykonanych badań laboratoryjnych i ich wyników zawarto w załączniku nr 4 do niniejszego raportu).

Wymagania dotyczące znakowania obuwia są określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 października 2004 roku *w sprawie dodatkowych wymagań dotyczących znakowania obuwia przeznaczonego do sprzedaży konsumentom* (Dz. U. Nr 240, poz. 2409).

Zgodnie z definicją zawartą w ww. rozporządzeniu obuwie to produkty posiadające spody, przeznaczone do ochrony lub okrycia kończyn dolnych, a także poszczególne części obuwia wchodzące w jego skład. Przepisy rozporządzenia dotyczą zatem obuwia sprzedawanego zarówno w całości, jak i sprzedawanych osobno części obuwia.

Rozporządzenie reguluje znakowanie obuwia ze względu na rodzaj materiałów, z których zostały wykonane jego części. Znakowania wymagają: wierzch, podszewka z wyściółką i spód butów. Określony materiał musi stanowić więcej niż 80 proc. powierzchni danej części obuwia. Jeżeli materiał na poszczególnej części nie uzyskuje tej proporcji, wówczas podaje się dwa podstawowe materiały użyte do jego wykonania. Przy oznakowaniu podszewki z wyściółką, w przypadku gdy obuwie nie posiada odrębnej wyściółki, należy podać informację o rodzaju materiału, z którego wykonano element spodu bezpośrednio stykający się ze stopą. Przy określeniu części składowych obuwia oraz rodzaju materiału użytego do produkcji poszczególnych fragmentów stosuje się oznaczenia słowne lub piktogramy, które również są określone w rozporządzeniu.

Omawiana kontrola była pierwszą, w toku której sprawdzano, czy do zabezpieczania produktów używano niebezpiecznej substancji chemicznej DMF. Zakaz stosowania tej substancji został wprowadzony przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2009 roku *w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do produktów zawierających biocyd fumaran dimetylu* (Dz. U. Nr 72, poz. 621)²⁶.

Biocyd fumaran dimetylu to substancja chemiczna o nazwie IUPAC (E)-butenodionian dimetylu, oznaczona numerami CAS²⁷ 624-49-7 oraz EINECS²⁸ 210-849-0. Jej zadaniem jest zapobieganie rozwojowi pleśni mogącej pogarszać jakość obuwia i innych skórzanych wyrobów podczas przechowywania lub transportu w wilgotnym otoczeniu. Najczęściej substancja ta jest umieszczana w małych woreczkach wkładanych do pudełek z butami lub do wnętrza torebek czy mebli. Badania kliniczne przeprowadzone w Wielkiej Brytanii wykazały, że DMF powoduje u użytkowników produktów zaimpregnowanych tym biocydem groźne uczulenia, a reakcje skórne pojawiają się już przy zawartości 0,1 mg/kg masy produktu²⁹.

Zgodnie z rozporządzeniem, produkt zawierający DMF jest to każdy produkt, w przypadku którego:

- 1) uwidoczniło informację, (w szczególności na jednym lub kilku woreczkach), że znajduje się w nim biocyd fumaran dimetylu, albo
- 2) stężenie biocydu fumaranu dimetylu przekracza 0,1 mg/kg masy produktu.

Rozporządzenie *w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do produktów zawierających biocyd fumaran dimetylu* zakazuje wprowadzania na rynek produktów zawierających DMF, a w przypadku produktów, które już się na nim znalazły i zawierają tę substancję – nakazuje ich natychmiastowe wycofanie.

Dodatkowo w przypadku obuwia przeznaczonego dla dzieci do lat 3, wpływ na bezpieczeństwo dziecka ma sposób przymocowania drobnych ozdób. Niewłaściwie doszycie lub doklejenie elementu ozdobnego może mieć negatywne skutki dla życia bądź zdrowia dziecka. Odłączona z łatwością przez malucha ozdoba może dostać się do jego ust i zostać połknięta, stając się przyczyną zadławienia, podduszenia lub nawet uduszenia. I w tym przypadku stosuje się przy ocenie zagrożenia stwarzanego przez ozdoby cylinder do badania małych części (patrz str. 19 niniejszego raportu).

²⁶ Rozporządzenie stanowi wykonanie decyzji Komisji Europejskiej 2009/251/WE z 17 marca 2009 roku zobowiązującej państwa członkowskie do zagwarantowania, że produkty zawierające biocyd fumaran dimetylu nie będą wprowadzane do obrotu ani udostępniane na rynku (Dz. U. UE L 74 z 20.03.2009, s. 32-34).

²⁷ Kod CAS oznacza numer przypisany substancji przez Chemical Abstract Service (CAS).

²⁸ Kod EINECS oznacza numer przypisany substancji w Europejskim Wykazie Istniejących Substancji o Znaczeniu Komercyjnym (EINECS, OJ 146 A, 15.06.1990).

²⁹ Williams, JDL, et al (2008), "An outbreak of furniture dermatitis in the U.K.", *British Journal of Dermatology* 159, s. 233–234; Rantanen, T. (2008), "The cause of the Chinese sofa/chair dermatitis epidemic is likely to be contact allergy to dimethylfumarate, a novel potent contact sensitizer. Concise communication", *British Journal of Dermatology* 159, s. 218–221.

Z uwagi na niespełnienie wymagań bezpieczeństwa i nieprawidłowe oznakowanie zakwestionowano łącznie 163 partie butów (32,9 proc. skontrolowanych):

- 153 partie pochodzące z importu,
- 6 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 4 partie pochodzące z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Niektóre produkty były kwestionowane z uwagi na więcej niż jedną nieprawidłowość.

Tabela 14. Wyniki kontroli obuwia

	Liczba partii zbadanych	Liczba partii zakwestionowanych
ogółem	496	163
obuwie typowo dziecięce	208	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

6.1. Bezpieczeństwo

A. Badania organoleptyczne

Oceny organoleptycznej w zakresie bezpieczeństwa inspektorzy dokonali w odniesieniu do 409 partii obuwia, w tym:

- 321 partii pochodzących z importu,
- 60 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 28 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Sprawdzano, czy produkty posiadają małe ozdoby, tj. naszywki, pomponiki, kokardki, cekiny, koraliki i trwałość ich przytwierdzenia do produktu. W tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Ozdoby różnego typu były przymocowane w sposób trwały, uniemożliwiający ich oderwanie przez dziecko.

B. Badania laboratoryjne

Próbki 20 partii obuwia z importu (4 proc. skontrolowanych) inspektorzy Inspekcji Handlowej przekazali do badań laboratoryjnych w celu sprawdzenia zawartości fumanaru dimetylu. Badania zostały przeprowadzone przez Specjalistyczne Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej w Łodzi. W wyniku badań laboratoryjnych zakwestionowano 5 partii obuwia (25 proc. zbadanych laboratoryjnie) z uwagi na przekroczenie dopuszczalnego poziomu DMF.

Tabela 15. Zestawienie przykładów stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa - badania laboratoryjne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Stwierdzona nieprawidłowość – wynik badań laboratoryjnych	Dopuszczalna wartość
1.	obuwie dziecięce Bolek granatowy, model C42ESL01, kod 3354960000301	import	zawartość fumanaru dimetylu w ilościach: - saszetka 1: 0,498±0,070 mg/kg, - saszetka 2: 0,703±0,098 mg/kg, - saszetka 3: 0,88±0,12 mg/kg	0,1 mg/kg
2.	obuwie MAGNATE kozaczki damskie koloru czarnego nr Art. 6215-1	import	zawartość fumanaru dimetylu w produkcie w ilości 0,84±0,12 mg/kg	0,1 mg/kg
3.	obuwie męskie nr wzoru 3702 kolor czarny	import	zawartość fumanaru dimetylu w ilościach: - saszetka 1: 0,187±0,026 mg/kg, - saszetka 2: 0,128±0,018 mg/kg	0,1 mg/kg

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie informacji przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

W przypadku 3 próbek obuwia typowo dziecięcego, ujawniono fumanar dimetylu na poziomie 0,008 mg/kg, tj. nieprzekraczającym 0,1 mg/kg. W związku z tym, produkty zostały uznane za bezpieczne.

Kontrola ujawniła, że w przeważającej większości kwestionowane obuwie posiadało dołączone saszetki z pochłaniaczem wilgoci, które bądź zawierały opis wskazujący, że w środku znajduje się niezakazana przepisami substancja, głównie „silica gel” bądź nie posiadały jakiegokolwiek informacji o substancji umieszczonej w jej wnętrzu. W przypadku 1 partii obuwia pochodzącego z reklamacji konsumenckiej udowodniono, że saszetki mogą być usuwane z opakowań jednostkowych, a DMF może utrzymywać się w produkcie długo po usunięciu takiego woreczka (obuwie z dostawy z 2008 roku).

6.2. Oznakowanie

Prawidłowość oznakowania skontrolowano w odniesieniu do 493 partii, w tym 207 butów typowo dziecięcych:

- 369 partii pochodzących z importu,
- 90 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 34 partii pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Z uwagi na niepełne oznakowanie zakwestionowano 159 partii (32,3 proc. zbadanych), z czego 67 były to partie obuwia dla dzieci:

- 149 partii pochodzących z importu,

- 6 partii wyprodukowanych w Polsce,
- 4 partie pochodzące z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Obuwie kwestionowano ze względu na:

- brak oznaczeń dotyczących części obuwia i materiałów, z których zostały wykonane lub niepełne oznakowanie dotyczące tylko niektórych elementów obuwia,
- niewłaściwy sposób oznaczenia piktogramami - na pudełku tekturowym stanowiącym opakowanie jednostkowe, a nie bezpośrednio na obuwiu,
- informacje wyłącznie obcojęzyczne odnośnie rodzaju użytego materiału do wykonania poszczególnych części obuwia, rodzaju wyrobu, koloru, rozmiaru itd.,
- ostrzeżenie „nie jeść” na saszetkach zawierających pochłaniacze wilgoci wyłącznie w językach obcych,
- brak lub niepełne informacje odnośnie przedsiębiorcy wprowadzającego towar na terytorium RP lub brak danych umożliwiających identyfikację produktu.

Najwięcej nieprawidłowości, bo 68,6 proc. (109 partii) dotyczyło naruszenia art. 20 ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, z uwagi na brak danych (nazwy i adresu firmy) lub umieszczenie niepełnych danych (brak imienia i nazwiska) dotyczących przedsiębiorcy wprowadzającego towar na terytorium RP oraz brak informacji umożliwiających identyfikację towaru.

W przypadku 16 partii (10,1 proc. zakwestionowanych) inspektorzy Inspekcji Handlowej ujawnili niespełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu *w sprawie dodatkowych wymagań dotyczących znakowania obuwia przeznaczonego do sprzedaży konsumentom*. Stwierdzono brak oznaczeń dotyczących części obuwia i materiałów, z których zostały wykonane oraz niewłaściwy sposób oznaczenia symbolami graficznymi (nie bezpośrednio na obuwiu, ale na pudełku tekturowym).

W przypadku 62 partii (39 proc. zakwestionowanych) stwierdzono naruszenie wymagań art. 7 i 7a ustawy *o języku polskim*. Nieprawidłowości dotyczyły użycia anglojęzycznych wyrazów przy określaniu właściwości i cech produktu takich jak kolor czy rozmiar, np. *size, colour, barcode, prices, short name*. Ponadto ujawniono umieszczenie wyłącznie w językach obcych ostrzeżenia na saszetkach z pochłaniaczem wilgoci o treści: *nie jeść*, ostrzeżenia dotyczące poruszania się po schodach ruchomych i ruchomych przejściach, informacji o rodzaju użytego materiału na poszczególne części obuwia czy informacji o migracji koloru w pierwszych tygodniach użytkowania.

7. Oprawy oświetleniowe

Kontrole sprzętu elektrycznego są corocznie stałym punktem planu kontroli Inspekcji Handlowej. Oprawy oświetleniowe dla dzieci sprawdzano w ramach kontroli sprzętu elektrycznego zaplanowanych w I i II kwartale 2010 roku. Ponadto realizowane były kontrole interwencyjne, wynikające z informacji otrzymywanych przede wszystkim od konsumentów, dotyczących zagrożeń stwarzanych przez tego typu wyroby.

Kontrolami objęto 218 podmiotów prowadzących sprzedaż sprzętu elektrycznego na terenie całego kraju, w tym:

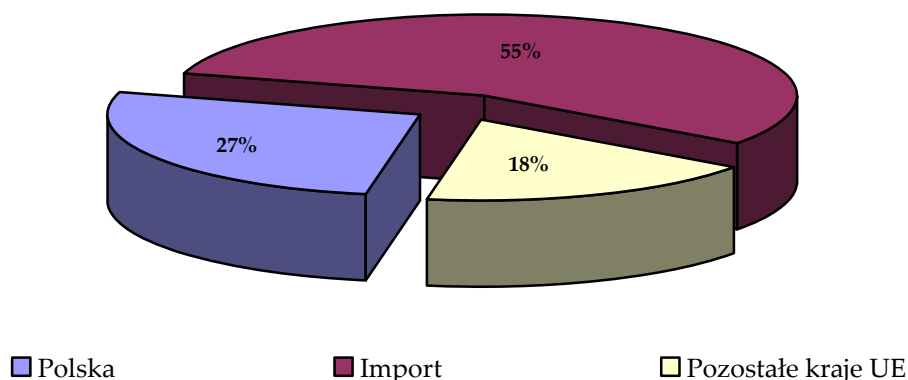
- 93 placówki detaliczne (inne niż wielkopowierzchniowe),
- 78 hurtowni,
- 47 sklepów wielkopowierzchniowych.

Należy zauważyć, że nie we wszystkich placówkach oferowano do sprzedaży oprawy oświetleniowe dla dzieci. W pierwszej kolejności starano się objąć kontrolą importerów, producentów i pierwszych dystrybutorów, czyli podmioty wprowadzające wyroby do obrotu na terenie Polski. W powyższym zestawieniu zostali oni potraktowani jako sprzedawcy hurtowi.

Łącznie skontrolowano 124 rodzaje wyrobów:

- 69 rodzajów wyrobów pochodzących z importu,
- 33 rodzaje wyrobów wyprodukowanych w Polsce,
- 22 rodzaje wyrobów pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Wykres 4. Pochodzenie skontrolowanych wyrobów

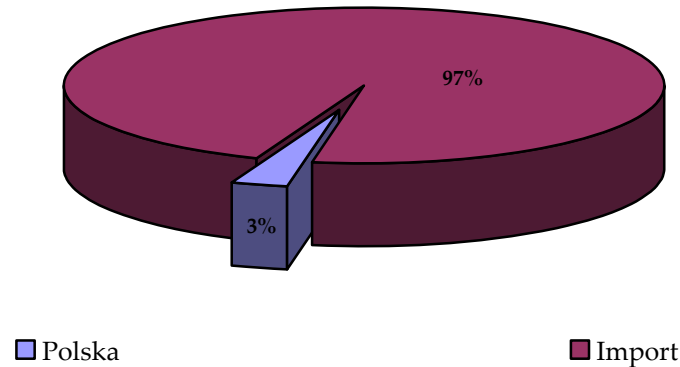
Źródło: Opracowanie UOKiK na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

W przypadku braku określenia na wyrobie miejsca produkcji, inspektorzy kierowali się pochodzeniem podmiotu odpowiedzialnego za wprowadzenie sprzętu do obrotu na terenie Unii Europejskiej. Można zatem przypuszczać, że wiele produktów zakwalifikowanych jako pochodzące z Polski lub innych krajów Unii Europejskiej, w rzeczywistości wyprodukowano w krajach trzecich, przede wszystkim w Chinach i zostały one wprowadzone do obrotu na terenie Unii Europejskiej przez podmioty unijne, które oznaczyły je własnymi markami handlowymi.

Zakwestionowano ogółem 31 rodzajów wyrobów (25 proc. skontrolowanych):

- 30 rodzajów wyrobów z importu,
- 1 wyrób produkcji krajowej.

Wykres 5. Pochodzenie zakwestionowanych wyrobów

Źródło: Opracowanie UOKiK na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

Skontrolowane wyroby zakwestionowano ze względu na:

- brak informacji warunkujących bezpieczeństwo użytkowania sprzętu – 17 wyrobów (13,7 proc. skontrolowanych),
- niepełne informacje warunkujące bezpieczeństwo użytkowania sprzętu – 8 wyrobów (6,6 proc. skontrolowanych),
- brak oznakowania nazwą producenta lub znakiem towarowym – 7 wyrobów (5,6 proc. skontrolowanych).

Oprawy oświetleniowe przeznaczone dla dzieci podlegają, jak wszystkie urządzenia elektryczne przeznaczone do użytkowania przy napięciu nominalnym od 50 V do 1 000 V prądu przemiennego lub od 75 V do 1 500 V prądu stałego, wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 sierpnia 2007 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla sprzętu elektrycznego (Dz. U. Nr 155, poz. 1089). Przepisy tego rozporządzenia regulują zasadnicze wymagania dla sprzętu elektrycznego podlegającego ocenie zgodności, procedury oceny zgodności, sposób oznakowania sprzętu oraz wzór znaku CE.

Sprzęt elektryczny może być wprowadzony do obrotu tylko wówczas, gdy po skonstruowaniu go według zasad dobrej praktyki inżynierskiej nie zagraża bezpieczeństwu ludzi, zwierząt domowych i mieniu, jeżeli jest właściwie zainstalowany, utrzymywany i użytkowany zgodnie z przeznaczeniem oraz odpowiednio oznakowany.

Szczególne wymagania dotyczą przenośnych opraw oświetleniowych dla dzieci. Są to oprawy, które podczas normalnego użytkowania mogą być przemieszczane z miejsca na miejsce, gdy są podłączone do zasilania. Powinny zapewniać wyższy poziom bezpieczeństwa w porównaniu do poziomu dopuszczalnego dla przenośnych opraw oświetleniowych ogólnego przeznaczenia. Oprawy takie mogą być użytkowane przez dzieci bez konieczności nadzoru osób dorosłych.

Oceny opraw oświetleniowych inspektorzy Inspekcji Handlowej dokonują w oparciu o następujące normy:

- PN-EN 60598-1:2007 *Oprawy oświetleniowe. Część 1: Wymagania ogólne i badania,*

- *PN-EN 60598-2-10:2005 Oprawy oświetleniowe. Część 2-10: Wymagania szczegółowe - Przenośne oprawy oświetleniowe dla dzieci.*

Ocena w pierwszej kolejności obejmuje sprawdzenie, czy na wyrobach nie występują widoczne wady i uszkodzenia, takie jak wgniecenia, szczeliny, pęknięcia, luźne elementy i przewody itp. Sprawdzane jest również oznakowanie wyrobu, a następnie, dające się ocenić organoleptycznie, cechy konstrukcyjne, takie jak, np. sposób mocowania i grubość przewodów, odpowiednia izolacja. W przypadku wątpliwości, co do zgodności wyrobu z wymaganiami, kontrolujący pobiera próbkę do badań laboratoryjnych.

7.1. Bezpieczeństwo (kwestie techniczne, konstrukcja)

Zgodnie z § 6 rozporządzenia, sprzęt elektryczny należy projektować i wytwarzać w sposób zapewniający jego zgodność z zasadami ochrony przed zagrożeniami, pod warunkiem, że jest on użytkowany zgodnie z przeznaczeniem i utrzymywany we właściwym stanie technicznym. Ponadto sprzęt elektryczny wraz z jego częściami składowymi powinien być wytwarzany w sposób zapewniający jego bezpieczny oraz prawidłowy montaż i przyłączenie. Stosownie do § 7 rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla sprzętu elektrycznego*, w celu ochrony przed zagrożeniami stwarzanymi przez sprzęt elektryczny, w procesie jego projektowania i wytwarzania należy przewidzieć i zastosować w nim odpowiednie środki techniczne zapewniające:

- ochronę ludzi i zwierząt domowych przed niebezpieczeństwem urazu lub innej szkody, mogących powstać w wyniku bezpośredniego lub pośredniego kontaktu z elektrycznością;
- niepowstawanie temperatury, łuków lub promieniowania, mogących spowodować niebezpieczeństwo;
- ochronę ludzi, zwierząt domowych i mienia przed niebezpieczeństwem o charakterze nieelektrycznym, spowodowanym przez ten sprzęt;
- odpowiednią do dających się przewidzieć warunków izolację.

W celu ochrony przed zagrożeniami mogącymi powstać na skutek oddziaływania czynników zewnętrznych na sprzęt elektryczny, w procesie jego projektowania i wytwarzania należy przewidzieć i zastosować w nim odpowiednie środki techniczne, aby ten sprzęt:

- spełniał przewidywane wymagania mechaniczne w taki sposób, aby ludzie, zwierzęta domowe oraz mienie nie byli narażeni na niebezpieczeństwo;
- był odporny na wpływy niemechaniczne w dających się przewidzieć warunkach otoczenia w taki sposób, aby ludzie, zwierzęta domowe oraz mienie nie byli narażeni na niebezpieczeństwo;
- nie narażał ludzi, zwierząt domowych oraz mienia na niebezpieczeństwo związane z możliwymi do przewidzenia warunkami przeciążenia.

Z uwagi na nieprawidłowe rozwiązania konstrukcyjne zakwestionowano jedynie 1 wyrób – oprawę AMMY art. no. TAC 281BB. Badania organoleptyczne wykazały, że konstrukcja oprawy nie zapewnia zgodności z zasadami ochrony przed zagrożeniami mogącymi powstać w wyniku bezpośredniego lub pośredniego kontaktu z elektrycznością.

7.2. Ostrzeżenia, instrukcje i oznakowanie

Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla sprzętu elektrycznego*, na sprzęcie elektrycznym powinny być zamieszczone podstawowe informacje, których znajomość i przestrzeganie są warunkiem bezpieczeństwa podczas użytkowania tego sprzętu. W przypadku braku możliwości zamieszczenia informacji na sprzęcie elektrycznym, informacje te należy podać w instrukcji obsługi, świadectwie gwarancyjnym lub w dokumentacji dołączonej do sprzętu.

W powyższym zakresie zakwestionowano 25 wyrobów (20,2 proc. skontrolowanych). Nieprawidłowości polegały na:

- niewłaściwym cechowaniu (np. oznaczenie napięcia, klasa ochronności),
- braku wymaganych ostrzeżeń (np. dot. odpowiednich żarówek, miejsca instalacji),
- braku instrukcji,
- braku informacji określających współpracę z transformatorem bezpieczeństwa lub transformatorem zabawkowym, względnie z obniżającym napięcie elektronicznym przekształtnikiem.

Sprawdzano również, czy zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla sprzętu elektrycznego*, bezpośrednio na sprzęcie elektrycznym zamieszczono nazwę producenta lub znak towarowy (w przypadku braku możliwości zamieszczenia ich na tym sprzęcie – czy znalazły się na opakowaniu). Zakwestionowano 7 wyrobów (5,6 proc. skontrolowanych).

Sprawdzono, czy zgodnie z § 11 rozporządzenia *w sprawie zasadniczych wymagań dla sprzętu elektrycznego* na wyrobach prawidłowo umieszczano oznakowanie CE, potwierdzające zgodność z zasadniczymi wymaganiami. W tym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

8. Kosmetyki

W I kwartale 2010 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrolę oznakowania kosmetyków przeznaczonych dla najmłodszych konsumentów. Kontrolami objęto m.in.: szampony, płyny do kąpieli, pudry, kremy, chusteczki odświeżające.

Kontrolami objęto 108 podmiotów prowadzących sprzedaż kosmetyków:

- 60 placówek sprzedaży detalicznej, w tym 3 sklepy wielkopowierzchniowe,
- 33 hurtownie,
- 15 importerów.

W ramach kontroli kosmetyków sprawdzono 281 partii produktów dla dzieci, z czego zakwestionowano z uwagi na nieprawidłowości w oznakowaniu i niespełnienie wymagań bezpieczeństwa łącznie 14 partii kosmetyków (5 proc. skontrolowanych).

Aktem prawnym regulującym rynek kosmetyków w Polsce, przystosowując go do wymagań Unii Europejskiej jest ustawa z dnia 30 marca 2001 roku *o kosmetykach* (Dz. U. Nr 42, poz. 473 ze zm.). Podstawowym celem ustawy jest zapewnienie bezpieczeństwa konsumentom. Realizację tego zadania mają zagwarantować przepisy, które precyzyjnie

określają, jakich kosmetyków z uwagi na ich skład chemiczny nie można wprowadzać do obrotu.

Szczegółowe wymagania dotyczące składu, jak również informacji o składnikach kosmetyków zawierają ponadto rozporządzenia Ministra Zdrowia:

- z dnia 16 czerwca 2003 roku *w sprawie określenia kategorii produktów będących kosmetykami* (Dz. U. Nr 125, poz. 1168),
- z dnia 30 marca 2005 roku *w sprawie list substancji niedozwolonych lub dozwolonych z ograniczeniami do stosowania w kosmetykach oraz znaków graficznych umieszczanych na opakowaniach kosmetyków* (Dz. U. Nr 72, poz. 642 z późn. zm.).

W rozumieniu ustawy *o kosmetykach*, kosmetykiem jest każda substancja lub preparat przeznaczone do zewnętrznego kontaktu z ciałem człowieka: skórą, włosami, wargami, paznokciami, zewnętrznymi narządami płciowymi, zębami i błonami śluzowymi jamy ustnej, których wyłącznym lub podstawowym celem jest utrzymanie ich w czystości, pielęgnowanie, ochrona, perfumowanie, zmiana wyglądu ciała lub ulepszenie jego zapachu.

Uszczegółowienie tej definicji znajduje się w rozporządzeniu *w sprawie określenia kategorii produktów będących kosmetykami*. Wśród najczęściej występujących kategorii produktów będących kosmetykami, wymieniono: kremy, emulsje, płyny, żele i oliwki oraz balsamy do skóry, pudry higieniczne, mydła toaletowe, mydła dezodoryzujące, perfumy, środki do kąpieli i pod prysznic, środki do pielęgnacji włosów, środki do pielęgnacji zębów i jamy ustnej, środki do opalania i chroniące przed promieniowaniem ultrafioletowym,.

Składniki zakazane w kosmetykach można podzielić na grupy, które zostały enumeratywnie wymienione w rozporządzeniu *w sprawie list substancji niedozwolonych lub dozwolonych z ograniczeniami do stosowania w kosmetykach oraz znaków graficznych umieszczanych na opakowaniach kosmetyków*:

- 1) substancje **niedozwolone** do stosowania w kosmetykach - wymienione w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia. Wśród 1328 substancji występują np. antybiotyki, atropina, benzen, chlor itp.,
- 2) substancje **dozwolone do stosowania w kosmetykach wyłącznie w ograniczonych ilościach, zakresie i warunkach stosowania** – ujęte w załączniku nr 2 do rozporządzenia m.in. kwas szczawiowy, amoniak,
- 3) **barwniki** – wyszczególnione w załączniku nr 3,
- 4) **substancje konserwujące** – wymienione w załączniku nr 4, np. kwas benzoesowy, formaldehyd. Substancje te dodawane są w celu hamowania rozwoju drobnoustrojów. Mogą być stosowane w kosmetykach np. w przypadkach uzasadnionych specyficznym przeznaczeniem wyrobu, przykładowo w mydłach jako substancje o działaniu dezodoryzującym lub w szamponach jako składnikio działania przeciwłupieżowym,
- 5) **substancje promieniochronne dozwolone do stosowania w kosmetykach** – wskazane w załączniku nr 5, stosowane są m.in. w kosmetykach do opalania w celu ochrony skóry przed szkodliwym działaniem części zakresu promieniowania ultrafioletowego.

Istotnym wyjątkiem jest przepis art. 5 ust. 2 ustawy o *kosmetykach*, który dopuszcza obecność śladowych ilości substancji niedozwolonych do stosowania w kosmetykach, jeżeli technicznie nie można ich wyeliminować w procesie produkcji.

Należy wziąć jednak pod uwagę, że w przypadku kosmetyków dla dzieci istnieją pewne ograniczenia stosowane ze względu na wiek. Dotyczy to na przykład past do zębów, gdzie konieczna jest informacja, że w przypadku past do zębów zawierających 0,1-0,15 proc. fluoru powinno znajdować się ostrzeżenie, iż u dzieci poniżej sześciu lat należy stosować ilość pasty wielkości ziarnka grochu pod kontrolą dorosłych, aby zminimalizować ryzyko połknięcia. Przy przyjmowaniu fluoru z innych źródeł należy skontaktować się ze stomatologiem lub lekarzem.

Zgodnie z wymaganiami wskazanymi w artykule 6 ustawy o *kosmetykach* na etykiecie opakowania kosmetyku powinny znajdować się czytelne i widoczne dla konsumenta informacje takie jak nazwa handlowa kosmetyku, dane producenta, ilość kosmetyku w opakowaniu, termin trwałości, zaś jeżeli minimalny okres przydatności kosmetyku do użycia wynosi więcej niż 30 miesięcy powinien znajdować się znak graficzny określony w postaci otwartego słoika (tzw. symbol PAO) oraz wyrażony w miesiącach lub latach, czas, w jakim od otwarcia opakowania kosmetyk może być stosowany bez stwarzania zagrożenia dla zdrowia użytkownika. Ponadto na etykiecie powinny znajdować się ostrzeżenia przy stosowaniu kosmetyku, numer partii, funkcje kosmetyku oraz wykaz składników.

Prawidłowość oznakowania kosmetyków inspektorzy sprawdzają również w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 maja 2009 roku o *towarach paczkowanych* (Dz. U. Nr 91, poz. 740) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2009 roku w *sprawie szczegółowych wymagań dotyczących oznakowań towarów paczkowanych* (Dz. U. Nr 122, poz. 1010), które to nakazują umieszczanie na opakowaniu jednostkowym nazwy i adresu paczkującego, gdy paczkującym jest inny przedsiębiorca niż producent kosmetyku.

8.1. Bezpieczeństwo

W toku prowadzonych kontroli inspektorzy Inspekcji Handlowej oceniali m.in., czy kosmetyki nie stanowią zagrożenia dla dzieci ze względu na posiadanie cech, które mogą wywoływać przeświadczenie, iż są to produkty spożywcze. Problematyka ta jest uregulowana w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 roku w *sprawie dodatkowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i znakowania produktów, które stwarzają zagrożenie dla konsumentów przez to, że ich wygląd wskazuje na inne niż rzeczywiste przeznaczenie* (Dz. U. Nr 71, poz. 644). Cechami i właściwościami takimi są w szczególności: kształt, zapach, kolor, wygląd, skład, konstrukcja, wykończenie, opakowanie, etykieta, pojemność i wielkość. Ze względu na znaczne prawdopodobieństwo, że kontrolowane produkty są imitacjami żywności, inspektorzy zakwestionowali 3 partie produktów pochodzących z pozostałych krajów członkowski Unii Europejskiej.

Tabela 16. Przykłady stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa - badania organoleptyczne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Stwierdzona nieprawidłowość
1.	żel pod prysznic-koktajl MOJITO Doccia Schiuma Mojito	pozostałe kraje UE	wyglądem oraz sposobem pakowania przypominał art. spożywcze (napoje), wskazując przez to na inne niż rzeczywiste przeznaczenie
2.	płyny do kąpieli lub pod prysznic jogurtowe Ananas – Pomarańcza Bagnodoccia albo Ananas - Arancia	pozostałe kraje UE	wyglądem oraz sposobem pakowania przypominały art. spożywcze (jogurty), wskazując przez to na inne niż rzeczywiste przeznaczenie
3.	zele pod prysznic "Dairy Fun" 250 i 400 ml	pozostałe kraje UE	wyglądem oraz sposobem pakowania przypominały art. spożywcze (jogurty), wskazując przez to na inne niż rzeczywiste przeznaczenie

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie akt kontroli przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

8.2. Oznakowanie

Sprawdzeniem objęto 281 partii kosmetyków dla dzieci, z czego zakwestionowano 11 (3,9 proc. skontrolowanych).

Tabela 17. Zestawienie stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie oznakowania kosmetyków dla dzieci

L.p.	Rodzaj a nieprawidłowości z art. 6 ust. 1 ustawy o kosmetykach	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
1.	termin trwałości	4
2.	ilość nominalna podana na opakowaniu	1
3.	numer partii	4
	Rodzaj nieprawidłowości z innych aktów prawnych	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
4.	brak oznakowania w języku polskim	1
5.	brak sformułowania poprzedzającego termin trwałości o treści „najlepiej zużyć przed”	1
6.	ze względu na możliwość usunięcia ostrzeżeń	1

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie akt kontroli przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

Niektóre kosmetyki były kwestionowane z więcej niż jednego powodu. Przeprowadzone przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej kontrole ujawniły, iż nieprawidłowości w zakresie kosmetyków dla dzieci nie są znaczne.

W obrocie wśród kontrolowanych kosmetyków dla dzieci nie stwierdzono kosmetyków niespełniających wymagań art. 5 pkt 2 ustawy o *kosmetykach*, tj. zakazu wprowadzania do obrotu kosmetyków zawierających: substancje dozwolone do stosowania w kosmetykach wyłącznie w ograniczonych ilościach.

W toku kontroli inspektorzy Inspekcji Handlowej stwierdzili natomiast 2 produkty przeterminowane. Ponadto w przypadku 1 partii kosmetyków przedsiębiorca zastosował podwójne oznakowanie, tj. z użyciem określenia: „najlepiej zużyć przed” oraz symbolu PAO. W przypadku 1 partii kosmetyków datę przydatności do użycia podano z pominięciem określenia „najlepiej zużyć przed”.

9. Artykuły szkolne i pielęgnacyjne dla dzieci

W II kwartale 2010 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła również kontrolę, której celem było sprawdzenie, czy w przeznaczonych dla młodych konsumentów wyrobach nie zostały naruszone przepisy dotyczące zawartości zabronionych substancji chemicznych, to jest: ftalanów w artykułach pielęgnacyjnych dla dzieci i kadmu w artykułach szkolnych oraz biurowych wykonanych z PCV (polimerów chlorku winylu)

Ponadto celem kontroli była ocena prawidłowości oznakowania badanych wyrobów.

Przedmiotem kontroli były:

- artykuły pielęgnacyjne dla dzieci – smoczki uspakajające, smoczki do karmienia, łyżeczki, kubeczki (również z ustnikami), szczoteczki, gryzaki (o ile nie były kwalifikowane jako zabawki),
- artykuły szkolne i biurowe – długopisy, ołówki, nożyczki, markery posiadające miękkie elementy obudowy ułatwiające chwytanie, plastelina, wykonane z polimerów chlorku winylu (PVC).

Kontrolami objęto 48 przedsiębiorców:

- 32 placówki detaliczne, w tym 3 sklepy wielkopowierzchniowe,
- 16 hurtowni.

Ogółem skontrolowano 124 partie wyrobów, w tym:

- 57 partii artykułów szkolnych i biurowych,
- 67 partii artykułów pielęgnacyjnych dla dzieci.

W ramach niniejszej kontroli zakwestionowano łącznie 17 partii wyrobów (13,7 proc. skontrolowanych) z uwagi na obecność niedozwolonych substancji oraz nieprawidłowości w oznakowaniu.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie ustawy z dnia 11 stycznia 2001 roku o *substancjach i preparatach chemicznych* (Dz. U. Nr 11 poz. 84 z późn. zm.), która implementuje do polskiego porządku prawnego m.in. kluczowe w tym zakresie rozporządzenie nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku *w sprawie rejestracji,*

oceny, udzielania zezwoleń i stosowania ograniczeń w zakresie chemikaliów i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE („rozporządzenie REACH”).

Zgodnie z wymaganiami Załącznika XVII rozporządzenia REACH (pozycja 51 i 52) ftalany³⁰ nie mogą być stosowane jako substancje lub w mieszaninach w stężeniach większych niż 0,1 proc. w stosunku do masy materiałów z dodatkiem plastyfikatorów w artykułach pielęgnacyjnych dla dzieci, które mogą być przez nie brane do ust. Natomiast kadm i jego związki³¹ nie mogą być stosowane do utrwalania produktów (materiałów biurowych lub szkolnych) wyprodukowanych z polimerów chlorku winylu (PVC). Na podstawie Załącznika XVII rozporządzenia REACH (w pozycji 23 pkt 3) zabronione jest wprowadzanie do obrotu m.in. ww. wyrobów gotowych lub części składowych wyrobów wyprodukowanych z polimerów chlorku winylu, jeżeli zawartość kadmu (wyrażona jako kadm metaliczny) przekracza 0,1 proc. masy polimeru. Zgodnie z art. 18a ust. 1 ustawy o Inspekcji Handlowej w przypadku stwierdzenia w toku kontroli wprowadzania do obrotu wyrobu wbrew zakazowi lub ograniczeniu określonymu w przepisach załącznika XVII do rozporządzenia nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowania ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej zakazuje kontrolowanemu, w drodze decyzji, dalszego przekazywania tej substancji, preparatu lub wyrobu.

9.1. Bezpieczeństwo

A. Badania laboratoryjne

W toku przeprowadzonych kontroli do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 20 partii wyrobów, w tym:

- 10 partii artykułów szkolnych i biurowych,
- 10 partii artykułów pielęgnacyjnych dla dzieci.

Szczegółowy opis badań laboratoryjnych i ich wyników zawarto w załączniku 5 do niniejszego raportu.

Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych wykazały, iż w 3 pobranych próbach (30 proc. zbadanych) artykułów szkolnych i biurowych wykryto obecność niedozwolonego kadmu.

---

³⁰ patrz przypis 8.

³¹ Kadm jest trucizną środowiskową, która zaburzając wiele procesów metabolicznych (tj. przemiany metaboliczne wapnia, magnezu, żelaza, cynku i miedzi), działają na cały organizm dziecka, a w szczególności na układy - krwiotwórczy i nerwowy. Wypłukiwanie przez kadm wapnia ze szkieletu i innych narządów powoduje deformację i łamanie się kości, uszkodzenia narządów wewnętrznych zaburzenia funkcji regulacyjnych organizmu. Skutki oddziaływania tego pierwiastka na organizm dziecka są zwykle odległe i długotrwałe. Bardzo często ujawniają się w postaci zaburzeń rozwoju umysłowego.

Tabela 18. Zestawienie stwierdzonych nieprawidłowości z uwagi na obecność niedozwolonych substancji - badania laboratoryjne

L.p.	Nazwa produktu	Pochodzenie produktu	Stwierdzona nieprawidłowość
1.	etui na dokumenty HARO	Polska	wykryto obecność kadmu, który zgodnie z wymaganiami załącznika XVII do rozporządzenia REACH nie może być stosowany
2.	notes organizer z długopisem (oprawa skóropodobna)	Chiny	j.w.
3.	adresownik NOSTER w oprawie ze skóry ekologicznej	Chiny	j.w.

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie akt kontroli przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej

9.2. Oznakowanie

W toku przeprowadzonych kontroli sprawdzono prawidłowość oznakowania wszystkich 124 partii produktów. Kontrola prawidłowości oznakowania produktów wykazała, iż w przypadku 14 partii (11,3 proc. ogółu skontrolowanych) inspektorzy stwierdzili nieprawidłowości polegające na braku informacji umożliwiających identyfikację towaru lub nazwy towaru oraz danych producenta, bądź dystrybutora.

10. Pozostałe ustalenia kontroli

10.1. Legalność prowadzonej działalności

Zgodnie z przepisami ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może prowadzić działalność gospodarczą pod warunkiem złożenia wniosku do ewidencji działalności gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. W toku prowadzonych kontroli inspektorzy sprawdzali również zgodność prowadzonej działalności gospodarczej z zakresem określonym w zaświadczeniu o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej albo w wypisie z rejestru działalności gospodarczej.

W 14 przypadkach zakwestionowano legalność działalności gospodarczej. Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- wskazanie we wpisie do działalności gospodarczej przedmiotu działalności gospodarczej wg nieaktualnego PKD,
- brak uaktualnionego numeru PKD oraz przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, zgodnie z obowiązującym PKD,
- zakres wykonywanej działalności niezgodny z wpisem do ewidencji działalności gospodarczej,

- niezgłoszenie zmiany objętej wpisem do ewidencji działalności gospodarczej dotyczącej prowadzenia poza produkcją również sprzedaży detalicznej,
- niedokonanie we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej zmiany stanu faktycznego dotyczącego stałego miejsca wykonania działalności gospodarczej.

10.2. Rzetelność oznakowania wyrobów ceną

W placówkach prowadzących sprzedaż detaliczną sprawdzono również, czy sposób uwidaczniania cen jest zgodny z przepisami:

- ustawy z dnia 5 lipca 2001 roku *o cenach*,
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 czerwca 2002 roku *w sprawie szczegółowych zasad uwidaczniania cen towarów i usług oraz sposobu oznaczania ceną towarów przeznaczonych do sprzedaży* (Dz. U. Nr 99, poz. 894 ze zm.).

Towary podlegające sprzedaży detalicznej powinny być opatrzone wywieszkami zawierającymi informacje wskazujące ich nazwy handlowe, ceny oraz jednostki miar, do których odnoszą się uwidocznione ceny. W przypadku towarów podobnych, na wywieszkach powinny znajdować się ponadto nazwa producenta i inne informacje umożliwiające niebudzącą wątpliwości identyfikację ceny z towarem. Wywieszki powinny być wyraźne i czytelne, tak aby nie budziły wątpliwości kupujących oraz powinny być umieszczone w miejscu ogólnodostępnym i widocznym dla każdego kupującego, bezpośrednio przy towarach lub w bliskości towarów, których dotyczą, w taki sposób, aby nie można było pomylić ceny określonego towaru z ceną innego, a w szczególności podobnego towaru. Na wywieszkach umieszczonych przy towarach oferowanych do sprzedaży po cenach promocyjnych lub obniżonych obok przekreślonej ceny dotychczasowej i wyrazu „przecena” albo wyrazu „obniżka ceny” powinna być uwidoczniona cena promocyjna lub cena obniżona, uwzględniająca rabat, jej okres obowiązywania, a także przyczyna lub przyczyny dokonanej przeceny – obniżki.

Prawidłowość oznaczenia produktów cenami badano u przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną. Nieprawidłowości stwierdzono w 60 placówkach.

III. WSPÓLNOTOWY SYSTEM SZYBKIEGO POWIADAMIANIA O PRODUKTACH NIEBEZPIECZNYCH RAPEX

1. System RAPEX

System RAPEX to system zarządzany przez Komisję Europejską (Dyrekcję Generalną ds. ochrony zdrowia i konsumentów – DG SANCO) służący szybkiej wymianie informacji między krajami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) a Komisją Europejską (KE) na temat nieżywnościowych produktów stwarzających poważne zagrożenie dla użytkowników. W Polsce system ten działa na podstawie art. 29 ustawy *o ogólnym bezpieczeństwie produktów* oraz wytycznych KE zawartych w *Decyzji 2010/15/UE ustanawiającej wytyczne dotyczące zarządzania wspólnotowym systemem szybkiej informacji „RAPEX”*,

utworzonym na mocy art. 12 oraz procedurą zgłoszeniową ustanowioną na mocy art. 11 dyrektywy 2001/95/WE (dyrektywa w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów)³².

W systemie gromadzone są informacje: o działaniach organów administracji państwowej ograniczających wprowadzanie na rynek produktów lub nakazujących ich wycofanie z rynku (art. 12 dyrektywy 2001/95/WE), w wyniku stwierdzenia istnienia poważnego zagrożenia, zwłaszcza gdy produkt może znajdować się w obrocie w innych krajach członkowskich Unii Europejskiej, działaniach podjętych z własnej inicjatywy przez producentów lub dystrybutorów w celu zapobieżenia lub wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez ich produkty (art. 12 dyrektywy 2001/95/WE) oraz produktach stwarzających zagrożenie inne niż poważne lub występujących tylko na terenie jednego kraju (art. 11 dyrektywy 2001/95/WE lub INFO³³).

W Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustanowiono polski punkt kontaktowy koordynujący przepływ tych informacji. Jego zadaniem jest analiza zgłoszeń i podejmowanie decyzji o działaniach, jakie należy podjąć w celu zapobieżenia zagrożeniu. W wyniku analizy zlecane są kontrole właściwym organom kontroli (np. Inspekcji Handlowej). Krajowe organy kontroli sprawdzają, czy te produkty znajdują się na polskim rynku i ustalają rzeczywisty poziom zagrożenia.

Punkt kontaktowy przekazuje do systemu RAPEX informacje o produktach znajdujących się na polskim rynku, które stwarzają zagrożenie dla życia lub zdrowia użytkowników i wobec których podjęto skuteczne działania (np. wydano nakaz wycofania z obrotu), a także o dobrowolnych zgłoszeniach przedsiębiorców dot. ich wyrobów, które mogą stwarzać zagrożenie oraz działaniach naprawczych, jakie podjęli w tym zakresie.

Informacje o produktach niebezpiecznych są dostępne w języku angielskim także dla opinii publicznej. KE publikuje je w postaci cotygodniowych raportów (w piątek) pod adresem: http://ec.europa.eu/consumers/dyna/rapex/rapex_archives_en.cfm. Znajdują się tam również wpisy archiwalne (od 2005 roku).

2. Informacje o produktach stwarzających zagrożenie dla dzieci

Ogółem w I połowie 2010 roku w systemie RAPEX opublikowano 1 030 notyfikacji informujących o poważnym zagrożeniu oraz 155 informacji, które z innych przyczyn powinny być przekazane unijnym organom kontroli (art. 11 i INFO).

W omawianym okresie ponad połowa notyfikacji systemu RAPEX dotyczyła trzech grup produktów przeznaczonych dla dzieci:

- odzież, tekstylia i dodatki do nich – 305 notyfikacji (ok. 30 proc.),
- zabawki – 289 notyfikacji (ok. 28 proc.),
- artykuły pielęgnacyjne i wyposażenie dla dzieci (w tym rowery) – 22 notyfikacje (ok. 2 proc.).

³² Wersja elektroniczna w jęz. polskim, jest dostępna pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:022:0001:0064:PL:PDF>

³³ Zgłoszenie o charakterze informacyjnym dotyczące produktu, którego nie można bezspornie zaklasyfikować jako produktu konsumenckiego, a które zawiera informacje na temat nowego rodzaju ryzyka lub takie, które nie zawiera wszystkich niezbędnych informacji, np. dotyczących identyfikacji produktu lub kanałów dystrybucji.

Zgłoszenia dotyczyły różnych typów ryzyka występujących w produktach przeznaczonych dla młodego konsumenta, z których ok. 80 proc. obejmowało: obrażenia mechaniczne (rany cięte, otarcia itp. 259 notyfikacji – ok. 22 proc.), zagrożenia chemiczne (zatrucia, alergie, negatywny wpływ na układ rozrodczy, nerwowy itp. 218 notyfikacji – ok. 18 proc.), uduszenie (180 notyfikacji – ok. 15 proc.), udławienie (158 notyfikacji – ok. 13 proc.), porażenie prądem (118 notyfikacji – ok. 10 proc.).

Największa liczba niebezpiecznych produktów zgłoszonych przez państwa do systemu RAPEX w omawianym okresie pochodziła z Chin – 629 notyfikacji (61 proc.). Około 16 proc. pochodziło z krajów EOG – 168 notyfikacji, zaś z krajów trzecich (m.in. USA, Turcja, Japonia) ok. 15 proc., tj. 155 notyfikacji. Pochodzenie 78 (ok. 8 proc.) produktów nie zostało ustalone, natomiast 12, czyli ok. 1 proc., pochodziło z Polski (głównie zabawki oraz meble).

Liczba polskich zgłoszeń do systemu RAPEX w pierwszej połowie 2010 roku wyniosła 61 i w większości przypadków dotyczyła zabawek (24 notyfikacje) oraz samochodów (13 notyfikacji), obuwia i odzieży dziecięcej.

Na podstawie informacji uzyskanych z systemu RAPEX, polski punkt kontaktowy zlecił przeprowadzenie 28 kontroli u polskich przedsiębiorców, z czego większość dotyczyła produktów dla dzieci: 20 zabawek, 3 mebli dziecięcych.

Należy dodać, że niektóre niebezpieczne wyroby importowane z krajów trzecich są zatrzymywane już na granicy przez organy celne. Organ celny mając podejrzenie, że zatrzymane produkty nie spełniają stosownych wymagań wspólnotowego prawodawstwa harmonizacyjnego i są notyfikowane w systemie RAPEX, do którego mają dostęp, nie dopuszcza do wprowadzenia ich na teren Unii Europejskiej.

3. Zgłoszenia do systemu RAPEX innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego

A. Zabawki

Zabawki są grupą produktów najczęściej zgłaszanych w systemie RAPEX, a liczba notyfikacji wykazuje tendencję rosnącą z każdym rokiem. W I półroczu 2009 roku notyfikowano 259 rodzajów zabawek. W analogicznym okresie bieżącego roku, już 289. Najczęściej notyfikowano następujące rodzaje zabawek: 36 zabawek dla niemowląt (edukacyjne, grzechotki, do kąpielii), tyle samo „przytulanek” i „pluszaków”, 29 modeli puzzli, 24 zabawki militarne (np. zestaw policyjny), 22 lalki, 17 imitacji telefonów (głównie komórkowych), 15 rodzajów masek i przebrań karnawałowych, 25 pojazdów i figurek.

Notyfikowane zabawki stwarzały zagrożenie: udławienia się małymi elementami odłączającymi się od zabawki (117), zagrożenie chemiczne (głównie występowanie zakazanych substancji chemicznych, np. ftalanów lub metali ciężkich – 80), wystąpienie urazu w trakcie używania (np. zranienie o ostre krawędzie – 51), uduszenie (31), uszkodzenie słuchu (zbyt wysoki poziom dźwięków wydawanych przez zabawkę – 19), uszkodzenie wzroku (9), mikrobiologiczne (obecność bakterii chorobotwórczych – 7), oparzenie (7), spowodowanie pożaru lub porażenie prądem użytkownika w wyniku wadliwej instalacji elektrycznej zamontowanej w zabawce (5). Niektóre zabawki stwarzały

więcej niż jedno zagrożenie, stąd liczba zagrożeń jest większa od liczby notyfikowanych zabawek.

Głównym kierunkiem, skąd sprowadzono do nas wadliwe zabawki, były Chiny (239), ale w systemie znalazły się także zabawki wyprodukowane w Niemczech (7), Malezji (5) i Polsce (5). Pochodzenia 16 zabawek nie zdołano ustalić.

B. Artykuły i meble dla małych dzieci

Liczba notyfikacji w tej grupie produktów utrzymuje się na stałym poziomie kilku procent. Wśród notyfikacji z I półrocza 2010 roku, znalazły się: wózki dziecięce (4), krzeselka do karmienia (3), chodziki, nosidła/chusty, śpiworek, łóżko piętrowe, baza fotelika samochodowego, kojec, czy szelki do wózka. Najwięcej notyfikowanych produktów pochodziło z Chin (6) oraz Polski (3). Zgłoszenia produktów polskich dotyczyły produktów dla dzieci: łóżeczka, wysokiego krzeselka do karmienia oraz huśtawki. Głównie stwarzały one zagrożenie uszkodzenia ciała wynikające z nieprawidłowej konstrukcji, która nie gwarantowała stabilności lub umożliwiała dzieciom dostęp do niebezpiecznych elementów (np. palec dziecka mógł utknąć lub zostać przytrzaśnięty niezabezpieczonym mechanizmem do składania).

C. Rowery

W omawianym okresie zgłoszono 6 rowerów dziecięcych, z których po 1 wyprodukowano w Tajlandii i Indiach, a pochodzenia 4 nie ustalono. Notyfikowane rowery stwarzały zagrożenie zranienia o ostre, wystające elementy lub odniesienia poważnych obrażeń podczas jazdy, gdyż ich konstrukcja nie gwarantowała bezpiecznego użytkowania, np. istniała możliwość pęknięcia kierownicy, skaleczenia o niezabezpieczony łańcuch rowerowy.

D. Produkty włókiennicze

Produkty włókiennicze są zgłaszane głównie z uwagi na ryzyko zadzierzgnięcia, jakie stwarzają sznurki będące elementami odzieży dziecięcej. Zwłaszcza te umiejscowione w okolicy szyi mogą stanowić poważne zagrożenie. Również swobodne, zbyt długie troczki umieszczone w innych częściach garderoby, np. w pasie, czy jako ozdoby przy nogawkach spodni i rękawach bluz, mogą narażać dziecko na niebezpieczeństwo, w przypadku zaczepienia lub wkręcenia się w urządzenie na placu zabaw. Ponadto część z notyfikowanej odzieży stwarzała zagrożenie chemiczne z uwagi na migrację metali ciężkich (ołów, kadm), obecność uczulającego niklu lub też barwników azowych w dodatkach (guziki, suwak, naklejona lub przyszyta aplikacja).

Łącznie w omawianym okresie zgłoszono 234 rodzaje produktów włókienniczych. 2 notyfikacje dotyczyły produktów chińskich znalezionych na polskim rynku. W obu przypadkach przedsiębiorca wprowadzający produkt na polski rynek, po przedstawieniu przez inspektorów Inspekcji Handlowej wyników badań, podjął dobrowolnie działania zmierzające do szybkiego wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości. Zastąpił niebezpieczne elementy (nity, guziki) zawierające niedozwolony nikiel, elementami wolnymi od tego uczulającego pierwiastka.

W pozostałych przypadkach stwierdzone zagrożenia dotyczyły obecności niedozwolonych sznurków (214 notyfikacji), odpadających małych elementów, które mogły stanowić zagrożenie udławieniem lub uduszeniem dla niemowląt i małych dzieci (13), występowania niedozwolonych substancji i pierwiastków chemicznych w zabronionych stężeniach (7).

Notyfikowana odzież pochodziła najczęściej z Chin (136), Turcji (43) i Włoch (11). Pochodzenia 23 wyrobów dziecięcych nie udało się ustalić.

E. Obuwie

W I półroczu 2010 roku w systemie RAPERX notyfikowano 14 par obuwia dziecięcego, z czego 8 notyfikacji dotyczyło przekroczenia dopuszczalnej zawartości substancji chemicznej – biocydu fumaranu dimetylu (DMF) w produkcie, zaś pozostałe 6 – małych elementów przy obuwaniu dla niemowląt i dzieci do lat trzech, które łatwo mogły zostać oderwane i połknięte przez dzieci.

F. Oprawy oświetleniowe

Ogółem notyfikowano 10 lamp stwarzających poważne zagrożenie zgłoszonych przez inne państwa członkowskie z uwagi na brak transformatora przekształcającego napięcie do bezpiecznego dla dzieci poziomu 24 V, w który obowiązkowo muszą być one wyposażone. Większość – 7 pochodziła z Chin, natomiast po 1 – z Niemiec, Norwegii i Polski.

G. Kosmetyki

W omawianym okresie notyfikowano tylko 2 produkty kosmetyczne przeznaczone dla dzieci: zestaw do makijażu (notyfikowany przez Irlandię), który stwarzał zagrożenie chemiczne oraz kosmetyk pielęgnacyjny dla niemowląt i małych dzieci (notyfikowany przez Francję), od którego odpadał element zamykający butelkę, co stwarzało ryzyko udławienia lub uduszenia się dziecka. Produkty te pochodziły odpowiednio z Chin i Francji.

H. Artykuły szkolne i pielęgnacyjne dla dzieci

Z tej grupy notyfikowano w systemie tylko flamastry (wykryte na Słowacji) i pisaki do dekorowania balonów, znalezione na rynku niemieckim. Oba produkty pochodziły z Chin i stwarzały zagrożenie chemiczne z uwagi na obecność niedozwolonego w produktach konsumenckich benzenu. Nie zostały one znalezione na rynku polskim.

IV. PODSUMOWANIE

1. Działania wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej i Prezesa UOKiK w odniesieniu do stwierdzonych nieprawidłowości

W zależności od rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości, wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej podjęli szereg działań mających na celu ich wyeliminowanie. Do najczęściej stosowanych należały: kierowane do właścicieli kontrolowanych placówek, producentów, importerów i dystrybutorów wystąpienia pokontrolne, zawierające wnioski

o podjęcie działań eliminujących stwierdzone nieprawidłowości, zmierzające do zapewnienia wprowadzania do obrotu handlowego wyrobów bezpiecznych, o właściwej jakości lub spełniających zasadnicze wymagania oraz oznaczonych zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jednocześnie, niezależnie od pisemnych wystąpień, inspektorzy w toku kontroli informowali o obowiązujących przepisach prawnych oraz konieczności ich przestrzegania.

W większości przypadków kontrolowani przedsiębiorcy niezwłocznie po zapoznaniu się z wynikami kontroli podejmowali działania naprawcze mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Dotyczyło to głównie produktów niewłaściwie oznakowanych i polegało na zmianie oznakowania produktów lub zobowiązaniu się do jego poprawy. Przedsiębiorcy dobrowolnie wycofywali z obrotu wyroby niewłaściwie oznaczone do momentu poprawy ich oznakowania lub dokonywali zwrotu zakwestionowanych wyrobów do dostawcy (producenta, importera).

Ustalenia z przeprowadzonych kontroli dały inspektorom Inspekcji Handlowej podstawę do:

- nałożenia 122 mandatów karnych na łączną kwotę 28 200 zł, za popełnienie wykroczeń określonych w: art. 60 § 3 (brak wymaganych oznaczeń przedsiębiorcy), art. 136 § 2 (przeznaczenie do sprzedaży towarów niewłaściwie oznakowanych), art. 137 § 1 (nieuwidacznianie cen lub ilości nominalnej) art. 60¹ § 2 (niedopełnienie obowiązku aktualizacji danych objętych ewidencją prowadzenia działalności gospodarczej) Kodeksu wykroczeń oraz w art. 15 ust. 1 ustawy *o języku polskim* (stosowanie wyłącznie obcojęzycznego nazewnictwa, z pominięciem polskiej wersji językowej),
- skierowania jednego wniosku do Sądu Rejonowego o ukaranie przedsiębiorcy w związku z odmową przyjęcia mandatu karnego za popełnienie wykroczenia z art. 60 § 2 Kodeksu wykroczeń (niedopełnienia obowiązku zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej zmian danych objętych wpisem) – sąd nałożył na przedsiębiorcę grzywnę w wysokości 100 zł,
- przekazania zgodnie z kompetencjami 3 spraw do Państwowej Inspekcji Sanitarnej, która sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy *o substancjach i preparatach chemicznych* (artykuły szkolne i biurowe);
- zastosowania środków oddziaływania wychowawczego (w szczególności pouczeń) w trybie art. 41 Kodeksu wykroczeń,
- wydania na podstawie art. 18a ust. 1 ustawy *o Inspekcji Handlowej* 3 decyzji zakazujących dalszego przekazywania zakwestionowanych wyrobów z uwagi na zawartość określonych w przepisach prawa substancji chemicznych niedozwolonych do stosowania (artykuły szkolne i biurowe),
- skierowania do organów ścigania 45 powiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa za naruszenia wymagań określonych w art. 45 – 47b ustawy

o systemie oceny zgodności³⁴.

A. Działania na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów

Zgodnie z art. 18 ust. 5 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów, w przypadku, gdy w wyniku kontroli Inspekcja Handlowa stwierdzi istnienie znacznego prawdopodobieństwa, że produkt nie jest bezpieczny, przekazuje protokół wraz z aktami kontroli Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który na podstawie przekazanych informacji wszczyna postępowanie administracyjne.

W I i II kwartale 2010 roku wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej przekazali Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów łącznie 46 akt kontroli w związku ze stwierdzeniem znacznego prawdopodobieństwa, że skontrolowane produkty stanowią zagrożenie dla dzieci.

W omawianym okresie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął 55 postępowań administracyjnych, których przedmiotem były produkty stwarzające zagrożenia dla najmłodszych konsumentów. Ponadto Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadził czynności wyjaśniające (m.in. w związku ze skargami konsumentów lub innych przedsiębiorców) w 57 przypadkach.

Celem postępowania w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktu jest wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkt. Jego stroną jest producent lub dystrybutor, w szczególności przedsiębiorca odpowiedzialny za pierwszy etap dystrybucji na polskim rynku. W toku postępowania Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może wyznaczyć stronie termin na podjęcie działań w celu wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkt. Należy podkreślić, że większość przedsiębiorców podejmuje dobrowolnie takie działania polegające m. in. na wycofaniu produktu z rynku, zniszczeniu go lub poinformowaniu konsumentów o zagrożeniu, jakie może on stwarzać. W przypadku niepodjęcia dobrowolnych działań przez przedsiębiorcę, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w drodze decyzji, może na niego nałożyć stosowne do zagrożenia obowiązki, określone w art. 24 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Są to m.in.:

- żądanie oznakowania produktu odpowiednimi, wyraźnie i zrozumiale sformułowanymi w języku polskim ostrzeżeniami o zagrożeniach, jakie produkt może stwarzać,
- uzależnienie wprowadzania produktu na rynek od wcześniejszego spełnienia ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa,
- ostrzeżenie konsumentów lub powiadomienie opinii publicznej o zagrożeniu,
- nakaz wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkt,
- zakaz wprowadzania produktu na rynek,

³⁴ Zgodnie z wymaganiami określonymi we wskazanych artykułach ustawy o systemie oceny zgodności przedsiębiorca wprowadzający wyrób do obrotu ponosi odpowiedzialność karną za:

- niezgodność wyrobu z zasadniczymi wymaganiami,
- umieszczenie oznakowania znakiem CE na wyrobie, który nie spełnia zasadniczych wymagań,
- umieszczenie na wyrobie znaku podobnego do znaku CE, mogącego wprowadzić w błąd użytkownika, konsumenta lub dystrybutora,
- wprowadzenie do obrotu wyrobu nieposiadającego oznakowania znakiem CE.

- nakaz wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkt,
- nakaz natychmiastowego wycofania produktu z rynku,
- nakaz wycofania produktu od konsumentów i jego zniszczenia.

Przedsiębiorcy, którzy wprowadzili na rynek produkty niespełniające ogólnych wymagań bezpieczeństwa ponoszą także koszty badań laboratoryjnych.

W I połowie 2010 roku Prezes UOKiK wydał 10 decyzji nakazujących przedsiębiorcom podjęcie określonych działań mających na celu wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych dla najmłodszych konsumentów. W 25 przypadkach przedsiębiorcy w toku postępowań dobrowolnie podjęli działania mające na celu wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez takie produkty, w związku z czym prowadzone w stosunku do nich postępowania zostały umorzone. Trzy postępowania zostały uznane za bezprzedmiotowe, a w jednym przypadku produkt został uznany za bezpieczny. W dwóch przypadkach Prezes UOKiK wydał decyzje utrzymujące w mocy wcześniej wydane decyzje.

Przepisy ustawy o *ogólnym bezpieczeństwie produktów* umożliwiają nakładanie na przedsiębiorców, którzy wprowadzają na rynek produkty niespełniające ogólnych wymagań bezpieczeństwa lub którzy nie współpracują z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, kar pieniężnych w wysokości do 100 000 zł za każdy czyn. W I połowie 2010 roku Prezes Urzędu w 10 przypadkach nałożył na przedsiębiorców, którzy wprowadzili na rynek produkty niebezpieczne dla dzieci, kary pieniężne w łącznej wysokości 105 000 zł. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył także jedną karę (w wysokości 5 000 zł) na przedsiębiorcę, który wbrew obowiązkowi określonymu w art. 12 ust 2 ustawy o *ogólnym bezpieczeństwie* nie przekazał powiadomienia o podjętych działaniach, mających na celu wycofanie z rynku produktu.

Dodatkową karą dla przedsiębiorcy, który wprowadził na rynek produkt niespełniający ogólnych wymagań bezpieczeństwa i nie podjął współpracy z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jest wpis do rejestru produktów niebezpiecznych. W dotychczasowym okresie 2010 roku do rejestru wpisano łącznie 24 produkty, z których 18 było przeznaczonych dla najmłodszych konsumentów lub stwarzało dla nich zagrożenie.

W omawianym okresie Wojewódzki Sąd Administracyjny rozpatrzył także dwie skargi na decyzje Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące produktów dla dzieci: deskorolki model P44AA0010, wprowadzonej na polski rynek przez ARTYK sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi oraz balsamów do ciała, wprowadzonych na polski rynek przez VALDI Spectrum Group sp. z o.o. z siedzibą w Zielonej Górze. W obu przypadkach Sąd oddalił skargi przedsiębiorców.

B. Działania na podstawie ustawy o systemie oceny zgodności

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadzi postępowania w sprawach dotyczących wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z zasadniczymi lub innymi wymaganiami zgodnie z art. 38 ust. 3 pkt. 1) *ustawy o systemie oceny zgodności*.

W I półroczu 2010 roku wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej przekazali Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów łącznie 136 akt kontroli wyrobów niespełniających zasadniczych wymagań dotyczących zabawek i opraw oświetleniowych.

W omawianym okresie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął 94 postępowania administracyjne, których przedmiotem były produkty stwarzające zagrożenia dla najmłodszych konsumentów we wskazanych wyżej obszarach.

Zgodnie z przepisami ustawy *o systemie oceny zgodności* stroną postępowania jest osoba, która wprowadziła do obrotu lub oddała do użytku wyrób niezgodny z zasadniczymi lub innymi wymaganiami, wobec której postępowanie zostało wszczęte. Stroną postępowania może być także dystrybutor. Organ prowadzący postępowanie może, w drodze postanowienia, wyznaczyć stronie postępowania termin na usunięcie niezgodności wyrobu z zasadniczymi lub innymi wymaganiami albo wycofanie wyrobu z obrotu lub z użytku. Jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono, że wyrób nie spełnia zasadniczych lub innych wymagań, a strona postępowania nie podjęła opisanych wyżej działań, organ prowadzący postępowanie może, w drodze decyzji:

- 1) nakazać wycofanie wyrobu z obrotu lub z użytku;
- 2) zakazać dalszego przekazywania wyrobu użytkownikowi, konsumentowi i dystrybutorowi;
- 3) ograniczyć dalsze przekazywanie wyrobu użytkownikowi, konsumentowi i dystrybutorowi;
- 4) nakazać stronie postępowania powiadomienie konsumentów lub użytkowników wyrobu o stwierdzonych niezgodnościach z zasadniczymi lub innymi wymaganiami, określając termin i sposób powiadomienia.

W decyzji organ prowadzący postępowanie może także nakazać odkupienie wyrobu na żądanie osób, które faktycznie nim władają. W przypadku wydania decyzji stwierdzającej, że wyrób nie spełnia zasadniczych lub innych wymagań, organ prowadzący postępowanie może nakazać zniszczenie wyrobu na koszt strony postępowania, jeżeli w inny sposób nie można usunąć zagrożeń powodowanych przez wyrób.

W I połowie 2010 roku Prezes UOKiK wydał 15 decyzji nakazujących wycofanie z obrotu i powiadomienie konsumentów o stwierdzonych niezgodnościach z zasadniczymi wymaganiami oraz jedną decyzję zakazującą dalszego przekazywania oraz nakazującą zniszczenie posiadanych egzemplarzy i powiadomienie konsumentów o stwierdzonych niezgodnościach z zasadniczymi wymaganiami. W 55 przypadkach postępowanie zostało umorzone (w związku z wycofaniem wyrobu z obrotu – 52 postępowania, w związku z usunięciem niezgodności – 2 postępowania, w związku ze stwierdzeniem w toku postępowania, że wyrób spełnia zasadnicze wymagania – 1 postępowanie). Cztery postępowania zostały uznane za bezprzedmiotowe (z uwagi na np. zmianę przepisów lub likwidację odpowiedzialnego podmiotu). W 45 przypadkach postępowania są w toku.

Zgodnie z art. 39a ustawy *o systemie oceny zgodności*, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadzi również rejestr wyrobów niezgodnych z zasadniczymi lub innymi wymaganiami, do którego wpisywane są wyroby, wobec których wydano decyzje administracyjne nakazujące wycofanie wyrobu z obrotu ze względu na

niespełnianie zasadniczych lub innych wymagań. Oprócz Prezesa UOKiK, również inne organy znajdujące się w systemie kontroli wyrobów, wydają decyzje nakazujące wycofanie wyrobu z obrotu zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności lub stosownymi odrębnymi aktami, np. Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego itd. Wydaje się, że wpis do rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami jest także dodatkową karą dla przedsiębiorcy, który wprowadził na rynek wyrób niespełniający wymagań i nie podjął współpracy z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W omawianym okresie do rejestru wpisano łącznie 16 wyrobów, w tym 8 zabawek.

Rejestr produktów niebezpiecznych oraz rejestr wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami są dostępne na stronie internetowej Urzędu pod adresem: http://publikacje.uokik.gov.pl/hermes3_pub/.

2. Wnioski

Wyniki przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową kontroli wskazują, że nieprawidłowości najczęściej występowały w takich grupach wyrobów jak: produkty włókiennicze, obuwie i zabawki.

Tabela 19. Ogólne wyniki kontroli produktów żywnościowych dla dzieci i młodzieży przeprowadzonych w I półroczu 2010 roku.

Grupa produktów	Liczba skontrolowanych partii/wyrobów	Liczba zakwestionowanych partii/wyrobów
Zabawki	2007	651
Produkty włókiennicze	1480	493
Meble do nauki	793	134
Meble i artykuły dla małych dzieci	833	167
Rowery i bagażniki	422	119
Obuwie	496	163
Kosmetyki	281	14
Artykuły pielęgnacyjne dla dzieci i artykuły szkolne	124	17
Oprawy oświetleniowe	124	31
Ogółem	6560	1789

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez wojewódzkie Inspektoraty Inspekcji Handlowej

Większość sprawdzonych produktów została przebadana organoleptycznie przez inspektorów Inspekcji Handlowej, a jedynie 10 proc. wszystkich wyrobów zostało przekazanych do badań laboratoryjnych.

Szczególny niepokój budzą wyniki badań laboratoryjnych produktów pochodzących z importu, np. większość produktów włókienniczych, w których stwierdzono niebezpieczne substancje chemiczne zostały wyprodukowanych poza Unią Europejską. Obuwie, w którym wykryto DMF pochodziło z Chin, a w przypadku 3 partii nie udało się ustalić pochodzenia.

Wyniki kontroli potwierdziły, że najwięcej zabawek wprowadzają do obrotu importerzy, sprowadzając je przede wszystkim z Chin. W związku z tym, największą grupę skontrolowanych zabawek stanowiły zabawki produkcji chińskiej i wśród nich stwierdzono najwięcej niezgodności.

Niewielki procent zabawek niespełniających zasadniczych wymagań w zakresie konstrukcji, wykonania oraz zastosowanych materiałów (zakwestionowano jedynie 154 zabawki na 2 007 skontrolowanych), nie może stanowić jedyne kryterium bezpieczeństwa zabawek znajdujących się w obrocie. W warunkach laboratoryjnych zbadano 259 próbek zabawek, stwierdzając różnego rodzaju nieprawidłowości w 110 próbkach. Oznacza to, że w prawie połowie zbadanych laboratoryjnie zabawek wykryto niezgodności, które mają bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo użytkowników. Przyczyny niespełniania zasadniczych wymagań w zakresie konstrukcji, wykonania oraz zastosowanych materiałów mogą być dwojakie: producent nie przeprowadził prawidłowej procedury oceny zgodności albo wyprodukował zabawki, np. z innych materiałów lub o konstrukcji odbiegającej od wzoru, który poddał badaniom. Te niezgodności, mające bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo użytkowników, nie są możliwe do usunięcia w gotowym wyrobie.

Niezgodności z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi instrukcji i ostrzeżeń, które powinny być dołączone do niektórych zabawek, aczkolwiek mają bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo użytkowników, są łatwe do usunięcia poprzez uzupełnienie brakujących lub wyeliminowanie informacji bezpodstawnie dołączonych do zabawki.

Następnym, bardzo istotnym z punktu widzenia bezpieczeństwa, jest problem bezzasadnego umieszczania ostrzeżenia, że zabawka przeznaczona dla dzieci w wieku poniżej 3 lat może być dla nich niebezpieczna. Wyniki kontroli wskazują albo na niezrozumienie treści i znaczenia tego ostrzeżenia, albo na ignorowanie przepisów oraz bezpieczeństwa najmłodszych dzieci.

Wyniki kontroli wskazują na bagatelizowanie przez producentów oraz importerów problemu klasyfikacji zabawek zarówno do odpowiedniej grupy wiekowej, która jest uzależniona od etapu rozwoju fizyczno-psychicznego dziecka, jak i do odpowiedniej kategorii, np. zabawka funkcjonalna, dzięki której dziecko uczy się umiejętności zawodowych i wymaga nadzoru dorosłego. Zatem przyporządkowanie zabawki do odpowiedniej kategorii często determinuje ostrzeżenia, jakie powinny być na niej zamieszczone. Zatem klasyfikacja do grupy wiekowej oraz kategoryzacja zabawki powinny się odbywać już na etapie projektowania i konstruowania zabawki. Prawidłowa klasyfikacja i kategoryzacja zabawki należą do najważniejszych obowiązków producenta. Importer nie powinien wprowadzać do obrotu zabawek nieprawidłowo sklasyfikowanych lub

zaliczonych do nieodpowiedniej kategorii, ponieważ konsekwencją tego rodzaju nieprawidłowości jest zwykle niespełnianie przez wyrób zasadniczych wymagań bezpieczeństwa. Należy pamiętać, że odpowiedzialność za spełnienie zasadniczych i innych wymagań ponoszą producenci oraz importerzy, do których obowiązków należy również m.in. przechowywanie dokumentacji oceny zgodności.

Przeprowadzone kontrole produktów włókienniczych ujawniły w odzieży dziecięcej szkodliwe związki: formaldehyd i ołów. Odsetek produktów zakwestionowanych pod względem obecności substancji chemicznych nie jest wysoki, jednak pokazuje, że na rynku wciąż znajduje się niebezpieczna odzież. Ponadto inspektorzy Inspekcji Handlowej ujawnili ubrania dla dzieci zaopatrzone w sznurki, które mogą być przyczyną uduszenia się dziecka wskutek zadzierzgnięcia. Produkty tekstylne dla dzieci zaopatrzone w różnego typu sznurki są po zabawkach drugą najliczniejszą grupą notyfikowaną w międzynarodowym systemie powiadamiania o produktach niebezpiecznych RAPEX. Przeprowadzone kontrole pokazały, że zdecydowana większość wyrobów kwestionowanych w drodze badań organoleptycznych z powodu obecności sznurków była produkcji krajowej. Warto podkreślić, że inspektorzy nie stwierdzili odzieży, przy której znajdowały odpadające elementy ozdobne, które mogłyby zostać połknięte przez dziecko w momencie odłączenia ich od ubioru.

Biorąc pod uwagę wyniki kontroli jakości wyrobów włókienniczych można stwierdzić, że jakość oferowanej na rynku odzieży nie jest najlepsza. Warunkiem oceny zgodności wskaźników użytkowych podczas badań laboratoryjnych było przekazanie szczegółowej charakterystyki jakościowej lub deklaracji zgodności czy też dokumentacji technicznej. Przekazywane przez przedsiębiorców szczegółowe charakterystyki w wielu przypadkach nie określały jednak wskaźników użytkowych, co uniemożliwiało przeprowadzenie pełnych badań. Stąd też w zakresie deklarowanych przez producentów/importerów wskaźników użytkowych ocenie poddano niewielką ilość wyrobów. Porównując wyniki badań wyrobów, dla których przedsiębiorcy dostarczyli deklarację jakości oraz tych, dla których jej nie przedstawili, nasuwa się podejrzenie, iż przedsiębiorcy świadomie tej deklaracji nie przedstawiają, co uwalnia ich od odpowiedzialności za produkty niewłaściwej jakości. W trakcie badań wyglądu zewnętrznego inspektorzy Inspekcji Handlowej stwierdzili tylko pojedyncze przypadki wyrobów posiadających wady. Nawet produkty pochodzące z importu, do których w ubiegłych latach zgłoszono najwięcej zastrzeżeń, były starannie wykończone. Badając jakość produktów włókienniczych dla dzieci w warunkach laboratoryjnych najwięcej nieprawidłowości wykryto w zakresie wskaźników użytkowych – zakwestionowano 29,7 proc. partii zbadanych w tym zakresie. Wskaźniki użytkowe kwestionowano najczęściej w wyrobach produkcji krajowej. Ponadto ze względu na niezgodność rzeczywistego składu surowcowego z deklarowanym zakwestionowano wyroby z 17 partii, co stanowi 29,7 proc. wszystkich wyrobów poddanych ocenie w tym zakresie. Tutaj z kolei najwięcej nieprawidłowości stwierdzano w przypadku wyrobów pochodzących z importu (spośród 55 zbadanych wyrobów w tym zakresie niezgodnych było 25,5 proc. partii).

Oznakowanie produktów włókienniczych dla dzieci pozostawia wiele do życzenia. Niemal jedna trzecia skontrolowanej odzieży była niewłaściwie oznakowana, z czego 46 proc. zakwestionowanych partii stanowiły produkty z importu.

Analiza uzyskanych wyników kontroli produktów włókienniczych dla dzieci wskazuje na konieczność dalszego prowadzenia kontroli tej kategorii produktów, w tym badań laboratoryjnych w zakresie bezpieczeństwa oraz jakości. Należałoby kontynuować badania szczególnie wyrobów pochodzących z importu, z uwagi na najwyższy odsetek nieprawidłowości.

Warto zaznaczyć, że pilotażowa kontrola bezpieczeństwa obuwia importowanego pod kątem zawartości fumaranu dimetylu dała niespodziewane wyniki. Zakwestionowano 25 proc. próbek produktów poddanych badaniom laboratoryjnym. Ponadto w 3 innych próbkach obuwia wykryto DMF na dopuszczalnym poziomie nie przekraczającym 0,1 mg/kg. Pokazuje to, że w 40 proc. zbadanego w tym zakresie obuwia znajdowała się ta niebezpieczna substancja. Inspektorzy w trakcie kontroli nie stwierdzili żadnych informacji, które wskazywałyby na użycie fumaranu dimetylu. Przykład obuwia pochodzącego z reklamacji konsumentkiej dowiódł, że DMF może utrzymywać się w produkcie przez długi okres czasu. Obuwie pochodziło bowiem z dostawy z 2008 roku.

Ponadto kontrola obuwia ujawniła, że blisko jedna trzecia wszystkich skontrolowanych produktów posiadała nieprawidłowości w oznakowaniu.

Z uwagi na znaczący odsetek produktów zakwestionowanych pod względem oznakowania, a zwłaszcza wyniki badań laboratoryjnych dalsze kontrole obuwia są jak najbardziej wskazane, z naciskiem na badania w zakresie zawartości fumaranu dimetylu.

W przypadku takich grup produktów jak rowery, meble czy artykuły dla małych dzieci ujawniane nieprawidłowości w większości miały mniejszy ciężar gatunkowy i polegały z reguły na nieprawidłowym oznakowaniu towarów. Należy jednak podkreślić, że w przypadku tych produktów liczba badań laboratoryjnych była znacznie niższa.

Oprawy oświetleniowe dla dzieci to szeroka grupa wyrobów, bardzo zróżnicowana cenowo, w przypadku której ewentualne konsekwencje nieprawidłowości mogą być szczególnie poważne. Przede wszystkim z uwagi na grupę konsumentów, dla których są one przeznaczone.

Analiza przyczyn niezgodności stwierdzonych w objętych kontrolą oprawach oświetleniowych wskazuje, że uchybienia w oznakowaniu i instrukcjach obsługi spowodowane są w głównej mierze brakiem odpowiedniej kontroli ze strony producentów. Zakres niezgodności wskazuje, że zarówno wytwórcy unijni, jak i przedsiębiorcy produkujący poza terytorium Unii Europejskiej, nie przykładają należytej staranności w zakresie oznakowania wprowadzanych na rynek wyrobów oraz prawidłowości informacji zamieszczanych w instrukcjach użytkowania.

Podkreślić należy, że brak jasno sformułowanej informacji o sposobie korzystania z urządzeń elektrycznych (cechowanie, ostrzeżenia, instrukcja) może skutkować użyciem wyrobu niezgodnie z jego przeznaczeniem, a w rezultacie być przyczyną poważnych zagrożeń, takich jak porażenie prądem elektrycznym lub pożar. Są to jednak

nieprawidłowości możliwe do wyeliminowania przez przedsiębiorców w ramach działań dobrowolnych.

Wyniki kontroli opraw oświetleniowych wskazują na zasadność kontynuowania działań w tym segmencie rynku. W szczególności zwiększeniu powinna ulec liczba przeprowadzanych badań laboratoryjnych, które w wielu przypadkach są jedyną skuteczną metodą oceny zgodności urządzeń elektrycznych z zasadniczymi wymaganiami. Badania organoleptyczne nie zawsze pozwalają na wykrycie wad konstrukcyjnych.

Istotna jest również stała współpraca wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej z urzędami celnymi, co umożliwi niedopuszczanie do obrotu na rynek Unii Europejskiej importowanych wyrobów niespełniających zasadniczych wymagań. Jak wynika z uzyskanej dokumentacji znaczna część skontrolowanych wyrobów, faktycznie pochodzących z krajów Dalekiego Wschodu, została wprowadzona do obrotu pod „własnymi markami” przez europejskich przedsiębiorców.

Inspekcja Handlowa jest, jak już wspomniano, organem nadzoru w zakresie znakowania, zafalszowań i prawidłowości obrotu wyrobami kosmetycznymi, zgodnie z ustawą *o kosmetykach*. Po zrealizowaniu kontroli można stwierdzić, iż na rynku, w obrocie kosmetykami nadal występują uchybienia, które nie stanowią poważnego zagrożenia dla interesów konsumentów

Największe problemy, jak można zauważyć, stwarza dla przedsiębiorców tzw. podwójne oznakowanie tj. „najlepiej użyć przed” i symbolu otwartego słoika (PAO). Ustawa *o kosmetykach* faktycznie nie zabrania stosowania takiego oznaczenia natomiast może ono wprowadzać w błąd konsumentów.

Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, iż wyniki przeprowadzonych kontroli wskazują, iż przedsiębiorcy zwiększyli nadzór nad poprawnością oznakowania opakowań jednostkowych kosmetyków.

Ujawnione nieprawidłowości były najczęściej wynikiem zaniedbania ze strony przedsiębiorców uczestniczących w obrocie lub niedostatecznej znajomości przepisów prawa, a także braku nadzoru w zakresie dołączania do produktu wymaganych oznaczeń (dowodzi tego brak danych określających firmę przedsiębiorcy i jego adres oraz informacji umożliwiających identyfikację towaru).

V. PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI DLA KONSUMENTÓW

Co może młody konsument?

Zgodnie z art. 11. *Kodeksu cywilnego*, pełną zdolność do czynności prawnych, w tym do kupowania towarów, nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności. W świetle art. 15 Kc małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Osoby, które nie ukończyły lat trzynastu w ogóle nie mają zdolności do czynności prawnych. Stosownie do art. 14 Kc czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna. Jednakże, gdy osoba taka zawarła umowę należąca do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia

codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie takiej osoby. Ponadto, w świetle art. 20 Kc, osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego (np. rodzica) zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Zawarcie innych umów przez osoby małoletnie, które ukończyły lat trzynaście, wymaga zgody przedstawiciela ustawowego (art. 17 Kc).

Jakie elementy oznakowania są obowiązkowe w odniesieniu do każdego towaru oferowanego do sprzedaży konsumentom?

Każdy produkt powinien być oznakowany danymi, które umożliwiają identyfikację przedsiębiorcy odpowiedzialnego za wprowadzenie produktu na polski rynek – jego nazwę i adres. Wyniki kontroli Inspekcji Handlowej niejednokrotnie wskazują, że bezpieczeństwu użytkowników bardzo często zagrażają produkty nieznanego pochodzenia. Rzetelny przedsiębiorca sprawdza bezpieczeństwo wytwarzanego produktu i nie ma powodu, aby ukrywać swoje dane. Pamiętajmy także, że w przypadku braku możliwości skontaktowania się z przedsiębiorcą nie mamy możliwości dochodzenia naszych praw.

Każdy wyrób powinien posiadać także oznaczenia umożliwiające dokładną i jednoznaczną jego identyfikację, głównie nazwę produktu. Ponadto każdy towar podlegający sprzedaży detalicznej powinien być oznaczony ceną oraz ceną jednostkową (ceną za jednostkę miary), chyba że wyrażają się one tą samą kwotą. Nie traktujmy ceny wyrobu jako podstawowego kryterium wyboru. Często niska cena jest związana z niską jakością, szczególnie w przypadku produktów pochodzących z importu. Z drugiej jednak strony pamiętajmy, że zbyt wysoka cena nie gwarantuje najwyższej jakości, pozwala jednak przypuszczać, że wyrób taki spełni oczekiwane wymagania.

Pamiętajmy, że wszelkie informacje umieszczone na kupowanych przez nas produktach lub ich opakowaniach albo zamieszczone w dołączonych instrukcjach powinny być podane obowiązkowo w języku polskim, co pozwoli ograniczyć ryzyko wynikające z zastosowania jakiegokolwiek produktu niezgodnie z jego przeznaczeniem oraz umożliwi dokonanie właściwego wyboru.

Jakie zabawki są bezpieczne dla dzieci?

Zabawki odgrywają istotną rolę we wszechstronnym rozwoju dziecka. Zabawa powinna sprawiać dziecku radość, nie stwarzając przy tym żadnego zagrożenia dla zdrowia lub życia. Zatem w tej części raportu zostaną przedstawione wskazówki, na co należy zwrócić szczególną uwagę, przy zakupie zabawki. Przede wszystkim każda zabawka (lub jej opakowanie) powinna posiadać oznakowanie znakiem CE, który potwierdza zgodność z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi bezpieczeństwa.

W zależności od rodzaju zabawki, bez względu na wiek dziecka, dla którego jest ona przeznaczona, należy zwrócić uwagę na następujące cechy:

- części wystające – rurki i sztywne elementy w postaci części wystających, które mogą stanowić niebezpieczeństwo przebicia ciała dziecka, powinny być osłonięte. Końcówki osłony powinny posiadać wystarczająco dużą powierzchnię, która pozwoli uniknąć przekłucia ciała³⁵,
- zakończenia drutów w zabawkach parasolkach powinny być osłonięte,
- zabawki krzeselka na kółkach oraz zabawki wózki dzieciinne zawierające uchwyt lub inny człon konstrukcyjny, który może złożyć się na dziecko, powinny mieć co najmniej jedną blokadę zabezpieczającą oraz przynajmniej jedną pomocniczą blokadę zabezpieczającą, a każda z nich powinna działać bezpośrednio na mechanizm składający się. Co najmniej jedna z blokad zabezpieczających powinna zadziałać automatycznie przy rozstawianiu zabawki³⁶,
- mechanizmy składające się w innych zabawkach, np. w deskach do prasowania, składanych krzeselkach lub stołach, które mogą charakteryzować się działaniem nożycowym powinny mieć ogranicznik zabezpieczający lub blokadę zabezpieczającą,
- zabawki, które posiadają drzwi, pokrywę lub podobne urządzenie zamykające powinny być zaprojektowane w sposób umożliwiający ich swobodne otwarcie. Zatem na drzwiach, pokrywach itp. urządzeniach zamykających wewnątrz zabawki, nie mogą być zastosowane guziki, zamki błyskawiczne itp. elementy złączne,
- zabawki skrzynie o odchylnych, otwierających się pionowo pokrywach na zawiasach powinny być wyposażone w mechanizmy podtrzymujące pokrywę, aby przeciwdziałać nagłemu urwaniu się lub zamknięciu pokrywy. Mechanizm podtrzymujący pokrywę nie powinien wymagać wyregulowania przez użytkownika w celu zapewnienia odpowiedniego podtrzymania pokrywy,

³⁵ Wymaganie dotyczy części wystających lub sztywnych elementów zabawki (np. kierownice w rowerach, dźwignie w gokartach, ramy wózków dla lalek), które mogą spowodować posiniaczenie lub przekłucie skóry. Rozmiar i kształt końcówki osłony nie zostały przewidziane, z wyjątkiem zabawek hulajnóg.

³⁶ Dwa urządzenia o takiej samej budowie, np. pierścienie blokujące, jeden po lewej stronie, a drugi po prawej stronie zabawki uważane są za jedną blokadę zabezpieczającą.

- wszystkie sztywne materiały, które zakrywają twarz, takie jak okulary ochronne, hełmy kosmiczne lub maski na twarz (wizjery), nie powinny odsłaniać niebezpiecznych ostrych krawędzi, ostrych zakończeń lub luźnych części, które mogą wpaść do oka. Dotyczy to również zabawek wykonanych ze sztywnych materiałów z wyciętymi otworami na oczy oraz zabawek zakrywających oczy,
- zabawki napędzane mechanicznie lub elektrycznie powinny mieć urządzenie hamulcowe. W takich zabawkach, mających masę 30 kg lub większą, powinno być możliwe zablokowanie przynajmniej jednego hamulca w pozycji hamowania,
- konie na biegunach i podobne zabawki – bieguny konia na biegunach lub innej zabawki na biegunach, powinny być wyposażone w ograniczniki ruchu, które powinny utrzymać dziecko między skrajnymi położeniami biegunów przez cały czas,
- hamowanie – zabawki hulajnogi oznakowane jako przeznaczone dla dzieci o masie ciała 20 kg lub mniejszej, nie wymagają systemu hamulcowego. Inne *zabawki hulajnogi* powinny być wyposażone w co najmniej jeden system hamulcowy, który powinien działać na tylne koło oraz skutecznie i łagodnie zmniejszać prędkość bez powodowania gwałtownego zatrzymania,
- wirniki śmigłowców i śmigła pojedyncze przeznaczone do wyrzucania w powietrze do swobodnego lotu pionowego lub prawie pionowego przez mechanizm ze sprężyną lub podobne urządzenie, powinny posiadać pierścień wokół swojego obwodu w celu zmniejszenia zagrożenia obrażeniami,
- zabawki wodne do utrzymania masy ciała dziecka – wszystkie otwory wlotowe służące do nadmuchiwania zabawki powinny mieć na stałe przymocowane zatyczki. Gdy zabawka jest nadmuchana, powinno być możliwe wciśnięcie zatyczki w zabawkę tak, aby nie wystawała z powierzchni zabawki na więcej niż 5 mm.

W przypadku zabawek przeznaczonych dla dzieci w wieku poniżej 3 lat, należy również zwrócić uwagę na niżej wymienione cechy:

- materiały wypełniające – materiały wypełniające nie powinny zawierać żadnych twardych ani ostrych zanieczyszczeń, takich jak kawałki metalu, gwoździe, igły i drzazgi,
- zabawki nie powinny posiadać części o wymiarach umożliwiających dziecku ich połknięcie,
- szkło i porcelana nie powinny być stosowane w konstrukcji zabawek przeznaczonych dla dzieci w wieku poniżej 3 lat.

Kupując zabawkę należy także zwrócić uwagę czy – w zależności od rodzaju zabawki – dołączone zostały ostrzeżenia, sformułowane w języku polskim.

- zabawki nieprzeznaczone dla dzieci w wieku poniżej 3 lat - na zabawkach, które nie są przeznaczone dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy, ale mogą być dla nich niebezpieczne, powinno być podane ostrzeżenie: *Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy* lub *Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat* razem z krótkim wskazaniem określonego niebezpieczeństwa, które jest powodem

ograniczenia. Zamiast ww. treści może być umieszczony przedstawiony poniżej symbol.

Celem tego ostrzeżenia jest informowanie dorosłych o tym, że zabawki mogą być niebezpieczne dla dzieci w wieku poniżej 3 lat. Powyższe ostrzeżenie nie jest wymagane na zabawkach, które z uwagi na swoją funkcję, wymiary, cechy, właściwości lub inne oczywiste powody są wyraźnie nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy, np. mikroskop, maszyna do szycia, skrzynka narzędziowa, zabawki – zestawy chemiczne.

Dokonując zakupu zabawki należy także zwrócić uwagę, czy w odpowiednich przypadkach zostały dołączone instrukcje: montażu, użytkowania, konserwacji sformułowane w języku polskim. Przykłady zabawek, do których powinny być dołączone instrukcje:

- zabawki przeznaczone do utrzymania masy ciała dziecka powinny, w odpowiednich przypadkach, być zaopatrzone w instrukcje użytkowania, montażu i konserwacji. Użytkownikowi powinna być zwrócona uwaga na potencjalne niebezpieczeństwo wynikające z użytkowania zabawki oraz na zachowanie odpowiednich środków ostrożności,
- zabawki hulajnogi – w instrukcji użytkowania powinno znajdować się następujące ostrzeżenie: *Ostrzeżenie. Należy stosować ochraniacze. Maksymalnie 20 kg (lub gdy jest to właściwe, maksymalnie 50 kg)*³⁷,
- zabawki przeznaczone do użytku z kapiszonami powinny zawierać wskazanie odnośnie rodzaju i marki kapiszonów, które mogą być bezpiecznie używane z tą zabawką,
- zabawki funkcjonalne³⁸ – do zabawek funkcjonalnych powinna być dołączona instrukcja użytkowania, w której powinny być również wskazane środki ostrożności, jakie powinny być podjęte przez użytkownika, a także ostrzeżenie mówiące, że niezastosowanie się do niniejszych zaleceń może narazić na niebezpieczeństwa (należy określić rodzaj niebezpieczeństwa) związane z korzystaniem z zabawki. Należy również zaznaczyć, że dzieci w wieku poniżej 3 lat nie mogą mieć dostępu do tego rodzaju zabawek.

Na co zwracać uwagę, aby produkty dla małych dzieci były dla nich bezpieczne?

Asortyment dla małych dzieci jest niezwykle zróżnicowany i bogaty, co może utrudnić zakup rodzicom. Najważniejsze jest to, aby mieć na uwadze, że użytkownikami tych produktów są niemowlęta i mniejsze dzieci, szczególnie narażone na wszelkiego

³⁷ Masa ciała równa 20 kg odpowiada w przybliżeniu średniej masie dziecka w wieku 5 lat. Masa ciała 50 kg odpowiada w przybliżeniu średniej masie ciała dziecka w wieku 14 lat.

³⁸ Zabawki funkcjonalne – zabawki, które używane są w taki sam sposób, jak urządzenia lub przyrządy przeznaczone dla dorosłych, których to urządzenia takie zabawki są imitacją.

rodzaju zagrożenia. Rodzice powinni zwracać baczniejszą uwagę na ich rozwiązania konstrukcyjne, aby być pewnym, że zagwarantują bezpieczeństwo najmłodszemu. W związku z powyższym warto zapoznać się z wymaganiami dla artykułów i mebli dla małych dzieci.

Wózki dziecięce

Krawędzie, zakończenia, narożniki wózka powinny być zaokrąglone, zagięte, zawinięte lub podwinięte spiralnie lub odpowiednio zabezpieczone osłonami z tworzyw sztucznych lub materiału.

Nie powinno być miejsc, w których występuje ścinanie i ściskanie między ruchomymi elementami, które mogą się zbliżyć na odległość mniejszą niż 12 mm, z wyjątkiem przypadków, gdy wózek jest rozkładany do użycia lub składany albo podczas regulacji dokonywanych przez prowadzącego (np. regulacja podnóżka, oparcia). Stykające się krawędzie i zakończenia powinny być co do zasady zaokrąglone.

Nie powinny występować rurki o otwartych zakończeniach, wystające części, otwory, poluzowane podkładki, szybkozłączka, nakrętki lub szczeliny, w których mógłby utknąć palec lub ciało dziecka. Części nieodłączalne, nieprzeznaczone do demontażu, do których dziecko ma dostęp powinny być tak osadzone, aby dziecko nie mogło ich uchwycić zębami lub palcami ani odłączyć ich.

Sznurki, linki i inne wąskie wyroby tekstylne służące do wiązania, a będące w zasięgu dziecka, powinny mieć przy rozciągnięciu długość nie przekraczającą 220 mm. Wyściółka gondoli lub siedziska powinna być tak naprężona, aby nie spowodowała zagrożenia uduszeniem dziecka. Jeżeli jest wykonana z tworzywa sztucznego lub z materiału tekstylnego powlekanego tworzywem sztucznym powinna mieć minimalną grubość 0,2 mm. Wysokość oparcia siedziska powinna wynosić co najmniej 380 mm.

Jeżeli gondola lub siedzisko są mocowane na podwoziu wg instrukcji producenta, obsługujący wózek powinien mieć pewność, że zostały one prawidłowo umieszczone i zablokowane w odpowiednich miejscach.

Każdy wózek powinien być wyposażony w hamulec postojowy, którego mechanizm może być obsługiwany przez osobę znajdującą się przy uchwycie. Jeżeli hamulec lub jego mechanizm obsługi znajdują się w strefie, do której dostęp ma dziecko, powinny być tak zaprojektowane, aby dziecko nie mogło go uruchomić. Wymagane są urządzenia blokujące, które zapobiegają złożeniu się wózka, gdy dziecko jest wkładane lub wyjmowane z niego, albo gdy dziecko znajduje się w nim. Wszelkie urządzenia blokujące mechanizm składania powinny być umieszczone tak, aby nie było możliwe spowodowanie działania więcej niż jednego urządzenia za pomocą jednej operacji. Aby zapobiec zagrożeniom związanym z niezamierzoną czynnością osoby dorosłej lub działaniami dziecka, powinny być zastosowane co najmniej dwa urządzenia blokujące.

Siedzisko wózka powinno być wyposażone w system zabezpieczający, który da się regulować i dostosować do każdej pozycji dziecka, obejmujący albo pasek biodrowy i krokowy, albo zespolone pasy mocujące. Pasek biodrowy i krokowy powinny mieć szerokość minimum 20 mm, paski naramienne minimum 15 mm. Dodatkowo, każde miejsce,

w którym może siedzieć dziecko w wózku powinno być wyposażone w dwa punkty przeznaczone do montowania szelek bezpieczeństwa.

Na każdym wózku powinno znajdować się ostrzeżenie o niepozostawianiu dziecka bez opieki, gdyż może to grozić niebezpieczeństwem.

Gondola wózka (jeżeli wózek ją posiada) powinna być opatrzona ostrzeżeniem o niestosowaniu materaca grubszego niż "x" mm, a gondola większa niż 800 mm dodatkowo ostrzeżeniem o konieczności używania szelek, gdy dziecko zacznie samodzielnie siadać.

Wózki spacerowe, w których kąt między oparciem a siedzeniem nie może być regulowany i ustawiony do pozycji 150 stopni, powinny być zaopatrzone w ostrzeżenie, że takie siedzisko nie jest odpowiednie dla dzieci poniżej 6 miesiąca życia.

Każdy wózek powinien być zaopatrzone w instrukcję zawierającą informacje dotyczące bezpiecznego użytkowania, zatytułowaną komunikatem, że przed użytkowaniem należy zapoznać się z instrukcją i zachować ją na później, aby zapewnić bezpieczeństwo dziecku.

W instrukcji użytkowania dołączonej do wózka powinny znaleźć się ostrzeżenia umieszczone bezpośrednio na wózku wskazane powyżej, a także ostrzeżenia: aby przed użyciem wózka sprawdzić prawidłowość zamocowania gondoli lub siedziska do podwozia; że każde obciążenie zawieszane na prowadnicy wózka narusza jego stabilność.

Instrukcja powinna też zawierać co najmniej następujące informacje: wskazanie, dla dzieci w jakim wieku (minimalny wiek, w miesiącach lub latach) i o jakiej wadze (maksymalna masa 15 kg) jest przeznaczony wózek; oświadczenie o zgodności między podwoziem a gondolą lub siedziskiem; instrukcje obejmujące wszystkie funkcje wózka (np.: odchylnie siedzisko); zasady obsługi hamulca(-ów) postojowego(-ych); komunikat, że wózek powinien być stosowany tylko dla takiej ilości dzieci, dla jakiej jest przeznaczony oraz, że każde dodatkowe siedzisko powinno mieć wyraźne oznaczenie zgodności z odpowiednim typem wózka; zasady składania i rozkładania wózka (jeśli jest potrzebna) wraz z ostrzeżeniem o sprawdzaniu przed użyciem czy mechanizmy składania zostały zablokowane.

Ponadto powinny być zawarte w instrukcji: w przypadku wózków przeznaczonych dla więcej niż jednego dziecka, informacja, że należy włączyć hamulec podczas wkładania i wyjmowania dzieci z wózka; w przypadku wózków wyposażonych w akcesoria do przewozu dodatkowych ładunków, informacja o dopuszczalnym ich obciążeniu. W instrukcji powinno zostać także wskazane, że wszelkie dodatkowe wyposażenie nie wymienione przez producenta nie powinno być stosowane; instrukcje mocowania dodatkowych szelek do punktów mocowania w wózku oraz instrukcje użytkowania pasów bezpieczeństwa; instrukcje użycia i regulacji paska biodrowego i krokowego wraz z ostrzeżeniem, aby zawsze używać paska krokowego w połączeniu z paskiem biodrowym; instrukcje dotyczące rutynowego sprawdzania, konserwacji i czyszczenia lub prania.

Łóżeczka/kołyski

Drewno, materiały drewnopodobne i materiały pochodzenia roślinnego, z których wykonane jest łóżeczko/kołyska nie powinny mieć śladów zgnilizny i ataków owadów, a części metalowe powinny być wykonane z materiałów odpornych na korozję lub być zabezpieczone przed korozją.

Odkryte narożniki i części wystające powinny być zukosowane, bez zadziorów i ostrych krawędzi. Nie powinno być żadnych ostrych zakończeń rur. Małe części składowe jak zawiasy, klamry i uchwyty również powinny być pozbawione zadziorów i ostrych krawędzi. Niedopuszczalne są łączniki bezpośrednie, jak wkrety samogwintujące łączące podzespoły przewidziane do demontażu w celu transportu lub magazynowania. Kółka/kółka samonastawne są dopuszczalne w przypadku, gdy tworzą następujące konfiguracje: są dwa kółka samonastawne/kółka dające się zablokować i dwie nogi, albo cztery kółka samonastawne/kółka dające się zablokować. Blokady tych kółek powinny zapobiegać ich obracaniu. Układ kołysania łóżeczka-kołyski nie może być napędzany, np. silnikiem elektrycznym i powinien być wyposażony w mechanizm blokujący. Mechanizm stosowany do opuszczania boku łóżeczka powinien włączać się automatycznie przy podnoszeniu boku. Jeżeli istnieje możliwość regulacji wysokości dna łóżeczka, to przestawienia z położenia wyższego na niższe powinno się dokonywać tylko z pomocą narzędzia. Odległość pomiędzy ramą i korpusem kołysających się łóżeczek/kołyszek powinna wynosić co najmniej 25 mm. Wysokość wewnętrzna boków i szczytów nieruchomych łóżeczek/kołyszek powinna wynosić co najmniej 275 mm. Gdy boki łóżeczka-kołyski są wykonane z siatki, oczka siatki powinny mieć najwyżej średnicę 5 mm. Łóżeczka/kołyski, których korpusem można kołysać, powinny być tak skonstruowane, aby dziecko nie odniosło żadnych obrażeń wskutek kołysania. Odległość pomiędzy drążkiem prowadnicy opuszczanego boku, a nogą łóżeczka/kołyski powinna być taka, aby dziecko nie mogło uchwycić drążka .

Każde łóżeczko/kołyska powinno być bezpośrednio oznakowane kreską lub innym oznaczeniem na boku, wskazującym najwyższą wysokość lub grubość materaca oraz ostrzeżeniem: *Nie używać dla dzieci, które potrafią siedzieć, kłęczeć lub podciągać się.*

Do łóżeczek/kołyszek powinna być załączona instrukcja użytkowania, zawierająca ostrzeżenia: o zablokowaniu mebla w pozycji nieruchomej, gdy pozostawiamy w nim dziecko bez opieki; o nieużywaniu mebla, gdy jakaś jego część jest złamana, oderwana lub zagubiła się; o niebezpieczeństwie umieszczenia łóżeczka/kołyski w pobliżu otwartego ognia i innych silnych źródeł ciepła, jak promienniki elektryczne lub gazowe itp.; o zaprzestaniu korzystania z mebla, gdy dziecko potrafi siedzieć, kłęczeć lub podciągać się; o prawidłowym zamocowaniu okuć montażowych i dokręceniu wkretów, aby dziecko nie miało możliwości zahaczyć o nie częścią ciała lub elementami odzieży.

Ponadto w instrukcji powinny zostać zamieszczone: stwierdzenie, że łóżeczko/kołyskę należy ustawić na podłożu poziomym; informacja, że małe dzieci nie mogą bawić się bez nadzoru w pobliżu łóżeczka/kołyski; rysunek montażowy, wykaz z opisem wszystkich części i narzędzi potrzebnych do montażu oraz schematyczne rysunki śrub i innych potrzebnych elementów mocujących; zalecenie, aby nie używać korpusu kołyski bez

jej ramy; wskazanie o doborze materaca o właściwej grubości; zalecenie dotyczące wymiarów materaca, gdy łóżeczko/kołyska sprzedawane jest bez materaca.

Łóżka i łóżka składane

Krawędzie i części wystające dostępne w trakcie normalnego użytkowania łóżka powinny być zaokrąglone lub ukosowane oraz pozbawione zadziorów. Wkręty samogwintujące nie powinny być używane do łączenia elementów przewidzianych do wyjęcia lub poluzowania w trakcie demontażu, w celu transportu lub magazynowania.

Naklejki i kalkomanie nie powinny być stosowane na wewnętrznej powierzchni boków i szczytów łóżka.

Kółka/kółka samonastawne mogą być stosowane, jeżeli są co najmniej dwa kółka i co najmniej dwa punkty podparcia, albo co najmniej cztery kółka, z czego co najmniej dwa dają się zablokować. Otwory o głębokości większej niż 10 mm, powinny mieć średnicę 7–12 mm. Listwy dna łóżka powinny znajdować się w odległości 60 mm od siebie.

Jeżeli dno łóżeczka jest wykonane z siatki, oczko siatki nie powinno mieć średnicy większej niż 85 mm, jeżeli boki są z siatki – 7 mm. Niedopuszczalne są miejsca dostępne powodujące przycięcia i przyciśnięcia, które zbliżają się do siebie na mniej niż 18 mm, chyba że zostają w odległości mniejszej niż 5 mm. Celem zapobieżenia niezamierzonemu złożeniu łóżka wszystkie łóżka składane powinny być wyposażone w mechanizmy blokujące, przy czym łóżka składające się w kierunku wnętrza powinny być wyposażone w co najmniej dwa takie mechanizmy.

Nie powinna istnieć możliwość podniesienia dna materaca lub dna łóżka, gdy dziecko znajduje się wewnątrz. Jeżeli dno łóżka jest regulowane, zmiana z pozycji wyższej na niższą powinna wymagać użycia narzędzi lub mechanizmu blokującego. Boki opuszczane powinny być wyposażone w mechanizm blokujący, który powinien zadziałać automatycznie po zamknięciu boku ruchomego.

Jeżeli materac nie stanowi integralnej części łóżeczka, bezpośrednio na łóżeczku powinna być podana jego maksymalna zalecana grubość.

Instrukcja użytkowania dołączona do łóżka powinna zawierać ostrzeżenia i informacje umożliwiające prawidłowe użytkowanie oraz zachowanie odpowiednich środków bezpieczeństwa w trakcie korzystania z wyrobu. W instrukcji powinny znaleźć się ostrzeżenia: o ryzyku jakie stanowi otwarty ogień oraz inne silne źródła ciepła, umieszczone w pobliżu łóżka; o nieużywaniu mebla, jeżeli jakkolwiek element jest uszkodzony, rozdarty lub brakuje jakiegokolwiek elementu oraz o używaniu tylko elementów dopuszczanych przez producenta; o niepozostawieniu wewnątrz łóżka oraz w jego pobliżu przedmiotów mogących stanowić podparcie dla stopy lub mogących spowodować uduszenie lub powieszenie dziecka, np. przewodów, sznurków zasłon/żaluzji; o nieużywaniu więcej niż jednego materaca. Instrukcja użytkowania powinna też zawierać: stwierdzenie, że łóżko jest gotowe do użytkowania tylko wtedy, gdy mechanizmy blokujące są włączone i przed rozpoczęciem użytkowania należy je starannie sprawdzić; jeżeli wysokość dna łóżka jest regulowana, stwierdzenie, że najniższe położenie jest najbezpieczniejsze i zaleca się używać tylko tego poziomu, gdy dziecko zaczyna samodzielnie siadać; zalecenie o każdorazowym

sprawdzeniu czy opuszczany bok jest zamknięty, jeżeli dziecko ma pozostać w łóżku bez nadzoru; informacja o grubości materaca; w łóżkach zaopatrzonych we wsporniki służące do mocowania dna powyżej jego najniższego poziomu, wskazanie o konieczności ich usunięcia, gdy łóżko ma być użytkowane w jego najniższym położeniu; rysunek montażowy, wykaz z opisem wszystkich elementów i narzędzi potrzebnych do montażu oraz schematyczne rysunki śrub i innych niezbędnych elementów mocujących; zalecenie regularnego sprawdzania i w razie konieczności dokręcania okuć; zalecenie o zaprzestaniu używania łóżka, jeżeli dziecko potrafi się wspiąć i wyjść z niego, aby uniknąć obrażeń dziecka wskutek upadku; wskazówki odnośnie prania/czyszczenia jeśli mają zastosowanie.

Kojce mieszkaniowe

Drewno i materiały drewnopodobne oraz materiały pochodzenia roślinnego, z których wytworzony jest kojec powinny być wolne od rozkładu i ataków owadów, a części metalowe, do których dziecko ma dostęp powinny być wykonane z materiałów odpornych na korozję lub zabezpieczone przez korodowaniem.

Żadna część konstrukcji nie powinna mieć ostrych występów, np. wystających gwoździ lub wkrętów. Nie powinno być otwartych końców rur. Niedopuszczalne są otwory w kształcie litery V, jeśli są w zasięgu dziecka. Wszystkie zszywki powinny być obcięte i nie powinny wystawać ponad powierzchnię. Krawędzie, ostre miejsca i narożniki powinny być zagięte, zawinięte lub zwinięte spiralnie, lub powinny być zabezpieczone np. plastikowymi osłonkami. W celu uniknięcia miejsc powodujących przycięcie lub zakleszczenia, odległość dwóch dostępnych części ruchomych względem siebie powinna być większa niż 18 mm lub mniejsza niż 5 mm. Mechanizmy napędzane, ze sprężynami włącznie, nie powinny mieć miejsc mogących spowodować przycięcie lub zakleszczenie. Kojec powinien posiadać co najmniej jeden mechanizm blokujący, aby nie dopuścić do niezamierzonego ruchu jakiegokolwiek części kojca. Kojce, które składają się do środka, powinny być wyposażone w co najmniej dwa mechanizmy blokujące, a jeżeli ciężar dziecka znajdującego się na dnie kojca wzmacnia blokowanie, to można uznać to za jeden z nich. Mechanizm do opuszczania boków powinien działać automatycznie.

Jeżeli kojec ma regulowane dno, odległość między górną stroną dna w jego najniższym położeniu a górną krawędzią boku kojca w najniższym położeniu, powinna wynosić co najmniej 300 mm. Gdy dno znajduje się w najniższym położeniu, odległość między najniższym punktem uchwytu, a dnem lub jakąkolwiek podporą dla stopy, nie powinna być mniejsza niż 500 mm. Naklejki i kalkomanie powinny być tak naklejone, aby dziecko nie miało do nich dostępu. Kojec może być wyposażony w kółka samonastawne/kółka, tylko wtedy, gdy są co najmniej dwa kółka samonastawne/kółka i co najmniej 2 nogi; lub są co najmniej cztery kółka samonastawne/kółka, z których co najmniej dwa dają się blokować.

Nie powinny być stosowane wkręty łączące do bezpośredniego mocowania, np. wkręty samogwintujące do montażu jakichkolwiek części kojca przeznaczonych do demontowania lub poluzowania. Każdy kojec powinien być wyposażony w dno, a dziecko przebywające wewnątrz kojca nie powinno mieć możliwości podniesienia dna lub jego części. Każdy kojec powinien być trwale oznakowany dopuszczalną masą dziecka.

Instrukcja użytkowania załączona do kojca powinna zawierać stosowne informacje i ostrzeżenia: w przypadku kojców o regulowanej wysokości dna – ostrzeżenie, że należy stosować najniższe położenie dla dziecka w wieku, w którym potrafi siedzieć, klęczeć i podciągać się do pozycji wyprostowanej; w przypadku kojca z demontowaną ramą podtrzymującą dno w położeniu wyższym od najniższego - zalecenie o konieczności usunięcia ramy przed użytkowaniem kojca przy najniższym położeniu dna; rysunek montażowy, spis i opis wszystkich elementów i narzędzi potrzebnych do montażu oraz schematyczne rysunki śrub i innych wymaganych urządzeń mocujących; zalecenie o niepozostawianiu w kojcu czegokolwiek, co mogłoby stanowić podporę dla stopy lub stworzyć zagrożenie uduszenia lub uwięzienia; wskazanie, że wszystkie okucia montażowe powinny być zawsze właściwie dokręcone; ostrzeżenie, aby pamiętać o zagrożeniu, jakim jest obecność otwartego ognia i innych źródeł ciepła, jak promienników elektrycznych, promienników gazowych itp. w pobliżu kojca; zalecenie, aby nie używać kojca bez dna; ostrzeżenie, aby nie używać kojca, jeżeli jakaś jego część jest złamana, oderwana lub zagubiona; wskazania dotyczące czyszczenia i konserwacji, jeżeli mają zastosowanie.

Chodziki

Chodzik zmontowany do użycia powinien być tak skonstruowany, aby zabezpieczyć przed ryzykiem uszczyplenia, przycięcia i skaleczenia zarówno dziecka, jak i opiekuna. Nie powinno być otworów, w których mógłby uwięznąć palec ręki lub nogi. Odległość między dwoma dostępnymi ruchomymi elementami powinna zawsze być większa niż 12 mm, dopuszczalne są jedynie nieuniknione miejsca, w których przycięcie lub ściśnięcie może nastąpić tylko, tj. przy rozstawianiu lub składaniu chodzika. Wszystkie krawędzie, naroża i części wystające powinny być tak zaprojektowane, aby zmniejszać ryzyko zranienia, tj. powinny być ścięte lub zaokrąglone; albo powinny być zagięte, zawinięte lub zwinięte spiralnie; albo powinny być odpowiednio osłonięte. Wszelkie powierzchnie powinny być gładkie i pozbawione zadziorów. Odłączalne zabawki mocowane do chodzików powinny spełniać wymagania dla zabawek. Części, które nie są przewidziane do odłączania powinny być tak osadzone, aby dziecko nie mogło uchwycić ich swoimi zębami lub palcami. Naklejki ani ich części nie powinny dać się odłączyć od produktu. Linki, sznurki czy tasiemki powinny mieć długość swobodną nie większą niż 220 mm. Chodzik powinien być wyposażony w pasek krokowy, który powinien mieć szerokość minimalna 50 mm – w przypadku materiału elastycznego - lub co najmniej 20 mm - w przypadku materiału sztywnego.

Jeżeli siedzisko jest zdejmowane, powinien być co najmniej jeden mechanizm mocowania siodełka, który skonstruowano w ten sposób, aby zapobiegał niezamierzonemu odłączeniu siedziska. Kółka skrętne powinny obracać się łatwo o 360°, a ich minimalna średnica zewnętrzna powinna wynosić 40 mm. Jeżeli chodzik jest składany lub regulowany nie powinna istnieć żadna możliwość mimowolnego odblokowania lub złożenia tych mechanizmów.

Do chodzika powinny być dołączone informacje o wyrobie, aby zmniejszyć ewentualne konsekwencje przewidywalnych zagrożeń związanych z jego użytkowaniem. Chodzik powinien być widocznie i trwale oznakowany ostrzeżeniem o treści:

OSTRZEŻENIE - *Nigdy nie pozostawiać dziecka bez opieki.* Do wyrobu powinna być dołączona instrukcja dotycząca poprawnego i bezpiecznego montażu oraz użytkowania chodzika zawierająca: zalecenie o dokładnym zapoznaniu się z instrukcją przed użyciem i zachowania jej w celu powoływania się w przyszłości, gdyż dziecko może doznać urazów, jeżeli instrukcja nie będzie przestrzegana; ostrzeżenie o niepozostawianiu dziecka bez opieki; zalecenie, aby nie używać chodzika, jeśli jakiegokolwiek jego elementy są złamane lub ich brakuje; ostrzeżenie, że dzięki chodzиковi dziecko będzie mogło sięgnąć dalej i poruszać się szybciej, w związku z czym trzeba zablokować dojścia do schodów, stopni i nierównych powierzchni, osłonić wszelkie źródła ognia i wysokiej temperatury, usunąć gorące ciecze, giętkie przewody elektryczne i inne potencjalne zagrożenia; zalecenia odnośnie oceny czy istnieje zwiększone ryzyko kolizji ze szkłem w drzwiach, oknach i meblach; wskazanie, aby używać chodzika tylko w krótkich okresach czasu, np. 20 minut; zalecenie, aby nie stosować części zamiennych innych niż zaaprobowane przez producenta lub dystrybutora; informacje, że chodzik mogą użytkować dzieci, które mogą siadać bez pomocy, w przybliżeniu od 6 miesięcy po urodzeniu, a nie jest przeznaczony dla dzieci, które mogą same chodzić, ani dla dzieci ważących więcej niż 12 kg; wskazówki dotyczące regularnej konserwacji oraz czyszczenia lub prania.

Wysokie krzeselka

Dostępne krawędzie i wystające części wysokich krzeselek powinny być zaokrąglone oraz wolne od zadziórów i ostrych brzegów, również górna krawędź siedziska powinna być zaokrąglona. Wysokie krzeselko powinno być zaopatrzone w system mocowania zapobiegający ześlizgnięciu się dziecka z siedziska do przodu, tj.: system mocowania składający się z pasa lub poprzeczki mocowanego/-ej w kroczu i ograniczenia poziomego z przodu tułowia dziecka albo uprząż zintegrowaną, złożoną z pasa krokowego, pasa obejmującego talię i pasów obejmujących plecy albo pasów obejmujących plecy dziecka i przechodzące pomiędzy nogami dziecka. Mocowanie w kroczu, paski obejmujące talię i paski uprząży zintegrowanej powinny mieć minimalną szerokość 20 mm. Jeżeli uprząż zintegrowaną lub pasek dostarcza się razem z krzeselkiem, powinny być regulowane.

Jeżeli wysokie krzeselko jest wyposażone w odchylane oparcie pleców, powinno ono mieć uprząż zintegrowaną. Powyżej powierzchni siedziska nie powinny występować otwory lub szczeliny, poza wejściem do zespołu siedziska i otworami na nóżki dziecka. Dziecko w krzeselku nie powinno mieć dostępu do otworów lub szczelin o wymiarach 7 mm -12 mm, głębszych niż 10 mm, wyjątek stanowią wszystkie części wysokiego krzeselka, które znajdują się poniżej dolnej powierzchni siedziska, części uprząży zintegrowanej i części paska zakładanego w talii. Miejsca przycięcia lub ściśnięcia, które tworzą się podczas składania lub rozkładania wyrobu, są dopuszczalne o ile nie tworzą się pod wpływem działania mechanizmu z napędem. Odstęp między poruszającymi się częściami tworzącymi miejsca przycięcia lub ściśnięcia działające pod wpływem sprężyny lub innych źródeł energii nie powinien być mniejszy niż 18 mm, chyba, że luz między częściami jest zawsze mniejszy niż 5 mm. Gdy wyrób jest rozłożony i gotowy do użytku, nie powinno być miejsc przycięcia lub ściskania zbliżających się na odległość mniejszą niż 12 mm. Krzeselko powinno posiadać mechanizmy blokujące, aby zapobiec jego złożeniu się, gdy dziecko już znajduje się na nim lub gdy jest sadzane lub zdejmowane z wysokiego krzeselka. Każda część wyrobu, którą

można złożyć lub oddzielić, powinna być również blokowana, aby uniknąć niezamierzonego zwolnienia jej przez dziecko użytkujące wyrób lub inne osoby. Wysokie krzeselko powinno być wyposażone w podłokietniki lub inne środki ochrony w płaszczyźnie poziomej. Wysokie krzeselka mogą być wyposażone nie więcej niż w dwa kółka lub dwie samonastawne rolki.

Dołączona do produktu instrukcja dotycząca poprawnego i bezpiecznego montażu oraz użytkowania powinna zawierać stosowne ostrzeżenia: o niepozostawianiu dziecka bez opieki; o prawidłowym dopasowaniu uprząży; o nieużywaniu wysokiego krzeselka zanim wszystkie jego części nie zostaną prawidłowo dopasowane i wyregulowane; o ryzyku wynikającym z ustawienia w bezpośredniej bliskości krzeselka otwartego płomienia i innych źródeł silnego ciepła.

W instrukcji powinny być również zawarte: rysunek, lista lub opis wszystkich części i narzędzi potrzebnych do montażu oraz rysunek potrzebnych sworzni i innych mechanizmów blokujących; zalecenie, że wysokiego krzeselka nie należy używać dopóki dziecko nie potrafi samodzielnie siedzieć; informacja, że wysokiego krzeselka nie można używać, jeżeli jakakolwiek jego część jest złamana, oderwana lub jej brakuje; wskazania dotyczące czyszczenia i konserwacji.

Nosidełka

Jeżeli kupujemy nosidełko plecakowe z ramą, w którym dziecko nosi się na plecach, powinniśmy sprawdzić czy nie występują rurki o otwartych zakończeniach, wystające części, otwory lub poluzowane podkładki, szybkozłączka, nakrętki lub szczeliny, w których mogłyby utknąć palce dziecka lub inne części ciała. Należy przyrzeć się czy powierzchnie są gładkie, pozbawione drzazg i zadziorów, czy krawędzie i części są zaokrąglone, złożone, zawinięte lub zakręcone albo zabezpieczone ochronną nakładką, czy zawiasy, klamry i zatrzaski są pozbawione zadziorów, ostrych krawędzi i zakończeń.

Jeżeli są nieuniknione szczeliny, to w przypadku, gdy ich głębokość jest większa niż 10 mm, powinny mieć one 5-12 mm szerokości. Mechanizmy składania i blokowania powinny być tak skonstruowane, aby były niemożliwe do uruchomienia przez dziecko.

Aby być pewnym, że nosidełko nie złoży się w trakcie użytkowania, co najmniej jeden mechanizm blokujący powinien włączać się automatycznie w momencie rozkładania. Nosidełko z ramą powinno być wyposażone w taśmy i paski utrzymujące dziecko, które powinny dać się regulować i powinny mieć minimalną szerokość 20 mm. W przypadku nosidełka miękkiego przeznaczonego dla dziecka w wieku do 4 miesiąca życia powinniśmy sprawdzić czy ma ono podparcie dla głowy dziecka.

Kupując nosidełko powinniśmy sprawdzić czy żadna mała część nie zostanie przez dziecko odczepiona. Ponadto powinniśmy przyrzeć się czy różnego rodzaju linki, taśmy, paski używane do wiązania, po rozciągnięciu mają maksymalną długość 220 mm, a także czy materiał stanowiący wypełnienie nosidełka nie wydobywa się na zewnątrz. System mocowania do tułowia opiekuna powinien być regulowany, a pasek w talii i taśmy systemu mocowania do tułowia opiekuna powinny mieć minimalną szerokość 40 mm.

Odpowiednie oznaczenia na nosidełkach i dołączone instrukcje obsługi dodatkowo umożliwią prawidłowe i bezpieczne ich użytkowanie. Bezpośrednio na nosidełku powinna

znajdować się widoczna i trwale przymocowana informacja o maksymalnej masie dziecka, dla którego nosidełko jest przeznaczone (w przypadku nosidełek miękkich również minimalna masa dziecka). Instrukcja użytkowania dotycząca prawidłowego, bezpiecznego użytkowania i montażu powinna zawierać stosowne ostrzeżenia.

W przypadku nosidełek z ramą powinny one dotyczyć: niepozostawiania dziecka w nosidełku bez opieki; nieużywania nosidełka, gdy dziecko potrafi samodzielnie siedzieć; istniejących zagrożeń, gdy dziecko w nosidełku będzie zajmować wyższą pozycję niż opiekun. W instrukcji nosidełka z ramą powinny znaleźć się również: szkice ilustrujące prawidłowe sposoby montażu, w tym do tułowia opiekuna; zalecenie zachowania środków ostrożności przy zakładaniu i zdejmowaniu nosidełka; wskazana maksymalna masa dziecka; informacja o zapinaniu i regulacji szelek dziecka; pouczenia, że dziecko w nosidełku męczy się i trzeba robić przerwy oraz, że może cierpieć z powodu pogody i temperatury; komunikat o zagrożeniach dla stóp dziecka, gdy nosidełko jest na podłodze lub nisko nad podłogą. W instrukcji każdego typu nosidełek powinny się znaleźć ponadto ostrzeżenia: o możliwości zakłócenia równowagi opiekuna wskutek ruchów dziecka; o potrzebie zwracania uwagi na ruchy dziecka w nosidełku; o zakazie stosowania podczas zajęć sportowych.

Nosidełka miękkie powinny być zaopatrzone w: zalecenia dotyczące stosowania podparcia główki i prawidłowego korzystania z nosidełka w przypadku ułożenia dziecka twarzą do przodu i do tyłu; informacje o minimalnej i maksymalnej masie dziecka; wskazania dotyczące prawidłowej regulacji nosidełka do wielkości dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem otworów na nogi; zasady mocowania nosidełka miękkiego do tułowia opiekuna.

Bujaki dziecięce

Krawędzie, elementy wystające i narożniki bujaka powinny być gładkie i pozbawione zadziorów, a w przypadku, gdy są wykonane z twardych materiałów najlepiej, żeby były zaokrąglone.

Szczeliny między ruchomymi częściami poruszającymi się względem siebie powinny mieć szerokość 5 mm-12 mm, aby uniknąć miejsc ścinania lub ściskania w obrębie siedziska i są dopuszczalne jedynie wtedy, gdy powstają przy rozkładaniu lub składaniu bujaka.

Naklejki powinny być przyklejone w taki sposób, aby nie było możliwości ich odklejenia.

Siedzisko bujaka powinno być regulowane, aby dopasować je do tułowia dziecka.

W celu zapobieżenia wypadnięciu dziecka z bujaka, ścianki boczne siedziska powinny mieć minimum 200 mm wysokości, z kolei, żeby zapobiec uduszeniu dziecka maksymalna wysokość przedniej części siedziska powinna wynosić 250mm, a długość wiązaadeł (tasiemek, sznurków) nie powinna przekraczać 220 mm.

Linki służące do podwieszenia bujaka powinny mieć minimalną średnicę 10 mm lub minimalną szerokość 20 mm.

Każdy bujaka powinien być trwale i w sposób widoczny oznakowany ostrzeżeniem o treści: *OSTRZEŻENIE! NIGDY NIE ZOSTAWIAJ DZIECKA BEZ OPIEKI.*

Dołączona instrukcja dotycząca poprawnego, bezpiecznego użycia i montażu bujaka powinna zawierać: informacje dotyczące kontroli stanu i sposobu konserwacji bujaka; zalecenia i rysunki poprawnego oraz bezpiecznego montażu i użytkowania; informację o używaniu wyłącznie części zamiennych dostarczonych przez producenta, a także ostrzeżenia: o niepozostawianiu dziecka bez opieki; nieużywaniu bujaka jako huśtawki; upewnieniu się czy bujaka został umieszczony centralnie w ościeżnicy drzwiowej.

Powinny być również umieszczone: informacje, żeby upewnić się czy dziecko jest bezpiecznie usadowione w bujaku i czy drzwi nie zamkną się podczas jego użytkowania; dane o wieku, masie oraz umiejętnościach dziecka, dla którego jest przeznaczony bujaka; zalecenie, aby nie pozostawiać dziecka w bujaku dłużej niż 20 min, a także informację o grubości ościeżnicy drzwiowej i zagrożeniach dla innych dzieci wynikających z zabawy w pobliżu bujaka.

Szelki dla dzieci

Aby szelki były bezpieczne, swobodna długość linek, tasiemek i części używanych do wiązania w momencie rozciągnięcia powinna wynosić maksymalnie 220 mm. Nie dotyczy to swobodnych końcówek zespołów pasków podtrzymujących górną część tułowia, pasków mocujących i lejców do chodzenia. Paski ramieniowe powinny być regulowane i mieć minimalną szerokość 20 mm, a także nie powinny krzyżować się ukośnie z przodu.

Jeżeli szelki będą używane przez dziecko od narodzin, każdy pasek ramieniowy powinien dać się regulować na maksymalną długość 250 mm. Jeśli będą natomiast używane przez dziecko od 6 miesiąca życia - na 310 mm (długość mierzy się od górnego brzegu przedniej części pasa zakładanego w talii, do górnego brzegu tylnej części pasa zakładanego w talii).

Jeżeli paski ramieniowe biegną równolegle do siebie, aby szelki trzymały się na górnej części tułowia dziecka, punkty mocowania na pasie założonym w talii powinny być tak umiejscowione, żeby paski nie mogły się rozsunąć na odległość większą niż 100 mm – w przypadku wyrobu użytkowanego przez dziecko od narodzin lub - 120 mm, w przypadku wyrobu dla niemowląt od 6 miesiąca życia (rozsunięcie mierzy się między wewnętrznymi brzegami pasków ramieniowych przy punktach mocowania z przodu i z tyłu). Z kolei, jeśli paski ramieniowe krzyżują się ukośnie z tyłu, punkty mocowania na pasie założonym w talii z przodu powinny być tak skonstruowane, żeby paski mogły rozsuwać się od siebie na maksymalną odległość 120 mm (rozsunięcie mierzy się między wewnętrznymi brzegami pasków ramieniowych z przodu pasa zakładanego w talii). Jeżeli dołączona jest sprzączka krzyżująca, nie powinna być ona przymocowana ani nie powinna dać się założyć z przodu wyrobu. Należy również zapoznać się z oznakowaniami na towarze. Szelki powinny być znakowane trwale i w sposób widoczny instrukcją prania lub czyszczenia.

Instrukcja użytkowania dołączona do wyrobu powinna posiadać stosowane ostrzeżenia dotyczące: zdejmowania lejców dających się odczepić, gdy szelki są przyłączone do innego artykułu służącego do opieki nad dziećmi; trzymania szelek z dala od dzieci, gdy

nie są używane; nieskorzystania z szelek w pojazdach napędzanych silnikiem spalinowym i elektrycznym. Powinny się znaleźć też informacje, jeżeli będą miały zastosowanie: o przedziale wiekowym dziecka, dla którego wyrób jest przeznaczony; o prawidłowym sposobie mocowania do innego artykułu służącego do opieki nad dziećmi; o prawidłowym sposobie mocowania szelek na dziecku i ich regulacji; o sposobach konserwacji; o sprawdzaniu kontrolnym celem ujawniania oznak zużycia lub uszkodzenia. Ponadto powinien być komunikat, że dziecko nie powinno być zostawiane bez nadzoru dorosłych oraz ostrzeżenie, żeby upewnić się czy urządzenia mocujące szelki są kompatybilne z innymi artykułami służącymi do opieki nad dziećmi.

Barierki bezpieczeństwa

Drewno i materiały drewnopochodne, z których są wykonane barierki bezpieczeństwa, powinny być wolne od zgnilizny i nie zaatakowane przez insekty.

Wszelkie ostre krawędzie, z wyłączeniem tych, które są poza zasięgiem dziecka, powinny być ścięte, zaokrąglone lub odpowiednio zakryte. Wszywki nie powinny wystawać nad powierzchnię. Rurki powinny mieć zamknięte końce.

Nie powinno być żadnych elementów, które dziecko może użyć do zabawy.

Barierka powinna być tak skonstruowana, aby dostępne otwory i szczeliny miały szerokość 5 mm-12 mm, gdy ich głębokość jest większa niż 10 mm.

Elementy zdejmowane lub ulegające poluzowaniu w trakcie demontowania barierki nie mogą być mocowane za pomocą wkrętów, np. samogwintujących.

Wyjęcie nieotwierającej się bramki powinno być możliwe bez użycia klucza lub narzędzia.

Jeżeli barierka jest zamontowana zgodnie z instrukcją producenta, dziecko nie powinno mieć możliwości otwarcia jej, co powinny zagwarantować odpowiednie zabezpieczenia.

Powinno istnieć pasmo o wysokości 650 mm rozciągające się na całej szerokości barierki, w którym nie powinno być żadnych oparc dla stóp po obu stronach barierki.

Bezpośrednio na barierce powinna być umieszczona informacja o maksymalnej i minimalnej szerokości otworu, dla którego przeznaczona jest dana barierka oraz ostrzeżenie, że jej nieprawidłowe zamocowanie lub ustawienie może być niebezpieczne.

Dołączona do barierki instrukcja dotycząca prawidłowego montażu i bezpiecznego użytkowania powinna zawierać ostrzeżenia: o grożącym niebezpieczeństwie w przypadku złego zamocowania; o niekorzystaniu z barierki, gdy brakuje jakiegokolwiek elementu składowego lub jest on uszkodzony; o tym, że barierka nie powinna być montowana w oknie; o zaprzestaniu użytkowania barierki, gdy dziecko jest w stanie wspiąć się na nią.

Dodatkowo instrukcja powinna zawierać: informację o wieku dziecka, dla którego jest przeznaczona (dla dzieci do 24 miesięcy); listę dostarczonych elementów, wskazówki i szkice ilustrujące prawidłowe i bezpieczne sposoby montażu; minimalną i maksymalną szerokość otworów i typ otworu, dla którego zaprojektowana jest dana barierka

bezpieczeństwa; informacje o rodzajach powierzchni, na której może być ustawiona, a także wskazania regularnego sprawdzania stanu zamocowania barierki oraz instrukcje odnośnie sposobów czyszczenia. Ponadto powinien być zawarta informacja o zagrożeniach dla starszych dzieci przechodzących przez barierkę bezpieczeństwa.

Smoczki do uspokajania

Bezpieczny smoczek nie powinien posiadać ostrych występów i krawędzi oraz żadnych elementów, które można odłączyć. Strona tarczki smoczka stykająca się z ustami dziecka powinna być gładka, pozbawiona jakichkolwiek nalepek (są one dopuszczalne na tarczce od strony nie dotykającej warg) oraz posiadać co najmniej 2 otwory wentylacyjne, wyłącznie o zaokrąglonym kształcie i powierzchni minimalnej 20 mm, oddalone od siebie na odległość co najmniej 15 mm. Gumka smoczka powinna mieć natomiast maksymalnie 35 mm długości, być pozbawiona otworów, a jej wypełnienia nie powinny stanowić żadne substancje, jedynie powietrze. We wnętrzu gumki nie mogą znajdować się, poza trzpieniem smoczka, żadne elementy, np. koraliki pełniące rolę grzechotki.

Smoczki do uspokajania dzieci powinny być sprzedawane w stanie czystym i w szczelnie zamkniętym opakowaniu, z dołączoną instrukcją (może być w formie ulotki), zawierającą wskazówki odnośnie bezpiecznego korzystania z produktu oraz co najmniej jeden sposób czyszczenia, a także informacje o nieodpowiednich metodach użytkowania, przechowywania i pielęgnacji.

Instrukcja powinna zawierać obowiązkowo ostrzeżenia, umożliwiające zachowanie środków bezpieczeństwa przy użytkowaniu smoczka, dotyczące nieprzytwierdzania do smoczka wstążek czy sznurków, mogących być przyczyną uduszenia dziecka, a także zalecenie każdorazowego sprawdzenia stanu smoczka, szczególnie gdy dziecko ma ząbki i pozbyciu się go w przypadku, gdy pojawią się jakiegokolwiek oznaki uszkodzenia lub osłabienia.

Powinny też zostać zamieszczone ostrzeżenia: o niepozostawianiu smoczka w pobliżu źródeł ciepła, o niewystawianiu smoczka na bezpośrednie działanie promieni słonecznych oraz nieprzetrzymani w substancji dezynfekującej dłużej niż jest to wymagane, a także o przechowywaniu zdejmowanej osłonki higienicznej gumki poza zasięgiem dziecka, aby uniknąć zadławienia. Ponadto powinny znajdować się instrukcje dotyczące użytkowania smoczków: informacja o gotowaniu w wodzie przez 5 minut przed pierwszym użyciem; o myciu przed każdym kolejnym; używaniu przez okres maksymalnie 2 miesięcy oraz zalecenia jak postępować w przypadku, gdy smoczek zostanie wciągnięty do jamy ustnej.

W przypadku, gdy smoczek został wyprodukowany z naturalnej gumy lateksowej powinno się umieścić taką informację w instrukcji. Zaleca się także, aby instrukcja zawierała informacje o mogących wystąpić reakcjach alergicznych.

Wyroby do mocowania smoczka

Istotnym jest, aby każdy z elementów wyrobu do mocowania (przypinacz mocowany do smoczka, pasek w postaci tasiemki lub łańcuszka, ewentualnie przypinacz do odzieży) był tak przymocowany, aby nie można go było odłączyć. Wyroby do mocowania smoczka

nie powinny mieć ostrych zakończeń, krawędzi i zadziorów, różnego rodzaju nalepek, a otwory o głębokości większej niż 10 mm powinny mieć szerokość 5,5 mm-12 mm. Pasek pomiędzy przypinaczami powinien mieć minimalną szerokość 6 mm i przynajmniej jeden jego koniec powinien być przymocowany na stałe do jednego z przypinaczy. Jeżeli przypinacz ma postać zatrzasków, zapięć samoczepnych (rzepy) i podobnych jego szerokość nie powinna być większa niż szerokość paska, do którego jest przymocowany, poza zapięciami sztywnymi, które powinny mieć wymiar nie większy niż 9 mm. Maksymalna długość wyrobu do mocowania smoczka powinna wynosić 220 mm (wlicza się cały pasek łączący i przypinacz mocowany od strony smoczka, nie wlicza się tu przypinacza przytwierdzanego do ubrania). Niedopuszczalne jest używanie agrafek do mocowania wyrobów do smoczków. Dodatkowe elementy przypominające zabawkę dołączone do wyrobu do mocowania smoczka muszą spełniać wymagania odnośnie bezpieczeństwa zabawek.

W instrukcji użytkowania dołączonej do wyrobu powinny się znaleźć stosowne ostrzeżenia dotyczące: sprawdzania wyrobu przy każdorazowym użyciu i jego wyrzuceniu w przypadku stwierdzenia jakichkolwiek oznak zużycia czy uszkodzenia; o nieprzedłużaniu jakimkolwiek produktem, a także o niezamocowywaniu go do różnego typu sznurków, wstążek, luźnych elementów odzieży, aby zapobiec uduszeniu się dziecka. Instrukcja powinna ponadto zawierać wskazania dotyczące bezpiecznego korzystania z produktu: zalecenia odnośnie przypinania wyrobu wyłącznie do ubranka; nieużywania go, gdy dziecko znajduje się w łóżeczku bądź kołysce; niestosowania jako zabawki czy gryzaka. Producent powinien podać też zasady prawidłowej konserwacji, ale także wskazać, jakie sposoby czyszczenia, przechowywania i użytkowania są nieodpowiednie.

Jak wybierać meble, aby zapewnić starszemu dziecku pełen komfort nauki?

Kupując meble dla dzieci i młodzieży nie powinniśmy kierować się jedynie wyglądem. Mając na względzie czas, jaki młode osoby spędzają na nauce, powinniśmy również zwracać uwagę czy meble zapewnią im bezpieczeństwo i komfort pracy. Meble powinny być stabilne i tak zbudowane, aby zapobiegać urazom. Istotnym jest, aby nie było ostrych krawędzi i narożników (najlepiej żeby były one zaokrąglone), niezaślepionych otworów rur, gdyż stwarzają ryzyko zakleszczenia palców (powinny być zatem zamknięte lub odpowiednio osłonięte), zadziorów, które mogą być przyczyną zranień. Różnego rodzaju uchwyty, okucia i inne metalowe części powinny być nieostre oraz tworzyć łagodne łuki. Konstrukcja mebli powinna gwarantować ich stabilność. Krzesła i fotele nie powinny pochylać się ani przewracać przy naturalnym przemieszczaniu ciała, tj. przy siedzeniu na przedniej krawędzi siedziska, przy przechylaniu się na boki, przy opieraniu się o oparcie czy w momencie wstawania. W trakcie wykonywania powyższych ruchów żadna z części składowych mebla do siedzenia nie powinna ulec poluzowaniu, znacznemu odkształceniu czy złamaniu. Jeżeli mebel służący do siedzenia jest wyposażony w kółka samonastawne, w momencie gdy nie jest on obciążony nie powinien się samoistnie toczyć po podłożu. Meble stojące na podłodze nie mogą tracić równowagi. W przypadku mebli składających się z elementów nastawnych, powinny być one połączone ze sobą - po ustawieniu jeden na drugim - w sposób gwarantujący ich całkowitą stabilność. Elementy wysuwane w meblach, np. szuflady czy pojemniki, a także półki pod klawiaturę powinny mieć ograniczniki

otwarcia, zabezpieczające przed wypadaniem przy wysuwaniu. Fronty szuflad i pojemników powinny być zaprojektowane tak, aby umożliwić swobodne ich uchwycenie i wysunięcie. Zaleca się, aby szczeliny między nimi miały 30 mm, aby uniknąć stworzenia miejsc zakleszczeń.

Jeżeli mebel jest regulowany, części służące do regulacji powinny być tak skonstruowane, aby zapobiec ich niezamierzonemu uruchomieniu się lub zwolnieniu. W przypadku mebli do siedzenia operowanie mechanizmami regulacyjnymi mebla powinno być możliwe również w pozycji siedzącej. Wszelkie ruchome części dostępne podczas normalnego użytkowania powinny w czasie ruchu w każdym kierunku w każdym położeniu pozostawać w bezpiecznej odległości od siebie (zaleca się odległość ≤ 8 mm lub ≥ 25 mm). Dotyczy to również odstępów między uchwytami/rączkami i innymi częściami. Nie dotyczy natomiast drzwi, klap i elementów wysuwających się łącznie z ich okuciami. Należy zwracać uwagę, czy meble posiadające drzwi o poziomej osi obrotu, pozostające po zamknięciu w płaszczyźnie pionowej (np. sekretarzyki w segmentach) mają właściwe zamknięcia, które zagwarantują, że nie nastąpi niekontrolowane otwarcie zamka i drzwi opadną. W związku z powyższym niewskazane są magnetyczne lub innego typu zamki zatrzaskowe jako jedyne zabezpieczenie. Wymagane są np. dodatkowe ograniczniki swobodnego opadania. Wyjątek stanowią drzwi odchylane w górę i umieszczone tuż nad podłogą. W celu uniknięcia zablokowania stóp, bezpieczna wysokość mebli od podłogi powinna wynosić co najmniej 100 mm. Elementy ze szkła są niewskazane w meblach dla dzieci w wieku do lat 11. Meble stojące przeznaczone dla dzieci do 7 roku życia nie powinny posiadać drzwi o poziomej osi obrotu, a meble do siedzenia – kółek. Niedozwolone są meble zawieszane na ścianach. Nieobciążone półki – osobne lub stanowiące wyposażenie szaf czy regałów, nie powinny przechylać się pod działaniem pionowej siły.

Wszystkie meble lub przestrzenie do przechowywania wewnątrz mebli zamykane poziomą pokrywą, która znajduje się 1000 mm lub niżej nad podłogą i waży 0,25 kg lub więcej, powinny być wyposażone w środki zapobiegające zamykaniu się pokrywy, np. odpowiednią rozpórkę blokującą. Dodatkowym elementem gwarantującym bezpieczne i prawidłowe korzystanie z mebli są dołączone informacje o konkretnym meblu oraz instrukcje jego obsługi. W związku z tym, do każdego mebla powinny zostać dołączone, co najmniej:

- instrukcja montażu (w przypadku mebli demontowanych),
- informacje o zakresie funkcji i sposobie obsługi,
- informacje niezbędne dla zapewnienia bezpiecznego użytkowania,
- informacje o sposobie konserwacji,
- instrukcje dotyczące regulacji elementów regulowanych (np. rozpórek ciernych w meblach z pokrywami).

Pamiętajmy również, aby dobierać meble stosownie do wzrostu dziecka. Właściwie dobrany mebel to gwarancja komfortu nauki, ale również wyraz dbałości o fizyczny rozwój młodego człowieka - uniknięcie wad postawy. Dobrym rozwiązaniem są meble z możliwością kilkustopniowej regulacji ich wysokości. Po pierwsze nie musimy się martwić, że dokonaliśmy zbyt pochopnego wyboru, gdyż w każdej chwili możemy dopasować mebel do indywidualnego wzrostu dziecka. Po drugie oszczędzamy, gdyż mamy możliwość

zmiany wymiarów funkcjonalnych mebla w celu przystosowania ich do wzrostu dziecka w miarę jego dorastania. Zaoszczędzamy czas i fundusze. Mamy meble „na lata”. Meble do nauki najlepiej kupować wspólnie z dzieckiem. Jeszcze w sklepie powinno mieć ono możliwość przymierzenia się do nich. Do wyboru mamy tradycyjne biurko z szufladami lub stół. Zaletą biurka jest to, że ma wbudowane szuflady i półki, umożliwiające przechowywanie książek, zeszytów i innych przyborów szkolnych w jednym miejscu. Decydując się na stół, trzeba się liczyć z tym, że trzeba będzie dokupić dodatkowe szafki. Dziecko siedząc przy biurku, nie powinno dotykać udami blatu. Łokcie natomiast powinny spoczywać na blacie na takiej wysokości, aby użytkownik nie musiał pochylać się nad biurkiem powodując nadmierne wygięcie kręgosłupa.

Krzesło jest kolejnym ważnym elementem. Przede wszystkim powinno być wygodne. Gwarantuje to stosowny profil i głębokość siedziska, odpowiednie oparcie, a także materiał z jakiego jest wykonany. Długie siedzenie przy biurku wiąże się z dużym obciążeniem kręgosłupa, w związku z tym krzesło powinno go jak najbardziej odciążać. Regulacja wysokości oparcia krzesła czy fotela pozwala dostosować je do naturalnej krzywizny pleców. Dobre krzesło zapewnia podparcie części lędźwiowej kręgosłupa oraz całych pleców przynajmniej do wysokości łopatek. Siedzisko powinno być prawidłowo wyprofilowane, o stosownych wymiarach i odpowiedniej miękkości. Podłokietniki dadzą możliwość wsparcia rąk. Powinny mieć one taką wysokość, by ręce wsparte o blat zginały się pod kątem prostym lub lekko rozwartym. Kółka samonastawne³⁹ przy meblach do siedzenia ułatwiają przysuwanie się i odsuwanie się od biurka czy stołu, a także pozwalają na sięganie do innych mebli ustawionych w pobliżu miejsca do nauki bez konieczności wstawania. Kółka przede wszystkim powinny zapewniać płynne przesuwanie krzesła po podłożu. Do podłóg twardych najlepsze są kółka o miękkiej powierzchni, a do podłóg dywanowych - o twardej. Dobrana wysokość krzesła tradycyjnego to taka, gdy dziecko siedząc nogi ma ugięte w kolanach pod kątem prostym, a stopy całą powierzchnią opierają się na podłodze.

Należy zwracać także uwagę na to, żeby meble były funkcjonalne i trwałe, czyli wykonane z dobrych jakościowo materiałów. O tym, że producent spełnił te wymagania mogą świadczyć posiadanie przez niego atesty i certyfikaty wydawane przez akredytowane laboratoria. Atesty i certyfikaty to również gwarancja bezpieczeństwa. Mamy pewność, że przy produkcji mebla zastosowano wszelkie kryteria, dzięki którym w trakcie normalnego użytkowania dziecko będzie bezpieczne. Należy zwracać uwagę czy konstrukcja mebla jest stabilna czy nie są poluzowane jego części składowe. Może się zdarzyć, że pomimo posiadania odpowiednich certyfikatów mebel został niewłaściwie zmontowany w wyniku błędu albo wada jest efektem awarii maszyn produkcyjnych. Powinno się także pamiętać, że różnego rodzaju informacje i instrukcje: obsługi, montażu, dołączone do mebla to również ważny element, umożliwiający zachowanie odpowiednich środków bezpieczeństwa.

Na co zwracać uwagę wybierając oświetlenie?

Oprawy oświetleniowe dla dzieci to, z uwagi na specyficzną grupę użytkowników, wyroby wymagające szczególnej uwagi przy zakupie. Bowiem w razie awarii, dziecko może być narażone na porażenie prądem elektrycznym. Niestety, w wielu przypadkach, nie

³⁹ Niewskazane przy meblach dla dzieci do lat 7.

dysponując specjalistyczną wiedzą techniczną i przyrządami pomiarowymi, nie można jednoznacznie stwierdzić czy zastosowane rozwiązania zapewniają użytkownikowi bezpieczeństwo. Przede wszystkim kierując się rozsądkiem należy uważnie obejrzeć urządzenie przed zakupem, gdyż niektóre wady można dostrzec „gołym okiem”. W pierwszej kolejności zwróćmy uwagę na to czy na oprawie znajduje się znak CE (patrz str. 80 niniejszego raportu). Znak ten nanoszony jest przez producenta po przeprowadzeniu odpowiednich procedur oceny zgodności wyrobu z wymaganiami zasadniczymi. Pozwala on domniemywać zgodność danego wyrobu lub procesu jego wytwarzania z zasadniczymi wymaganiami określonymi w stosownych przepisach. Brak tego znaku uzasadnia domniemanie nieprzeprowadzenia przez producenta właściwej procedury oceny zgodności wyrobu z wymaganiami.

Warto także sprawdzić, czy wyrób posiada odpowiednie dodatkowe atesty, chociaż nie są one obowiązkowe, to informacja o ich uzyskaniu jest świadectwem dbałości producenta o bezpieczeństwo produktów. Najbardziej znanym symbolem bezpieczeństwa jest niemiecki „GS” (skrót od „Geprüfte Sicherheit” – potwierdzone bezpieczeństwo). Również znaki takie, jak TÜV (Technischer Überwachungsverein) czy VDE (Verband der Elektrotechnik Elektronik Informationstechnik) mogą służyć pomocą w ocenie poziomu bezpieczeństwa oprawy.

Kolejnym ważnym elementem wymagającym sprawdzenia jest materiał, z którego wykonano oprawę. Sprawdźmy czy na obudowie nie ma pęknięć, wgnieceń lub innych uszkodzeń, nie ma luźnych elementów, czy starannie ją zamontowano. Istotne jest też mocowanie przewodów, przełączników itp., nie powinny być one luźne lub źle dopasowane. Oprawa dla dziecka nie powinna mieć zadziórów czy ostrych, wystających elementów (np. pozostałości po formie odlewniczej), o które może się ono skaleczyć. Szczególnie istotne jest pewne zamocowanie przewodu oraz brak jakichkolwiek uszkodzeń na nim. Na wyrobie powinny znajdować się m.in. podstawowe informacje, których znajomość i przestrzeganie są warunkiem bezpieczeństwa podczas użytkowania tego sprzętu, takie jak napięcie zasilania, rodzaj stosowanych żarówek, klasa ochronności. W przypadku braku możliwości zamieszczenia informacji na sprzęcie elektrycznym, informacje te powinny być podane w instrukcji obsługi, świadectwie gwarancyjnym lub w dokumentacji dołączonej do sprzętu.

Napięcie znamionowe opraw oświetleniowych dla dzieci zaliczanych do III klasy ochronności, nie powinno przekraczać wartości 24 V. Natomiast oprawy zaliczone do II klasy powinny być zasilane z transformatora/przekształtnika wytwarzającego napięcie o wartości nie przekraczającej 24V, trwale przyłączonego do oprawy oświetleniowej zawierającej części izolowane odpowiednio dla III klasy ochronności.

W przypadku opraw oświetleniowych zawierających małe, odejmowalne części lub podzespoły, lecz nie przeznaczonych dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy, na

opakowaniu i w instrukcji powinno znaleźć się ostrzeżenie: „Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy z powodu małych części odejmowalnych”. Przenośne oprawy dla dzieci powinny być odpowiednio stabilne, a także mieć odpowiednią wytrzymałość mechaniczną. Ponadto konstrukcja opraw powinna zapewniać bezpieczeństwo użytkowania, nawet w przypadku nieodpowiedniej obsługi. Całkowita długość nieodłączalnego giętkiego przewodu przyłączeniowego nie powinna przekraczać 2 metrów. Oprawy dla dzieci powinny zawierać środki chroniące przed bezpośrednim kontaktem z częściami gorącymi.

Wybierając źródło światła, które będzie użytkowane w miejscu do nauki, należy pamiętać, że dziecko, siedząc przy biurku, nie powinno widzieć świecącej żarówki. Lampka powinna być wyposażona w odpowiednią osłonę źródła światła z możliwością regulacji kąta padania światła. Przydatna jest również funkcja regulacji ramienia.

Jak dobrać dziecku rower?

Chcąc, by nasze dziecko w pełni czerpało radość z jazdy na rowerze, jego wybór nie może być przypadkowy i pochopny. Nie powinniśmy kierować się jedynie wyglądem i atrakcyjną ceną, gdyż może się zdarzyć, że nie zagwarantujemy dziecku komfortu ani bezpieczeństwa jazdy.

Warto zwracać uwagę na szczegóły konstrukcyjne. Elementy rowerów, z którymi dziecko może się stykać podczas normalnego użytkowania, nie powinny posiadać uszkodzeń mechanicznych, zadziórów, pęknięć oraz ostrych krawędzi, elementy wystające (<8 mm) powinny być zaokrąglone, a wszelkiego rodzaju śruby odpowiednio zabezpieczone, tak żeby nie mogły być przyczyną zranienia. Co do zasady na rurze górnej ramy roweru nie powinno być elementów wystających (jeżeli już to przynajmniej 300 mm od siodełka), poza linkami sterowniczymi. Dopuszcza się stosowanie nakładek piankowych w celach ochronnych.

Każdy rower powinien być wyposażony, w co najmniej dwa niezależne układy hamulcowe, działające bez zakleszczeń, z czego co najmniej jeden z nich powinien działać na koło przednie i jeden na koło tylne. Skuteczne nastawienie każdego hamulca powinno być możliwe bez użycia narzędzia.

W rowerach typowo dziecięcych i miejskich hamulec tylny powinien być uruchomiany stopami rowerzysty poprzez nacisk na pedały w kierunku odwrotnym do kierunku działania siły napędowej, np. tzw. torpeda, a mechanizm hamulcowy powinien działać niezależnie od położenia lub nastawień przekładni napędu.

Całkowita szerokość kierownicy roweru powinna wynosić od 350 mm do 550 mm w przypadku rowerów typowo dziecięcych oraz 350 mm do 1000 mm w rowerach górskich, miejskich i wyścigowych. Końce kierownicy powinny być wyposażone w uchwyty lub korki (w rowerach typowo dziecięcych wykonane z elastycznego materiału i o pogrubionych oraz zamkniętych zakończeniach mających średnicę nie mniejszą niż 40 mm). Odległość w pionie między chwytami a siodełkiem, w jego najniższej pozycji, nie powinna przekraczać 400 mm. Kierownica powinna posiadać stały poprzeczny znak, naniesiony na wsporniku lub wbudowany stały ogranicznik, określające bezpieczną głębokość osadzenia kierownicy

w rurze widełek przednich. Układ kierowniczy powinien mieć możliwość swobodnego obrotu o kąt wynoszący co najmniej 60° w obie strony od położenia na wprost i działać płynnie. Elementy służące do pozycjonowania osi koła w widełkach przednich powinny być tak skonstruowane, aby koło przednie miało środkowe położenie w widełkach.

Ramy z zawieszeniem sprężystym (dotyczy rowerów górskich, miejskich i wyścigowych) powinny mieć taką konstrukcję, aby w razie uszkodzenia któregokolwiek z jego elementów opona nie stykała się z żadną częścią ramy, ani nie nastąpiło odłączenie zespołu utrzymującego koło tylne.

Mechanizm składania w składanych rowerach górskich i miejskich powinien być tak zaprojektowany, aby jego zablokowanie – umożliwiające użytkowanie roweru – było proste, stabilne i bezpieczne, a w trakcie czynności składania roweru nie powodowało żadnych uszkodzeń linek sterowniczych. Podczas jazdy mechanizm nie może stykać się z kołami oraz nie powinno być możliwości niezamierzonego jego poluzowania lub odblokowania. Każdy mechanizm szybko mocujący powinien być nastawny, tak aby możliwe było uzyskanie odpowiedniego zaciśnięcia, a kształt konstrukcji i oznakowanie powinny wyraźnie wskazywać, czy mechanizm ma położenie otwarcia czy zamknięcia. Mechanizmy szybko mocujące, dowolnego typu, nie powinny być stosowane w rowerach typowo dziecięcych. Na bocznej ścianie opony powinno być wytłoczone maksymalne ciśnienie w ogumieniu zalecane przez producenta, które powinno być umiejscowione w taki sposób, aby dało się je łatwo odczytać po założeniu opony na koło. Każda opona powinna być kompatybilna z konstrukcją obręczy koła. Pedaly w rowerach typowo dziecięcych, górskich i miejskich powinny mieć powierzchnie oporowe na swojej górnej i dolnej stronie lub samoczynnie ustawiać się w taki sposób, aby powierzchnia oporowa znajdowała się od strony stopy rowerzysty.

W przypadku rowerów dziecięcych nie powinno być przy pedale elementów podtrzymujących stopę – pasków noska (urządzenia, które zapewniają utrzymanie buta rowerzysty na pedale) lub nosków (urządzenia przymocowane do pedału, które obejmują czubki buta rowerzysty, lecz umożliwiają wyjęcie buta). Rowery górskie i miejskie opcjonalnie mogą posiadać noski. Z kolei pedały rowerów wyścigowych powinny być koniecznie wyposażone w urządzenia służące do utrzymania stóp.

Każdy rower górski, miejski lub wyścigowy powinien być wyposażony w jedno z następujących urządzeń: a) osłonę tarczową koła łańcuchowego (może być częściowa, jeśli nie da się zamontować całościowej), b) urządzenie ochronne łańcucha, osłaniające koło łańcuchowe oraz sam łańcuch z zewnętrznego boku i od góry, c) prowadnik przerzutki przedniej i urządzenie ochronne - jeżeli rower jest wyposażony w urządzenie utrzymujące stopy na pedałach (rower wyścigowy i opcjonalnie miejski i górski).

Rowery typowo dziecięce powinny być natomiast wyposażone w pełną osłonę łańcucha, która osłania łańcuch z boku i od góry oraz przednie i tylne koło łańcuchowe. Rower z przerzutką tylną (dotyczy rowerów górskich, miejskich i wyścigowych) powinien być wyposażony w ochraniacz szprych, który uniemożliwia zakłócenie lub zatrzymanie obrotu koła w przypadku niewłaściwego nastawienia lub uszkodzenia przerzutki. Rowery te powinny być wyposażone w kółka pomocnicze przy tylnych kołach, których zamontowanie

lub usunięcie powinno być możliwe bez konieczności zwalniania zamocowania osi koła tylnego.

Jeśli rower wyposażony jest w przewody elektryczne, to nie powinny one ulec uszkodzeniu w zetknięciu z częściami ruchomymi lub ostrymi krawędziami.

Jeżeli rower typowo dziecięcy lub miejski jest wyposażony w bagażnik, powinien on spełniać wymagania normy *PN-EN 14872:2007 Rowery. Wyposażenie dodatkowe do rowerów. Bagażniki*. Bagażniki nie powinny posiadać ostrych odkrytych krawędzi, z którymi może zetknąć się rowerzysta podczas normalnej jazdy lub normalnego przemieszczania i normalnej konserwacji roweru. Końce sprężyn powinny być zaokrąglone lub zabezpieczone ochronnymi nasadkami. Wszystkie śruby powinny być wyposażone w odpowiednie elementy zabezpieczające, np. podkładki. Gwinty śrub mogą wystawać ponad powierzchnię, do której zostały przykręcone na taką wysokość, aby nie powodowały zranień. Odkryte, sztywne elementy wystające (< 8 mm) powinny być zaokrąglone. Płyta nośna bagażników tylnych zwykłych powinna mieć szerokość od 120 mm do 175 mm. Każdy bagażnik tylny, niewyposażony w integralną lampę tylną lub odblask, powinien być zaopatrzony we wspornik (lub wsporniki) służący/e do zamontowania elementów oświetleniowych.

W instrukcji dołączonej do każdego roweru powinny być zawarte informacje mające wpływ na bezpieczne użytkowanie roweru, co najmniej takie jak:

- dane o rodzaju terenu dla którego rower został zaprojektowany wraz z ostrzeżeniem o niebezpieczeństwie w przypadku nieprawidłowego użytkowania,
- wskazania odnośnie:
  - nastawiania wysokości siodełka i kierownicy do warunków fizycznych rowerzysty,
  - nastawiania biegów i ich działania,
  - nastawiania i zakresu działania, funkcji oraz sposobu użycia dźwigni hamulców ręcznych, a także - w przypadku rowerów typowo dziecięcych lub miejskich - hamulców nożnych,
  - nastawiania mechanizmów szybkoocujących (rowery górskie, miejskie, wyścigowe),
  - prawidłowego naciągnięcia łańcucha i jego nastawiania,
  - konserwacji obręczy kół wraz z wyjaśnieniem niebezpieczeństwa w przypadku zużycia obręczy (rowery górskie, miejskie i wyścigowe),
- dopuszczalna masa całkowita rowerzysty i bagażu oraz maksymalna masa całkowita „rower + rowerzysta + bagaż”; („rower + rowerzysta” w przypadku rowerów wyścigowych),
- zalecenia dotyczące bezpiecznej jazdy – stosowania kasku rowerowego, regularnego sprawdzania hamulców, opon, układu kierowniczego, obręczy oraz ostrzeżeń o zwiększonej drodze hamowania podczas opadów,
- zalecenie zapoznania się z wymaganiami w krajowym ustawodawstwie dotyczącymi jazdy po drogach publicznych (np. oświetlenie i odblaski),
- wskazania dotyczące:

- stosowania tylko oryginalnych części zamiennych w przypadku części mających decydujący wpływ na bezpieczeństwo,
- prawidłowego sposobu zamontowania każdej części dostarczanej luzem,
- smarowania ze wskazaniem zalecanych smarów,
- wymiany elementów ciernych w systemach hamulcowych,
- w przypadku rowerów typowo dziecięcych dodatkowo:
  - informacja o roli rodziców lub opiekunów, w zakresie nauczania dzieci zasad użytkowania roweru, zwłaszcza bezpiecznego hamowania,
  - informacja o sposobie montażu, nastawiania i usunięcia kółek pomocniczych oraz ostrzeżenie o zagrożeniach występujących podczas jazdy z kółkami pomocniczymi.
- w przypadku rowerów wyścigowych ponadto:
  - zalecanie zaciśnięcia elementów złącznych, z podaniem wartości momentów w przypadku łączników gwintowych,
  - zalecenie stosowania i nastawiania urządzeń utrzymujących stopy (tj. pedałów z urządzeniami szybko uwalniającymi i nosków),
  - zalecenie zwrócenia uwagi na fakt, że jazda z użyciem wysięgnika aerodynamicznego zamontowanego na kierownicy może mieć niekorzystny wpływ na reakcję rowerzysty podczas kierowania i hamowania.

Bezpośrednio na bagażniku powinna być natomiast podana ładowność w kg. W instrukcji dołączonej do bagażnika (jeśli został sprzedany jako wyposażenie roweru) lub w instrukcji roweru (jeżeli bagażnik był zamocowany do roweru w momencie kupna) powinny być zawarte m.in.:

- ostrzeżenie, aby sprawdzić zgodność danych konstrukcyjnych bagażnika z geometrią i wytrzymałością roweru, do którego ma być zamocowany,
- określenie prawidłowego sposobu i miejsca zamocowania bagażnika do roweru z podaniem zalecanego momentu dokręcenia elementów złączających i specyfikację tych elementów (np. wymiary, kształt, wytrzymałość),
- maksymalna ładowność bagażnika (oraz informacja czy jest lub nie jest on odpowiedni do przymocowania fotelika rowerowego),
- zalecenie, aby nie było przekroczone dopuszczalne obciążenie roweru,
- zalecenie, aby elementy złączne były odpowiednio dokręcone i często sprawdzane,
- ostrzeżenie, aby nie zmieniać konstrukcji bagażnika,
- ostrzeżenie, że mogą się zmienić właściwości jezdne, gdy bagażnik jest obciążony;
- ostrzeżenie, aby upewnić się, że bagaż czy fotelik dziecięcy jest bezpiecznie przymocowany do bagażnika i nie ma elementów, które mogą wciąć się w przednie lub tylne koło,
- zalecenie, aby umieścić odblask lub lampę, w taki sposób by nie była zasłonięta, gdy bagaż jest przymocowany do bagażnika,
- zalecenie, aby bagaż był równomiernie rozłożony po obu stronach bagażnika.

Wyboru należy dokonać na podstawie wzrostu i umiejętności rowerowych dziecka. Rower nie powinien być za duży, gdyż może być dla dziecka niebezpieczny, ograniczając manewry. Zbyt mały będzie natomiast niewygodny. Najważniejsze jest, aby dziecko miało prawidłową kontrolę nad rowerem. Bez problemu powinno utrzymywać równowagę, dosięgać do hamulców i z łatwością z nich korzystać, swobodnie dotykać ziemi piętami podczas postoju, aby móc łatwo zatrzymać rower, a w razie konieczności bezpiecznie z niego zeskoczyć. Pamiętajmy, że najlepsza dla dziecka jest wyprostowana pozycja na rowerze, która ułatwia obserwację drogi i zapewnia utrzymanie prawidłowej postawy ciała. Górna rura ramy powinna znajdować się na takiej wysokości, aby po zeskoczeniu z siodełka dziecko mogło bez przeszkód stanąć na podłożu, nie zahaczając o nią i nie doznając urazu. Odległość ramy od krocza nie powinna być mniejsza niż 10 - 15 centymetrów. Najlepiej, gdy rama górna jest obniżona pod skosem.

Przy wyborze rowerów dla starszych dzieci, posiadających większe umiejętności w jeździe, znaczenie ma również napęd - ilość możliwych przełożeń. Przerzutki urozmaicają jazdę, pomagają przy podjazdach, umożliwiają uzyskać większą prędkość na prostych odcinkach. Niezwykle istotne jest, aby rower zaopatrzyć w dodatkowe odblaski, jeżeli ma to być pojazd użytkowany na publicznych drogach, alejkach. Oprócz standardowego oświetlenia sprawią one, że dziecko będzie jeszcze bardziej widoczne na drodze. Przydatne również są błotniki i nóżka do stawiania roweru.

Elementy, w które powinien być wyposażony rower używany na drogach publicznych określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 31 grudnia 2002 roku *w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz ich niezbędnego wyposażenia* (Dz. U. Nr 32, poz. 262). Najistotniejsze to: jedno światło barwy białej lub żółtej selektywnej z przodu, z tyłu natomiast jedno światło odblaskowe barwy czerwonej o kształcie innym niż trójkąt oraz jedno światło pozycyjne barwy czerwonej, które może być migające. Ponadto, zgodnie z ww. rozporządzeniem, rower powinien posiadać co najmniej jeden sprawnie działający hamulec oraz dzwonek lub inny sygnał ostrzegawczy o nieprzerwałym dźwięku.

Jak kupować odzież dla dzieci?

Dokonując zakupu produktu włókienniczego zapoznajmy się z oznaczeniami dołączonymi do wyrobu. Mogą to być etykiety, wszywki lub nadruki, na których powinny być zamieszczone istotne dla użytkownika informacje oraz dane dotyczące składu surowcowego i sposobów konserwacji. Podanie przez producenta właściwego składu surowcowego zapewnia nam możliwość właściwej konserwacji ubrań.

Przy odzieży dla dzieci do lat 3 zwracamy uwagę czy drobne ozdobne elementy są przymocowane w sposób trwały i dziecko nie będzie w stanie ich odłączyć. Połknięcie takiej ozdoby może mieć przykre skutki zdrowotne, w ekstremalnych sytuacjach może prowadzić do uduszenia. Pamiętajmy ponadto, że zagrożenie dla dzieci mogą stwarzać również sznurki i sznurki ściągające zastosowane przy odzieży.

Najistotniejsze jest, żeby ubrania dla dzieci do lat 7 nie były zaopatrzone w sznurki w obrębie głowy i szyi, np. przy kapturach, z uwagi na ryzyko podduszenia się lub uduszenia się dziecka. Przy ubraniach dla dzieci starszych sznurki w obrębie głowy mogą być stosowane, ale nie mogą posiadać swobodnych końców. Powinny być zastosowane

przetyczki (nieodzwolone przy sznurkach o swobodnych końcach). Obwód wysuniętej pętli sznurka przy ściągnięciu powinien mieć nie więcej niż 150 mm. Wolne końce różnego rodzaju elementów ściąających, jak sznurki, paski, szarfy nie powinny posiadać trójwymiarowych ozdób ani supłów i powinny być zabezpieczone przed strzępieniem. Sznurki ściąające powinny być przymocowane do ubioru przynajmniej w jednym punkcie np. przez zastosowanie ryglowania. Paski podtrzymujące ubiór na szyi (np. w przypadku dziewczęcych topów) nie powinny mieć wolnych końców. Sznury funkcyjne (z wyjątkiem ramiączek i pasków podtrzymujących na szyi) – oraz sznury dekoracyjne nie mogą być wykonane z elastycznego materiału. Sznurki ściąające o wolnych końcach w okolicy pasa, przy rozpiętym ubraniu mogą wystawać maksymalnie 140 mm każdy, przy zapiętym ubraniu nie powinny być dłuższe niż 280 mm. Natomiast maksymalny obwód sznurków ściąających nieposiadających wolnych końców, gdy ubiór jest zapięty powinien wynosić 280 mm. Paski i szarfy służące do wiązania z przodu lub z tyłu są dopuszczalne tylko wtedy, gdy długość części zwisających, niezwiązanych, mierzona od punktu wiązania nie będzie większa niż 360 mm i nie będą one sięgać poniżej krawędzi ubioru. Co do zasady nie powinno jednak być sznurków w tylnej części ubioru. Sznury (łącznie z przetyczkami) stosowane w dolnych krawędziach ubrań poniżej krocza, nie powinny zwisać poniżej dolnej krawędzi ubrania i powinny leżeć płasko na ubraniu, gdy jest ono zapięte. W przypadku ubrań, które kończą się na wysokości kostek nóg (płaszczki, spodnie, spódnice), sznurki umieszczone przy dolnej krawędzi powinny znajdować się od wewnątrz ubioru. Dopuszczalne są strzemiączka przy krawędziach spodni. Również ubrania z długimi rękawami powinny mieć sznury wewnątrz ubrania, gdy jest ono zapięte. Jeżeli zastosowano patki regulujące, nie powinny one wystawać poza krawędź nogawek spodni i mankietów rękawów, a ich długość nie może przekraczać 140 mm (dla nogawek) i 100 mm (dla rękawów).

W tym miejscu warto przypomnieć, że wyniki kontroli Inspekcji Handlowej pokazują, iż produkty włókiennicze mogą zawierać niebezpieczne związki chemiczne: formaldehyd i aminy aromatyczne, które w warunkach redukcyjnych nie mogą być odszczepiane z barwników azowych oraz pierwiastki: ołów, kadm czy nikiel. O ile formaldehyd i aminy mogą występować w produktach, ale ich zawartość nie może przekraczać dopuszczalnych przepisami prawa poziomów, o tyle ołów, kadm czy nikiel są całkowicie zabronione. Poniżej przedstawiamy krótką informację o poszczególnych związkach chemicznych, które mogą występować w produktach włókienniczych i które są przedmiotem badań laboratoryjnych zleczanych przez Inspekcję Handlową.

Obecność formaldehydu związana jest z rodzajem wykończenia tkanin i dzianin, jak również z utrwalaniem barwników na włóknie. Prawdopodobieństwo wystąpienia formaldehydu dotyczy wszelkiego rodzaju wykończeń stosowanych na wszystkich etapach produkcji wyrobów tekstylnych. Największe prawdopodobieństwo występowania formaldehydu dotyczy tekstyliów z włókien celulozowych (bawełnianych, bawełnopodobnych i innych) wykańczanych żywicami termoreaktywnymi. Ten sposób wykończenia stosowany jest dla poprawienia cech użytkowych tkanin bawełnianych lub wykonanych ze sztucznych włókien celulozowych np. w wykończeniach przeciwniotliwych (PG) i przeciwkurczliwych (PK) czy też w celu utrwalenia barwnika.

Formaldehyd jest wykrywany w produktach włókienniczych o różnorodnej kolorystyce. Wskazówką, że przy produkcji wyrobu był stosowany formaldehyd jest „sztywność” materiału - „wrażenie krochmalu”. Lekko dusząco-metaliczny, nieprzyjemny zapach to kolejna wskazówka, co do obecności formaldehydu.

Barwniki azowe, które mogą uwalniać niebezpieczne aminy aromatyczne należą do najbardziej rozpowszechnionej grupy barwników, stanowiącej 60 proc. produkowanych środków barwiących. Barwnikami azowymi, mogą być barwione przede wszystkim tekstylia z włókien naturalnych – bawełnianych lub innych celulozowych (np. bawełnopodobnych), w mniejszym stopniu tekstylia z włókien białkowych (np. jedwab, wełna) oraz syntetycznych (np. poliester, poliamid). Produkty włókiennicze nimi barwione mają jaskrawe nasycone kolory.

Ołów i kadm oraz ich związki mogą występować jako składniki pigmentów, stosowanych m.in. do drukowania dzianin, tkanin bawełnianych, wiskozowych oraz syntetycznych (najczęściej białych, żółtych, czerwonych, zielonych i brązowych). Mogą być również składnikiem tworzyw sztucznych. Dlatego wykrywane są najczęściej w nadrukach lub aplikacjach z tworzywa sztucznego. Kolorystyka takich aplikacji może być różna. Nadruki mogą być zarówno białe jak i kolorowe.

Nikiel występuje w metalowych akcesoriach i dodatkach do konfekcji, takich jak: napy, guziki, zamki błyskawiczne, nity czy metalowe znaczki. Zagrożenie stwarzają te elementy, które w momencie użytkowania pozostają w bezpośrednim i długotrwałym kontakcie ze skórą.

Czym należy się kierować kupując buty dla dziecka?

Rynek oferuje szeroką gamę obuwia dla młodych konsumentów dostosowanego do każdej pory roku, w różnych modelach i o bogatej kolorystyce. Corocznie pojawiają się nowe trendy, które mają wpływ również na wybór dokonywany przy zakupie obuwia dla dzieci i młodzieży. Moda modą, jednak bardzo często może okazać się, że buty, które tak bardzo podobały się rodzicom lub samym pociechom są niewygodne i powodują dyskomfort podczas chodzenia. Niewłaściwie dobrane do wrażliwej i delikatnej stopy dziecka obuwie może doprowadzić do trwałych deformacji. Co więcej, wady stóp mogą z kolei prowadzić do wad postawy. Jeśli chcemy by stopy naszych dzieci były zadbane warto poświęcić trochę czasu i pieniędzy na zakup odpowiedniego obuwia. Istotną kwestią jest wybór obuwia pod względem materiału, z jakiego buty zostały wykonane. Należy wybierać obuwie z wysokiej jakości materiałów, zapewniających prawidłowy mikroklimat wnętrza obuwia i odpowiednią wentylację. Pokryta potem, wilgotna skóra sprzyja rozwojowi chorób, np. grzybicy, powoduje też odparzenia. Można temu zapobiec kupując buty wykonane z materiałów o dużej zdolności do pochłaniania potu i przepuszczania pary wodnej na zewnątrz. Nadal najlepszym materiałem obuwniczym jest skóra naturalna. Unikajmy tworzyw sztucznych, które uniemożliwiają wentylację obuwia. Wybierajmy obuwie wykonane z materiałów, które zapewniają wentylację, np. z cordury. Warto znać zasady znakowania obuwia określone w rozporządzeniu Rady Ministrów *w sprawie dodatkowych wymagań dotyczących znakowania obuwia przeznaczonego do sprzedaży konsumentom*. Zgodnie z wymaganiami ww. rozporządzenia każda para butów powinna być oznakowana

odpowiednimi piktogramami, dzięki którym dowiemy się, z jakiego materiału wykonano poszczególne elementy butów.

Piktogramy i oznaczenia słowne części obuwia określone w załączniku nr 1 ww. rozporządzenia

	wierzch
	podszewka z wyściółką
	spód

Piktogramy i oznaczenia słowne rodzajów materiałów, z których wykonano części obuwia określone w załączniku 2 ww. rozporządzenia

	skóra
	skóra pokryta
	materiał włókienniczy
	inny materiał

Obowiązkiem każdego sprzedawcy jest podanie do wiadomości konsumentów informacji o znaczeniu symboli graficznych, która powinna być umieszczona w miejscu widocznymi swobodnie dostępnym. Dokonując zakupu ważne jest, aby dziecko przymierzyło obydwie buty (z uwagi na zróżnicowanie prawej i lewej stopy) i to w pozycji stojącej. Tylko dzięki temu będziemy wiedzieć czy obuwiu idealnie pasuje. Nie należy kupować na przysłowiowy „patyczek”. But musi być dłuższy od palucha stopy o około 10 mm, gdyż stopy przesuwają się do przodu w czasie każdego kroku. W przypadku małych dzieci, których stopy wciąż rosną, należy dołożyć 5-6 mm, które będą stanowić dodatkową rezerwę dla rosnących stóp. Pamiętajmy, że buty powinny być dopasowane do stóp dziecka, nie tylko na długość, ale także na szerokość (tęgość obuwia). Różnego rodzaju regulacje zapieć (gumy, sznurowania, rzepy, klamerki) umożliwiają dobre dopasowanie obuwia do stóp, a także ułatwiają jego wkładanie i zdejmowanie. We wczesnych okresach chodzenia dziecka powinniśmy wybierać dla dzieci buty z cholewką sięgającą poza kostki, tzw. trzewiki, ze sprężystą, usztywnioną zakładką z tyłu buta wspomagającą prawidłowe ułożenie stopy. Kryte buty powinny mieć odpowiednio szerokie i wysokie czubki, umożliwiające poruszanie palcami. Cholewka buta powinna być miękka. Cholewki

wykonane ze sztywnych materiałów zaburzając krążenie, ocierając skórę, także deformują stopę. Buty powinny posiadać również elastyczne podeszwy, umożliwiające naturalne zginanie na linii stawów. Sztywne spody obniżają sprawność i wymuszają nienaturalny chód. Spody powinny być na tyle sprężyste, żeby tłumiły wstrząsy, jakie powstają w czasie chodzenia po twardym podłożu oraz na tyle grube, aby nie odczuwało się nierówności podłoża. Dobrze, aby posiadały właściwości antypoślizgowe. Miękka wyściółka wnętrza obuwia, daje dodatkową amortyzację i poprawia komfort noszenia butów. Nawet dorastające dziewczynki nie powinny nosić butów na obcasie wyższym niż 3,5 cm, ponieważ zbyt wczesne noszenie obuwia na wyższych obcasach może spowodować zmiany w budowie stóp, w ustawieniu kończyn dolnych i kręgosłupa. Powinno się unikać kupowania butów z myślą, że młodsze dzieci będą nosić je po starszym rodzeństwie, gdyż wraz z butami możemy "przekazać" deformacje stóp, złe nawyki chodzenia czy grzybicę stóp.

Ważne jest również, aby obuwiu było bezpieczne. W obuwiu pochodzącym z importu może znajdować się bardzo uczulająca substancja – DMF, stosowana jako pochłaniacz wilgoci, zabezpieczający przed rozwojem pleśni. Środek ten uwalnia się, przenikając do produktu, a następnie w kontakcie z ludzką skórą może powodować groźne uczulenia, bolesny świąd, podrażnienie, zaczerwienienia oraz oparzenia, w szczególnie poważnych przypadkach wymagające długotrwałego leczenia. Obecność DMF można stwierdzić jedynie w drodze badań laboratoryjnych. Wskazówką, która może budzić podejrzenie, że do przechowywania lub transportu obuwia użyto tej substancji są niepokojące reakcje skórne pojawiające się po użyciu produktu, a w szczególności poparzenie. Do UOKiK wpływały skargi, z których wynika, że konsekwencje zetknięcia się stopy z tą substancją były tak poważne, że niezbędna była hospitalizacja.

Dbając o to, by obuwiu dla dzieci do lat 3 było bezpieczne, należy również sprawdzać sposób przymocowania niewielkich ozdób. Drobne elementy ozdobne: cekiny, koraliki, kwiatki, itp. powinny być przytwierdzone do obuwia na trwałe. Oderwana ozdoba może stanowić ryzyko, że zostanie połknięta przez dziecko powodując w ekstremalnych przypadkach nawet uduszenie. Nie należy zapominać ponadto o odpowiedniej konserwacji obuwia. Używanie dobrych jakościowo i przeznaczonych do rodzaju materiałów środków czyszczących oraz impregnujących gwarantuje utrzymanie obuwia w dobrym stanie i wolniejsze ich zużycie.

Jak wybierać kosmetyki dla dzieci?

Dzieci to konsumenci, których obejmuje się szczególną opieką w każdej dziedzinie życia. Produkty przeznaczone dla dzieci podlegają ostrzejszym wymaganiom, które mają na celu ochronę ich zdrowia. Substancje zawarte w kosmetykach muszą być dostosowane do delikatnej skóry najmniejszych konsumentów. Kosmetyki dla dzieci muszą być bezpieczne, a więc pozbawione zbędnych substancji zapachowych, barwników i konserwantów. Należy wziąć pod uwagę, że w przypadku niektórych kosmetyków dla dzieci istnieją pewne ograniczenia stosowane ze względu na wiek. Dotyczy to na przykład past do zębów, które zawierają 0,1-0,15 proc. fluoru. W takiej sytuacji na produkcie powinno znajdować się ostrzeżenie, iż u dzieci poniżej sześciu lat należy stosować tę pastę w ograniczonej ilości (wielkości ziarnka grochu), pod kontrolą dorosłych, aby zminimalizować ryzyko połknięcia.

Przy przyjmowaniu fluoru z innych źródeł należy także skontaktować się ze stomatologiem lub lekarzem. Istotna dla zdrowia konsumenta jest informacja o składnikach kompozycji zapachowych, ponieważ niektóre z tych substancji, u osób wrażliwych, mogą wywołać reakcje alergiczne.

Nie warto kupować kosmetyków na zapas, gdyż tracą właściwości, a nawet mogą okazać się szkodliwe, jeśli przechowuje się je zbyt długo lub w niewłaściwych warunkach. Kosmetyki należy ponadto przechowywać we właściwy i odpowiedni sposób. Zachowując higienę i odpowiednie warunki (np. dokładne zakręcanie słoiczków). Kosmetyki należy przechowywać w suchym miejscu, z dala od źródeł ciepła czy też słońca, a także w taki sposób, aby nie zostały użyte przez najmniejsze dzieci.

Najczęściej spotykane znaki graficzne na etykietach:

„Ręka na książce” – oznacza, że do opakowania dołączona jest ulotka informacyjna.

Symbol otwartego słoika (znak PAO) – informuje, jak długo można używać kosmetyku po jego otwarciu. Obok niego lub na nim podany jest okres przydatności do użycia po otwarciu w miesiącach np. „12M”. Symbolu tego można jednakże używać tylko w wypadku, gdy termin trwałości kosmetyku jest dłuższy niż 30 miesięcy.

Pewnym kłopotem dla konsumentów, na który warto zwrócić uwagę, jest kwestia podwójnego oznakowania. Jeżeli kosmetyk dla dzieci zawiera równocześnie oznakowanie „najlepiej użyć przed”, a także symbol otwartego słoika, oznakowanie wprowadza niepewność, któremu oznaczeniu należy zaufać. W takich przypadkach należy użyć kosmetyk w terminie podanym po sformułowaniu „najlepiej użyć przed”.

Zwracajmy też uwagę na wygląd opakowania kosmetyków przeznaczonych dla dzieci. Możemy bowiem trafić na wyroby, które swoim wyglądem będą imitowały artykuły spożywcze, np. płyny do kąpieli czy szampony przypominające jogurty owocowe. Rodzic może uznać, że taki produkt będzie stanowił wesoły akcent w łazience. Jednakże konsystencja i zapach takiego wyrobu mogą zasugerować dziecku, że jest to produkt żywnościowy. Spożycie takiego produktu może mieć oczywiście poważne skutki zdrowotne dla malucha.

Jak kupować artykuły szkolne i pielęgnacyjne dla dzieci?

Nie jest łatwo samemu zbadać produkty szkolne i pielęgnacyjne pod kątem zawartości w nich zabronionych substancji chemicznych, ponieważ analizy obecności kadmu lub ftalanów wykonywane są w specjalistycznych laboratoriach. Zanim jednak rodzice dokonają zakupu tego rodzaju wyrobów z pewnością powinni zapytać się sprzedawców o pochodzenie produktów, posiadane atesty czy certyfikaty jakości, które co

prawda są dobrowolne, ale zawsze stanowią dodatkową weryfikację bezpieczeństwa takich artykułów.

W szczególności należy zwrócić uwagę na funkcjonalność, a nie tylko na atrakcyjny wygląd produktów. Warto pamiętać, aby korzystanie z artykułów szkolnych – szczególnie w przypadku młodszych dzieci – poprzedzić informacją, do czego one służą i w jaki sposób należy bezpiecznie ich używać. Uważnie też należy obserwować czy w związku z otrzymaniem nowego długopisu lub markera nie doszło u dzieci do – przykładowo – reakcji alergicznych. W przypadku poważnych podejrzeń niezbędny będzie kontakt z lekarzem. Należy pamiętać jednocześnie, aby zachować przedmiot, który naszym zdaniem mógł wywołać groźne dla dziecka konsekwencje, aby można go było następnie zbadać i właściwie ocenić ryzyko.

Dziecięce artykuły pielęgnacyjne, takie jak: smoczki, łyżeczki, kubeczki czy jakiegokolwiek inne wyroby, które mogą być brane do ust przez dzieci w wieku do lat trzech należy wybierać szczególnie ostrożnie. Z pewnością nie wolno kupować wyrobów nieznanego pochodzenia, choćby były atrakcyjne kolorystycznie lub cenowo. Można zawsze poprosić sprzedawcę o udzielenie nam informacji czy w wyrobach, które zamierzamy kupić nie znajdują się ftalany. Jeśli nie uzyskamy satysfakcjonującej nas odpowiedzi albo – co gorsza – sprzedawca nie wie co to takiego są ftalany – idźmy do takiego sklepu, w którym ekspedientki wiedzą co sprzedają. Warto dodać, że część producentów i importerów dbając o swoją reputację dobrowolnie prowadzi badania wprowadzanych przez siebie wyrobów i niejednokrotnie sprawozdanie z badań laboratoryjnych na obecność ftalanów bądź zabronionych metali znajduje się w sklepie, gdzie sprzedawca może nam je okazać.

Sposób nabycia towarów i reklamacje.

Prawo do reklamacji. Należy pamiętać, że po stwierdzeniu wad jakiegokolwiek wyrobu, mamy prawo do reklamacji zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi. Podstawą reklamacji jest paragon lub inny dowód zakupu, który powinniśmy otrzymać przy zakupie towaru. Uprawnienia konsumenta w zakresie reklamacji zależą nie tylko od tego czy jest to reklamacja z tytułu niezgodności towaru z umową (odpowiedzialny jest sprzedawca), czy na podstawie dokumentu gwarancyjnego (odpowiedzialny jest gwarant), ale również zależy od sposobu nabycia towaru.

Sposób nabycia. Towary konsumenci mogą nabywać w sposób bezpośredni w sklepach, przez Internet (bez równoczesnej obecności stron) lub od osób prywatnych (np. na serwisach aukcyjnych), jak również na różnego rodzaju organizowanych przez producentów pokazach.

- a) Zakup bezpośrednio w sklepie. W przypadku zakupu konsument, co do zasady, nie jest uprawniony do dokonania zwrotu towaru, jeżeli np. rozmyślił się co do celowości zakupu, produkt przestał się podobać czy też np. dokonał zakupu odzieży w nieodpowiednim rozmiarze. Obowiązujące przepisy prawa nie nakładają bowiem na sprzedawcę obowiązku przyjmowania zwrotu zakupionych towarów nieposiadających „wad”. Niektórzy sprzedawcy, chcąc zachęcić klientów do robienia zakupów w ich placówkach handlowych, przewidują możliwość zwrotu zakupionego towaru lub jego wymiany w określonym czasie.

Wynika to jednak z wyraźnego zobowiązania się sprzedawcy, np. poprzez wywieszoną informację. Wszystkie towary konsumpcyjne konsument ma prawo reklamować z tytułu niezgodności towaru z umową (ujawni się wada, o której wcześniej konsument nie wiedział) na podstawie ustawy z 27 lipca 2002 roku *o sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego* (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 z późn. zm.). Zgodnie z jej przepisami, odpowiedzialność sprzedawcy wynosi dwa lata od chwili zakupu (art. 10). Jeżeli towar jest niezgodny z umową konsument może żądać:

- doprowadzenia towaru do stanu zgodnego z umową poprzez nieodpłatną naprawę,
- wymiany produktu na nowy.

Dopiero w przypadku, gdy naprawa lub wymiana są niemożliwe lub wymagają nadmiernych kosztów, konsument może domagać się obniżenia ceny lub zwrotu gotówki – odstąpienia od umowy (art. 8). Składając reklamację konsument powinien określić swoje żądania (naprawa, wymiana), a sprzedawca ma obowiązek ustosunkować się do nich w ciągu 14 dni. Jeżeli tego nie robi przyjmuje się, że uznał je za uzasadnione. Towar zakupiony podczas przeceny konsument może reklamować na takich samych zasadach, jak produkt kupiony bez przeceny, z wyłączeniem powodu przeceny (jeżeli taki istniał). **Pamiętaj konsument – informacja sprzedawcy o treści „Po odejściu od kasy reklamacji nie uwzględniamy” – łamie twoje podstawowe prawo konsumenckie.**

- b) Zakup na pokazie, za pośrednictwem Internetu. W przypadku dokonania zakupu na pokazie (poza siedzibą przedsiębiorcy) lub przez Internet (w sklepach internetowych lub w portalach aukcyjnych, jednak tylko w opcji „kup teraz” bez udziału w licytacji) zgodnie z ustawą z 2 marca 2000 roku *o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny* (Dz. U. Nr 22, poz. 271 z późn. zm.), konsument ma prawo odstąpić od umowy (dokonać zwrotu towaru) w ciągu dziesięciu dni, bez podania przyczyny, składając stosowne pisemne oświadczenie. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie oświadczenia przed jego upływem. W razie odstąpienia od umowy, umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym. Zwrot powinien nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie czternastu dni. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty. Termin dziesięciodniowy, w którym konsument może odstąpić od umowy, liczy się od dnia wydania rzeczy.
- c) Zakup od osoby prywatnej. W takim przypadku zwrot towaru pełnowartościowego zależy od umowy stron. W tym przypadku odpowiedzialność sprzedawcy wynika z zasad ogólnych *Kodeksu cywilnego* oraz przepisów o rękojmi.

d) Zamówienie nowego produktu, np. uszycie ubioru przez krawcową czy zlecenie wykonania mebla.

W przypadku wytworzenia nowego produktu na zamówienie, zastosowanie znajdują przepisy dotyczące umowy o dzieło (art. 627 i następne *Kodeksu cywilnego*) oraz rękojmi za wady (art. 556 i następne *Kodeksu cywilnego*). Należy jednak pamiętać, iż zgodnie z art. 627¹ *Kodeksu cywilnego*, do umowy zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie z osobą fizyczną, która zamawia dzieło, będące rzeczą ruchomą, w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenckiej. Oznacza to w praktyce, że jeżeli konsument np. uszyje odzież u krawcowej, to może reklamować ją zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie „a”.